

BİZİM EĞİTİMİMİZ, GÜNÜMÜZÜN VE
GELECEĞİMİZİN TEMEL SORUNLARINI
ÇÖZMEDE İŞİK TUTUCU OLMALIDIR.
"NE YAPACAĞIZ, NASIL YAPACAĞIZ"
SORULARINA CEVAP VERMELİDİR.
BİZ İŞÇİLERİ VE TÜM İNSANLIĞI
KURTARICI MÜCADELENİN ARACI
OLMALIDIR.

10 LİRA

YERALTI MADEN/İŞ YAYINLARI

YERALTI
MADEN/İŞ
YAYINLARI

eğitim
notları

h.acar

YENİÇELTEK

YERALTI
MADEN/İŞ
YAYINLARI

**eğitim
notları**

**EĞİTİM
NOTLARI**

- **Fotoğraflar :**
FİKRET OTYAM
KEMAL AKINCI
SİNAN ÇETİN
METE AKYOL
YERALTI MADEN - İŞ
- **KAPAK DESENİ**
SÜLEYMAN BİLGİN
- **BASKI - DİZGİ**
ŞAFAK MATBAASI
- **BİRİNCİ BASKI**
HAZİRAN 1977
- **TEKNİK DÜZEN**
YERALTI MADEN - İŞ

**YERALTI
MADEN/İŞ
SENDİKASI**

YERALTI MADEN/İŞ YAYINLARI
NECATİBEY CAD. 22/21 — ANKARA
TEL : 29 66 92

GİRİŞ

Eğitim günümüzde dayatan konulardan biridir. Sürekli sözü edilir. Meydanlarda, meclislerde, hükümet programlarında yeri vardır. İyi niyetli kalem uçlarının hayalhanesinden, saptırıcı kafaların güdük köşelerinden dökülür. Yavan tartışmaların gedikli konuğu olur. Kamu vicdanında yankılanır. Ve bir afet anlam yüklenir. Ve de her derde deva, «tarafsız», «bağımsız», «kalkınmanın», «yücelmenin», «adam olmanın», «muasır medeniyete ulaşmanın», vs., maymuncuğuna dönüşür.

Böyle olunca da herkes eğitimden yanadır. Sanayiciler, bankerler eğitim ister. Tekel grupları eğitim ister. Toprak sahipleri, büyük mağaza sahipleri eğitim ister. Büyük bürokratlar, paşalar, müşavirler, bakanlar, başbakanlar eğitim ister. Faşistler, ırkçılar, turancılar, mızraklı ilmühalciler eğitim ister. Toprak ağaları, mütegalibeler eğitim ister. Yani yerli - yabancı sermayedarlar ve onların siyasal iktidarları, devlet eğitim ister. Bunu anayasaya, yasalara, yönetmeliklere geçirir. Şart koşar.

Ve işçiler, yoksul köylüler, dar gelirli emekçi halk yığınları da eğitim ister. Biz de, hepimiz de eğitim isteriz.

Belli ki, rivayet bir de, maksat ayrı ayrıdır.

Bilinir ki, eğitim bir üst yapı kurumudur. Ekonomik temelde şekillenir. Ve peşinden ekonomik temeli, toplumu etkilemeye başlar. Ve yüklendiği görevi yürütür.

Ülkemiz emperyalist - kapitalizmin bir halkasıdır. O kampta yer almıştır. Ve ülkemizde emperyalizm ve emperyalizme bütünleşmiş tekelleri egemendir. Yani kapitalist kuralları geçerlidir. Bu, yerli-yabancı sermayedarların sömürü ve soygun düzenini vurgular. «Kâr, daha fazla kâr..» tek formüldür. Ve bunun için zulüm, zorbalık, terör, baskı, muhanetlik, gaddarlık, faşizm meşru sayılmaktadır.

Öyle ise, üst yapı kurumu olan eğitim kendi görevini yapacaktır. «Kâr, daha fazla kâr..» formülünün hizmetine girecektir. Zulüm, zorbalığın, faşizmin yanında yer almaktadır. Yani yerli-yabancı sermayedarlar ve onların siyasal iktidarları eliyle, devlet eliyle yürürlüğe konan eğitim, kapitalist kuralların dışında bir eğitim olamaz. Ve bu yüzden yer yer emperyalizmin, faşizmin direkt savunmasını yapacak, yer yer de uyutmanın, saptırmanın, oyalamanın, afyonlamanın şampiyonluğuna soyunacaktır. Ve de yer yer cilalı formüller icat eyleyip, süslü vitrine yerleştirecektir. Bunlar kaçınılmazdır.

Fakat tekelleri kapitalistlerle toprak ağalarının eğitim istemleri her zaman çakışmaz. Aralarında biçim tartışmaları da olur, hır-gür de çıkar. Biri sermayesinin rasyonel plânda kârı için eğitim ister. Sermaye hareketi için, üretimin yoğunlaşması için, emeğin üretkenliğinin artırılması için, tüketimin artması için «modern» eğitim ister. Diğeri

müzik

biyoloji

felsefe

geometri

sosyoloji

edebiyat

cebiri

y.dil

tarih

ise mistiktir. Kendi feodal kafasına uygun, donuk bir dünya görüşüne uygun ve bu yöndeki çıkarına uygun eğitim ister. Ve fakat hır - gürleri «irticaa - gâvurluk» zıtlaşması şeklinde zaman zaman büyüse de, kopmaz, işçi sınıfı ve yoksul köylülük karşısındaki ortak çıkarları plânında buluşur.

İşte bu yüzden ülkemizdeki ekonomik temelin belirlendiği üst yapı kurumu olan eğitim, yerli - yabancı sermayenin hizmetindedir. Bu örgün eğitim denilen okullardaki eğitimde de, okul dışı yaygın eğitimde de özü itibariyle aynıdır. Değişmez. Mızraklı ilmühalci de olsa ; kafatasçı, turancı, faşist de olsa ; değişmez. Batı burjuvazisinin laik, demokratik görünüşlüsü de olsa değişmez. Düzenin çarkı sömürü, soygun tezgâhı üstüne dönüyorsa, eğitim de onun hizmetinde olacaktır. O çarkın mihverinde dönecektir.

Bu amaçla cumhuriyet hükümetleri kollarını sıvadılar. Eğitim seferberlikleri açtılar. Okullar açtılar, öğretmenler yetiştirdiler. Millî eğitim bakanlığı kurdular. Hükümet programlarında eğitim meselesine ağırlık verdiler. Eğitim, eğitim, eğitim.. dediler. Ve halen de diyorlar. Patronu, ağası, paşası, sarıklı hocası bunu diyor. Yasası, anayasası bunu diyor.

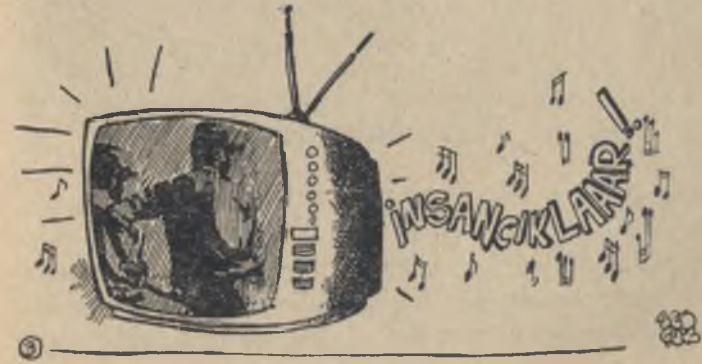
Ve fakat eğitim gene de yayadır. Kapitalist plânda bir eğitim bile sağlanamamıştır. Uzaya çıkılan, aya varılan çağda, kitle haberleşme araçlarının büyük çapta geliştiği çağda, bilimsel ve teknolojik çağda bir eğitim tamamlaması şöyle dursun, ülkemizde okur - yazar bile olmayan, kör karanlıkta yaşayan insanların sayısı, tüm nüfusun yüzde ellisinden fazladır. Ve de bu okur - yazar bile olmayan insanların çoğu işçidir, köylüdür.. dar gelirli emekçi halktır. Bunların okulu yoktur, suları akmaz, yolları çamurdan geçil-

1

2

3

mez. Üniversitelerin kapıları artık gün günden beter halk çocuklarına kapanmaktadır. Avrupalara, Amerikalara ise, işçi - köylü çocuklarının eli ermez, gücü yetmez.

Ne olacaktır ?

Görünen ve beliren odur ki, yerli - yabancı sermayedarlar ve onların sömürü, soygun aracı olan devlet, işçileri, köylüleri.. dar gelirli halkı eğitmiyor, eğitmeyecek... Az - buçuk eğitse bile, sömürü ve soygunun hızlandırılması adına eğitiyor, eğitecek...

Oysa işçi sınıfının, yoksul köylülüğün.. tüm emekçi halkın çıkarı, yerli - yabancı sermayedarlara, tek mil sömürücü, soygunculara ve onların organizasyonlarına terstir. Ve bunun uyuşması, uzlaşması da yoktur.

Madem ki, devlet işçileri, köylüleri.. kendi kurtuluşları doğrultusunda eğitmemiş, eğitmiyor ve eğitmeyecek, öyleyse, yapılacak işler vardır. Ve de bu önce işçileri bekler. İşçi sınıfı sürgit sömürünün, soygunun, faşizmin cenderesinde ezilecek değildir. Kör karanlıkta sürünecek de değildir. O kendi kurtuluşuna yürüyecektir.

Yani onlar bizi eğitmese de biz kendimizi eğitmeliyiz.

NİÇİN EĞİTİM ?

Patronlar takımı için eğitimin bir amacı vardır. Bu, işçileri daha iyi sömürmek, köylüleri ve geniş halk yığınlarını daha iyi soymaya yöneliktir. Bunun için örgün yahut

yaygın eğitim biçimlerinde ya dünyanın temel sorunlarına hiç yaklaşmaz, ya da kendi çıkarları doğrultusunda çarpıtır. Yani bilimsel içerikten kaçır.

Millî eğitim bakanlığının okullar için düzenlediği müfredat programlarını incelersek, bilim dışı yutturmacaları çıkarabiliriz. Üstelik aramadığımız kadar çok.. Öğretmenler, müfredat programlarının dışına çıkar da az-bu-çuk bilim ve gerçeklere yönelirse, başlarına gelmedik şey kalmaz. Kıyımlar, sürgünler ve de ölümler, her gün yoğunlaşan biçimiyle gerçekleşir.

İşçiler için eğitim ise, tamamen farklıdır. İşçi sınıfının çıkarları, yerli-yabancı patronların ve onların siyasal düzenlerinin işleyişine tam ters, uzlaşmaz olduğuna göre, eğitimlerinin amacı da ters olacaktır. İşçi sınıfının eğitimi, işçi sınıfının ekonomik-demokratik haklarını tam olarak almak ve aynı zamanda kurtuluşuna, yani, sömürsüz, soygunsuz, baskısız, faşizmsiz bir dünyaya işçi sınıfının iktidarı ile gerçekleştirebilecek düzene yönelmeye amaçlar.

Bizim için eğitim bir sportif faaliyet değildir. İşçi sınıfı allameler yetiştirecek değildir. Ya da eğitimimizin amacının münazaracılıkla ilgisi yoktur. Rakı sofralarına malzeme veren bir birikimin sağlanmasına da yönelmiyoruz.

Bizim eğitimimiz günümüzün ve geleceğimizin temel sorunlarını çözmeye ışık tutucu olmalıdır. «Ne yapacağız, nasıl yapacağız -» sorularına cevap vermelidir. Biz işçileri ve tüm insanlığı kurtarıcı mücadelenin aracı olmalıdır.

Eğitimimiz emeğimize sahip çıkmada ve emeğimiz üstünde yükselen, şekillenen dünyamızı yeniden kurmada yardımcı olmalıdır.

Eğitimimiz böyle bir mücadele için gerekli örgütlenme çalışmalarımızda ve örgütlerimizi pekiştirmede katkıda bulunmalıdır.

Foto : Mete AKYOL

Zonguldak 1975

ÖRGÜT NEDİR ?

Örgüt, dertleri aşmak, belli bir davayı çözümlmek, sorunu ya da sorunlar zincirini hale-yola koymak için, ortak amaç doğrultusunda, belli bir tasarı ile imkânların ve insanların hiyerarşi içinde birleşip organize olması, merkezileşmesi demektir. Ve herşeyden önce örgüt, bir madde birikimidir.

Demekki, örgütlenmede imkânların ve insanların bir araya gelip birleşmesi yetmez, aynı zamanda organize olması ve merkezileşmesi de gerekmektedir.

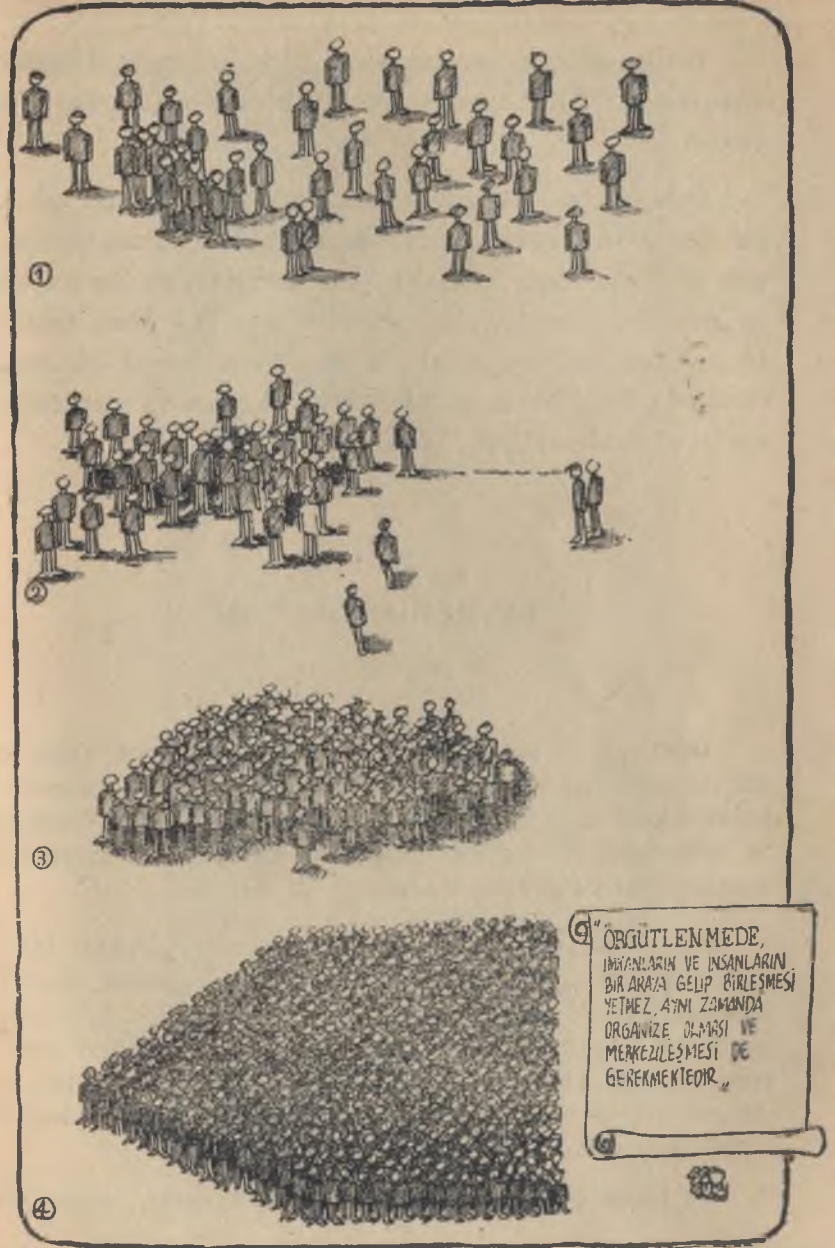
BİR ÖRNEK

Örgütlenmenin ne olduğunu ya da ne olmadığını daha iyi kavramak için konuya bir örnekle yaklaşalım.

Diyelim bir bölgede, bir «A» mahallesinde su yoktur. Mahalleli susuzluktan kırılmaktadır. Dertlerini birer, ikişer önelerine gelen ilgililere, yetkililere anlatmaktadırlar. Hatta durum o hale gelmiştir ki, susuzluk derdi mahalleliyi kendiliğinden sokağa dökmekte «Su.. Su» feryatları ortalığı inletmektedir.

Böyle bir durumda örgütten söz edilebilir mi ?

Mahallelinin ortak bir derdi var. Susuzluk mahalleliyi, ortakmış gibi görünen çıkışlara da itmektedir.

Fakat imkânlar ve insanlar birleşmemiştir. Organize olmamıştır. Merkezileşmemiştir. Ortak bir tasarıları da yoktur.

Öyle ise bu «A» mahallesinde bir örgüt yoktur. Ve doğal olarak su derdini çözmek de tesadüflere kalmıştır. Rastgele çabalara bağlı kalmıştır. Bir karmaşadan söz edilebilir ama, bir örgütten söz edilemez. Yani bir kuru kalabalık... Fakat öyle bir kalabalık ki, dertleri, ortak bir amaç etrafında, belli bir tasarı ile, organize olma ve merkezileşme ile çözümlenebilecek bir kalabalık...

ÇEVREMİZE BAKALIM

Dünyaya, ülkemize ve çevremize bir bakalım. Yiğın yiğın örgütler sıra sıradır. Üstelik bir o kadar örgütlenmemiş kalabalıklar da vardır. Dertlerini çözme yolunda örgütler ve mücadeleleri, dertleri kabarık kalabalıklar çağımızın manzarasını vurgulamaktadır.

Dernekler, sendikalar, barolar, odalar, partiler birer örgüttür. Amaçları doğrultusunda mücadelelerini sürdürmektedirler. Ve amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için tasalar, bir kesim işçiler, yoksul köylüler ve benzerleri parça parça, küme küme, yığınlar halinde, kocaman, derin ve sızlayan dertleriyle başbaşa örgütsüzdürler. Kendi kendilerinin sorunlarına sahip değildirlere.

Ve böyle bir darma duman olmuş kitlenin tepesinde

bir avuç sömürücü -soyguncu tünemekte, keyif çatmaktadır.

ÖRGÜTLENME SORUNU

Örgütlenme sorunu tartışılır olmaktan çıkmalı çok olmuştur. Örgütlenme gün geçtikçe büyüyen boyutlarıyla erginleşip serpilir olmuştur. Üstelik en basitinden en karmaşığına kadar... Hak aramak, hakkına kavuşmak için mücadele vermek, «hak verilmez, alınır» demek artık umuru adiyedir. Daha da ileri, «hak» cebelleşmelerinin de ötesinde derin, köklü kavgalar verilmekte, kanla, canla, tırnakta kazırcasına kurtuluş hedefine yürünmektedir.

«Hak» kavramına, geçerken, açıklık da getirmek gerekir. «Her hak, özünde bir eşitsizliğe dayanır» diyor, sınıf bilimimizin ustası. Yani bir yerde «hak» varsa, orda bir de eşitsizlik vardır. Bu yüzden sadece «hak» kavgası yeterli değildir. «Hak»'kı meydana getiren ortamı da ortadan kaldırmak gerekir. Mücadele böyle bir içerik kazanınca, bu, insanlığı da ileri götürmenin temel taşı olur.

Demekki örgütlenme, artık günümüzde, gereklidir. Gerekliliğı de insanlığın günü ile geleceğı ile yakından ilgilidir. Ve bu tartışılmaz.

Çiçekseverler örgütleniyor, avukatlar, esnaflar, hayvan severler örgütleniyor, mühendisler, artistler, işçiler, köylüler örgütleniyor. Her kesim, her tabaka, her meslek örgütleniyor... Çağımız örgütlenme bilincinin gelişkin olduğu bir çağdır.

Foto : Kemal AKINCI

Yeniçelttek 1 Mayıs 1976

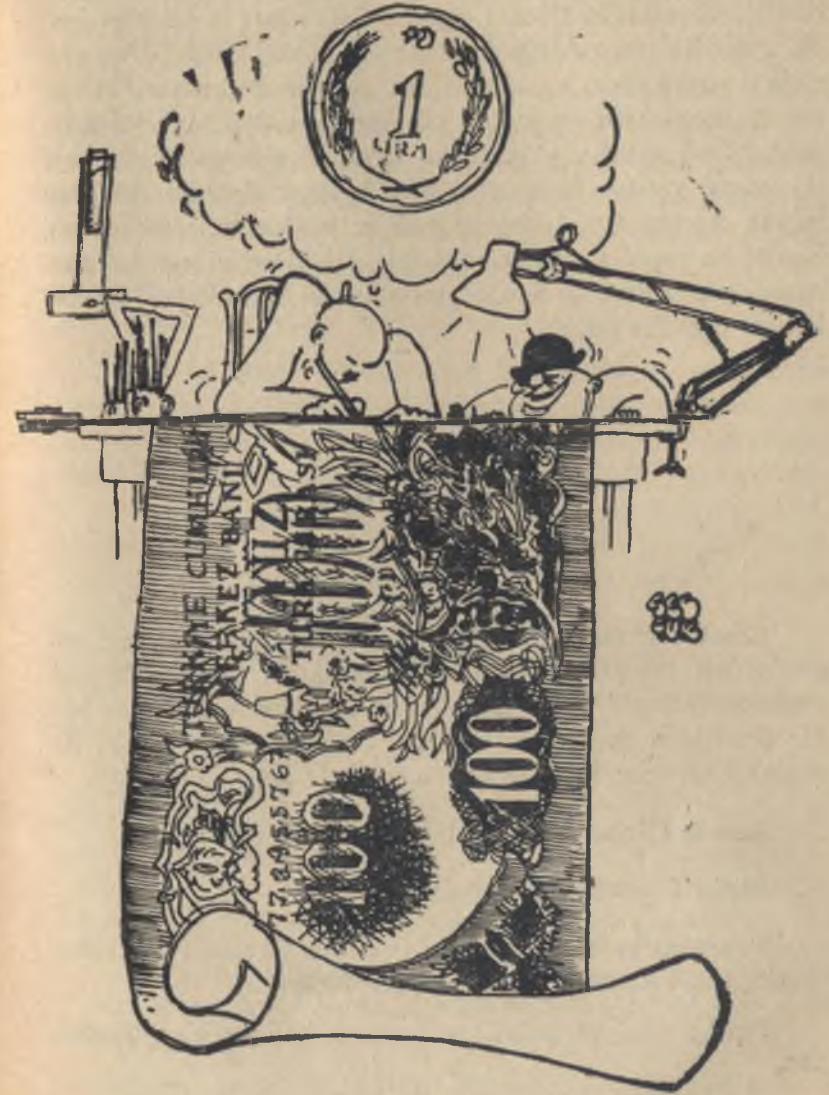
BİZ İŞÇİLER NEDEN ÖRGÜTLENİYORUZ ?

İşçiler herkes örgütleniyor diye örgütlenmezler. Biz bir moda girişim içinde değiliz. Ve bizim örgütlenmemiz çiçeksever ya da tabiatseverlerin örgütlenmesine benzemez. Farklıyız. Herkes örgütlenir, bu, kendi amaçları içinde, kendi açılarından haklılıklar da taşıyabilir. Fakat işin içine «işçi» örgütlenmesi sorunu girince iş değişir. Meselenin ciddiyeti, gerekliliği daha bir artar. Çünkü işçiler tarih sahnesine bağımsız siyasetleriyle çıktıklarından beri dünyanın rengini değiştirmişlerdir. Alt - üst etmişlerdir. Bilim de bunu böyle söylemekte, uygulamalar da, olaylar da böyle göstermektedir.

Bir kere işçiler bir sınıf olarak, işçi sınıfı olarak çağımızın yükselen sınıfıdır. Sosyalizm artık dünyayı belirleyen bir güç ve tap taze, sömürsüz, soygunsuz, faşizmsiz bir hayat tarzıdır. Elbet ki, böyle olunca, böyle bir sınıfın ciddi, yapmakla yükümlü bulunduğu, kaçıp kurtulamayacağı görevleri de olacaktır. Bu yüzden bilinçlenip örgütlenerek, sömürüyü -soygunu ortadan kaldırmak üzere, iktidar yoluna düşmeleri gerekir. İşte biz işçiler, bir sınıf olarak, dünyanın bir çok ülkelerindeki işçiler gibi, sömürsüz dünyamıza kavuşur, insanlığı da ilerletmiş oluruz.

BİRAZ GERİYE DÖNELİM

Belli ki, işçi sınıfının belli görevleri vardır. Yapmakla

yükümlüdür. Kaçıp kurtulamaz. Mücadele etmek durumundadır, zorundadır. Çünkü maddî ihtiyaçları o ürettiği halde, uygarlık onun emeği üstünde yükseldiği halde, o, en çok ezilen, sömürülen, soyulan, adam yerine konmayan bir sınıftır. Bunu kavramak için günümüze kısaca, kabaca bakmak bile yetebilir. «Yetebilir» diyoruz, zira meselenin bir de öncesi vardır. İnsanların bir kesiminin, daha doğrusu büyük kesiminin ezildiği dönemin başlangıcı sadece, bu, kapitalist toplum dönemi değildir. İlkel toplumun son aşamasından, köleci ve feodal toplum biçimlerinden süregelen bir olgudur bu.

BİRKAÇ KAVRAM

Emek : İnsanın maddî servetleri üretmek için sarfettiği faydalı çabadır. (İnsan, çalışmakla, tabiatı kendi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde etkiler. Emek insana has bir özelliktir, değişmez ve doğal bir zarurettir, beşeri hayatın ilk şartıdır. İnsanı yaratan emektir. İştir.)

Senyör : Toprak mütegalibesi.. toprak ağası.

Serf : Toprağa bağlı köylü...

Toprağın rantı : Toprağın özel mülkiyetinin gerçekleşmesinin özel şeklidir. Kısaca, toprak kirasıdır.

Sınıf : Sınıf gerçeğini şu öğelerle belirlemek mümkündür.

a) Üretim aracının özel mülkiyetinin karşısında durum,

b) Üretimdeki rol, fonksiyon,

c) Üretimden yararlanma (bölüşüm),

d) Ve bunlardan çıkan anlayış, değer yarguları, dünya görüşü.. ideoloji. İnsanların bölünmüşlüğüne işte bu öğeler belirler. Ve ayrı ayrı katmanlar halinde bulunan insanların ayrı ayrı mücadeleleri de vardır. Bunları kapitalist toplumda burjuvazi ve işçi sınıfı olarak görürüz... (Sınıf konusu üstünde ilerde de duracağız)

Üretim araçları : İş araçları ile iş konularını içerir.

a) İş araçları : İnsanların iş konularını etkilemeye yarayan ve bunların görünüşlerini değiştiren her türlü araçlardır. İlkel insanın sopası.. taşı, baltası.. bugünkü makina, teçizat, aletler, işletmeler, köprüler, yollar ulaştırma araçları, elektrik tesisleri vs.. Bu açıdan toprak da evrensel bir iş aracıdır. İş araçları içinde kesin rolü oynayan üretim aletleridir. İnsanın tabiat üzerinde etkisinin gücü, kullandığı iş araçlarına bağlıdır.

(Ekonomik devirlerin, o devirde üretilen şeye göre değil, maddî servetlerin üreten iş aletlerine göre birbirinden ayrıldığı, bilinir.)

b) İş konuları : İnsan emeğinin üretim aletleri yardımıyla uygulanması sonunda görünüşü değişen şey... Tabiat (toprak ve toprak altı suları)... Bütün işkonuları tabiatta bulunur. İnsan, ihtiyaçlarını giderebilmek için, işkonularını kendine elverişli hale getirmek zorundadır.

Üretim hangi aşamada olursa olsun daima iki yönü (vechesi) vardır : Üretici güçler ve üretim ilişkileri (ekonomik ilişkiler)...

Üretici güçler : Üretim araçları ve herşeyden önce iş aletleri ve bunun yanında maddî varlıkları yaratan insan-

lar... Üretim araçları, iş aletleri, insanlar.. Bunların yanında iş deneyleri, iş alışkanlıkları, hünerler de üretici güçlerdendir. İnsanlar kendi edindikleri bilgileri, deneyleri, alışkanlıkları, hünerleri ile üretim aletlerini harekete getirirler ve yeni yeni makinalar yaparlar. Ve bu makinalar ile yeniden bilgilenirler, deney alışkanlık ve hüner sahibi olurlar. İnsanlar üretici güçlerin daha da gelişmesine katkıda bulunurlar...

Üretim ilişkileri : Üretim süreci içinde insanlar arasında meydana gelen maddî servetlerin değişim ve dağılım ilişkileridir.

Maddî servetlerin üretilmesinde insanlar bir araya gelirler ve birbirine bağlıdırlar. Diyelim bir ayakkabı fabrikası.. Bu fabrika ayakkabı üretiyor. Ayakkabının üretilmesi için de yüzlerce, binlerce işçi uğraşüyor. Fabrikanın, malzemenin, aletlerin üretilmesi de bunun içindedir.

Üretim ilişkileri üretim biçiminin de esas unsurudur. İnsanlar birlikte faaliyet göstermek ve faaliyetlerini karşılıklı değiştirmek üzere bir araya gelmeden üretim süreci olmadığına göre, üretim yapılmadığına göre, üretim ilişkilerinin temeli neye dayanıyor? Üretim ilişkilerinin temeli belli ki üretim araçlarının sınıflı toplumda özel mülkiyetine dayanıyor.. Üretim ilişkileri, bir adı da ekonomik ilişkiler olan bir mülkiyet ilişkileridir. Hukuki plândaki adı ve biçimlenmesi de böyledir.

Üretim araçlarının mülkiyeti özel ise, iş başka türlü, toplumsal mülkiyetse, başka türlü sonuçlar ortaya çıkar. Üretim araçlarının mülkiyeti özel mülkiyet ise, üretim araçlarına sahip olanın veya olanların üretim üzerinde de kesin ağırlığı olacak, onu kendi hesabına işletecektir. Üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olmayanlar ise, üretim araçlarının mülkiyetine sahip olanlara tabi olacak-

23

ÇALIŞMA BARIŞI

lardır. Ve toplum içindeki ilişkiler bütünü hükmetme ve bağımlılık ilişkilerine dönüşecektir. Eğer üretim araçlarının mülkiyeti özel değil de, toplumsal mülkiyetsen, yani üretim araçları halkınsa, o zaman üretime de halk yani toplum hükmedecek, ortaklaşa yönetilecek ve üretim ilişkileri insanlar arasında dostluk, eşitlik ve kardeşlik ilişkilerine dönüşecektir. Dayanışma, işbirliği, kardeşlik, dostluk ilişkilerine dayalı üretim ilişkileri... yani sosyalist mülkiyete dayalı ilişkiler...

Toplumsal (sosyal) mülkiyet tarihte, ilkel komünal toplumda, klân, kabile, kollektif çiftlik, komün mülkiyeti gibi biçimlerde ortaya çıkmıştır. Köleci, feodal ve kapitalist toplumlarda ise özel mülkiyet esası yürürlüğünü korumuştur. Sosyalist ve daha ileri gelişiminde bu sefer modern plânda sosyal mülkiyet, yeni baştan ortaya çıkmıştır.

Zıtlasma ve gerekçesi : Üretici güçler, üretim biçiminin en hareketli unsurlarıdır ; sürekli olarak değişirler. Çünkü insanlar, iş aletlerini sürekli olarak geliştirir yetkinleştirirler ve maddî servetlerin üretimi konusundaki deneylerini artırırılar. Üretim ilişkileri ise, üretici güçlerin gelişimine paralel olarak değişirler ve üretici güçlerin gelişmesi için kendilerine düşen etkiyi yaparlar.

Üretim ilişkileri, üretici güçlerin gelişme seviyesine tekabül ettiği sürece, üretici güçler başarılı bir şekilde gelişimini sürdürür.

Üretim ilişkilerinin, üretici güçlere göre değişimi, üretim araçlarının özel mülkiyette olduğu toplumlarda sınırlıdır. Üretici güçlerin gelişimi üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olan sınıfın özel çıkarlarına çarpmaya başlar. Özel çıkarlar gelişimi durdurmanın yollarını arar. Ve fakat üretici güçlerin gelişimi durdurulamaz olduğu için

bunda, başarı kazanılamaz. Üretici güçler kendine uygun, kendi gelişimine sürekli tekabül eden üretim ilişkilerini yaratır. Bu deyim üretim araçlarının özel mülkiyetini kaldırana dek sürer.

Devrimler, hasta, histerikli kişilerin eseri değildir. Devrimler, salt, maddî yapıdan kopuk, üretici güçlerin zorlamasından uzak girişimlerin eseri de değildir. Devrimler, üretici güçlerin gelişiminin tıkanmaya zorlandığı, uygarlığın durdurulmaya yönelindiği çevrelerde, tutuculukların, gericiiliklerin, toplumu baskıya alıcı davranışların ortadan kaldırılması için var olan, var edilen zorunlu dönemlerdir.

Üretici güçlerle üretim ilişkileri arasında zorunlu bir dengenin kurulabilmesi, üretici güçlerin devamlı gelişeceği düzlemin yaratılması, üretim araçlarının özel mülkiyetinin kamu mülkiyetine dönüştürülmesi, sosyalist toplum düzeninin yaratılması, modern komünal topluma yönelmesi ile mümkündür.

İşçi sınıfı, üretim araçlarının özel mülkiyetinden yoksun bulunduğu için ve üretim araçlarının özel mülkiyeti insanlığın gelişimini durdurduğu, üretici güçlerin gelişimini kösteklediği için, üretim araçlarının özel mülkiyetini ortadan kaldırmaya, sosyalist toplumu yaratmaya yönelir. Ezilen bütün tabakalar da işçi sınıfının yanında yer alır.

Bu, devrimle olur. Ve devrim, işçi sınıfı ile emekçi halkın kurtuluşu, insanlığın kurtuluşu için gereklidir.

Ekonomik temel : Herhangi bir toplumda üretici güçlerin belirli bir düzeyindeki hakim üretim ilişkilerin tümüdür. Temel, uzlaşmaz karşıtlardan oluştuğu gibi, uzlaşır karşıtlıkta da olabilir. Uzlaşır karşıtlıkta olması için

toplumun sosyalist olması gereklidir. Temelin bir adı da altyapıdır. Altyapı kendine göre bir üstyapı yaratır.

Üstyapı : Temel (altyapı) üstünde oluşur. Siyasî, felsefi, hukukî, dinî, artistik, v.s. anlamına gelir. Sınıflı toplumlarda üstyapıda bir sınıfsal nitelik gösterir. İktidardaki sınıf, kendi çıkarlarına uygun üstyapı kuruluşlarını oluşturur.

Ekonomik temel, üstyapıyı belirler. Üstyapı da temel etkiler.

Üretim biçimi : Üretici güçlerle, üretim ilişkilerinin birliği anlamında kullanılmaktadır. Üretici güçler ile üretim ilişkilerinin devam ettiği sürece, maddî varlıkların üretim tarzı ve ona tekabül eden üstyapı, sosyal-ekonomik bir oluşum gösterir. Tarih başlıca sosyal-ekonomik oluşum olarak, ilkel komünal, köleci, feodal, kapitalist ve sosyalist sosyal-ekonomik oluşumlar tanımaktadır.

Üretim biçimi, yaşamak için gerekli maddî varlıkların üretiminde tarihen belirlenmiş biçimdir.

İşgücü : İnsanın maddî ihtiyaçlarının üretiminde kullandığı bedenî ve fikrî yeteneklerinin tümüdür. İşgücü tarihin her döneminde var olmuştur. Ve maddî ihtiyaçlarının üretiminde her zaman var olacaktır.

İşgücü, sadece kapitalist toplumda meta olur, mal olur.

İşgücünün değeri üstünde ücret bölümünde ayrıca durulacaktır.

KISA BİR YAKLAŞIM

Belli ki, bir toplumda sömürülen, ezilen, baskı altında tutulan sınıflarla, tuzu kuru, keyfi yerinde sömürgeci sınıflar varsa, bunun temel sebebi üretim araçlarının özel mülkiyetinden kaynaklanmaktadır. İşte bu temel sebeptir ki, toplumda, sömürü -soygun, gaddarlık, zulüm, terör, faşizm olanca vahşetiyle sürebilmektedir.

İşçilerin örgütlenme gerekliliği işte bu noktada belirmektedir.

İşçi, üretim araçlarından yoksun, bu yüzden işgücünü satmak durumunda bırakılmış bir kimsedir. Kapitalizm, işçi sınıfını meydana getirir. Kapitalizm üretim araçlarından bir kısım insanları yoksun kılar ve geçimini temin için işgücünü satmak durumunda bırakır. Para ve üretim araçlarının tümünü ise bir avuç kişinin elinde bırakır, biriktirir.

Yani kapitalizm, işçiler için, emekçi halk yığınları için, zulümlü, terörlü, sömürülü, soygunlu, faşizmi bir zorbalık düzenidir. Kapitalizm varoldukça işçiler için gülebileceği, adam yerine konabileceği, insandan sayılacağı bir hayat yoktur.

NİÇİN ÖRGÜTLENİYORUZ ?

Biz işçiyiz. Geçimimizi, o da iş bulabilirsek, işgücü-

müzi satarak sağlarız. Yokluk, yoksulluk bizim içindir. Sömürü, soygun bize uygulanır. Zulüm, baskı, faşizm bizim tepemize iner. Ve bunu doğuran, yaratan sermayedir. Kapitalizmdir.

Amacımız ise bu illetli durumdan kurtulmaktır. Sömürüden, soygundan kurtulmaktır. Kapitalizm varoldukça bize kurtuluş yoktur. Öyleyse kurtulmanın yolu, kapitalizme ve kapitalizmin dünya çapında yarattığı olanca biçimlemelere karşı durmaktan başlar.

İşte örgütlenmemizin odağında bu amaç yatar.

Ve bu amacın gerçekleşmesi için de sadece sendikal örgütlenmeler yetmez. Çünkü sendikalarda sağlanan işçi sınıfının birliği eksiktir. İşçi sınıfının en iyi birliğini sağlayacak örgütlenmelere ihtiyaç vardır. Bu da parti örgütlenmesidir.

Bu gün artık dünyada, işçi sınıfının bilinçli, örgütlü sınıfsal mücadelesinin damgasını taşımayan çözümler, çözümler değildir. Kısa metrajlı çözümler için, çiçekseverlerin, çocukseverlerin, tabiatseverlerin diğer meslek gruplarının dar amaçlı örgütlenmeleri vardır, bunlar gelişip çoğalmaktadır. Fakat temeldeki çözüm bunlar değildir. Sadece «hak» alma meselesini gündeme getiren örgütlenmeler değildir.

Çağımız emperyalizmin bir güç olduğu, uluslararası işçi sınıfının ve ezilen halkların zafere koştuğu, dünyaya damga vurduğu ve ulusal kurtuluş savaşlarının bu olguyla güçlendirdiği bir çağdır.

Çağımız, kurtuluş çağıdır.

Fakat konuya böyle yaklaşmak sığ düşebilir. Bu, görünen, yaşanan bir olgu olmasına rağmen, gerekçesi yavan kalabilir. Bu yüzden konuya biraz daha derinden bak-

mak gerekir. Nedenlerini bulmak, gerçeği doğru koymak gerekir.

FİLOZOF DER Kİ...

Eski bir Çin filozofu der ki «eğer hem kendi gücünü, hem de düşmanın gücünü bilmeden harekete geçersen, yenilmen mukadderdir. Eğer kendi gücünü biliyor da düşmanın gücünü bilmiyorsan galip çıkman tesadüfidir. Fakat hem kendi gücünü ve hem de düşmanın gücünü bilecek, ölçerek, tartarak harekete geçersen, o zaman, galip gelmemen için bir sebep kalmaz zafere ulaşırın..»

BAKIŞ AÇISI

Düşmanımızı ve gücümüzü bilelim.

Bir kere bir toplumda patronlar varsa, işçiler de vardır. Bu, bellidir. İşçi sınıfının var olduğu toplumlarda burjuvazinin, yani sanayicilerin, bankerlerin, parababalarının, büyük mağaza, büyük toprak sahiplerinin topluma hakim olduğu toplumlar kapitalist toplumlardır.

Yani işçi sınıfının karşısında burjuvazi vardır. Bizim ve bizim gibi ülkelerin karşısında buna ilâveten bir de

KAPİTALİST
TOPLUMDA
HERŞEY
PARA İLEDİR. SATMAK VE
SATIN ALMAK
ÜZERİNE İŞLEMEDİR.
İŞÇİLERİN KE İSGÜCÜNDEN
BAŞKA SATILACAK
BİRŞEYLERİ YOKTUR.

32

dış güçler, yabancı sermayeler, emperyalizm de vardır. Üstelik bu emperyalizm yerli sermayedarlarla bütünleşmişlerdir. Ve de ağırlıktadırlar.

Öyleyse, meselemize biraz daha derinden bakalım derken, düşman sınıfın, yerli yabancı burjuvazinin gücüne bakalım demek isteriz. Burjuvazi nedir, nereden gelmiştir? Gücü, bilinci, örgütlülüğü nedir? Nerden doğmuştur, nasıl direnmektedir, nasıl çökmektedir? Bütün bunları, doğru gözlemek, değerlendirmek, mücadelemizin yolunu aydınlatır.

Burjuvazi derken, bu sözcüğün kapsadığı alanı sınırlarken, sanayicilerden, bankerlerden, büyük maden ocağı, büyük toprak, büyük mağaza sahiplerinden, tüccarlardan söz ettik. Fakat toprak ağalığından söz etmedik. Gerçi artık toprak ağalığı burjuvazinin güdümü altındadır. Fakat toprak ağalığının bir düzen olarak var olduğu, toplumun hakimi mutlakı bulunduğu dönemlerde vardır. Burjuvazi de bunların değişiminin ürünü olmuştur. Bu, üretici güçlerin gelişimi doğrultusunda, feodal toplumun bağrından, burjuvazinin filizlenip büyümesi seyrini izlemiş ve peşinden feodal toplum düzeninin üretici güçlerinin gelişmesini tıkadığı dönemde, burjuvazinin devrimi ile feodal düzenin parçalanması şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Elbet ki, burjuvazinin oluşumu ta ilkel komünal toplumla başlayan bir birikimin sonucudur. Kapitalizm durağına oradan gelinmiştir. Ve insanlığın tarihini oradan izlemek gerekir. Fakat biz ta oralara gitmesek de, o burjuvazinin oluşumunu bir önceki toplum düzeninden yakalasanak çok eksik bir girişimde bulunmuş olmayız.

Mesele, burjuvazinin feodal toplum içinden filizlenip gelişmesini izlemek meselesidir. Bir tarih taraması değildir. Çünkü biz burada daha çok kapitalizme ağırlık vereceğiz.

BİR BÖLÜM

Aşağıda bir bölüm okuyacağız Bunun sebebi feodal toplumu karakterize etmiş olmasından gelmektedir. Bölümün sonunda feodal toplumda üretici güçler nasıl gelişmiş, üretim ilişkileri bu gelişmeyi nasıl tıkamış ve burjuvazinin devrimi nasıl zorunlu hale gelmiş? Bunu irdeleyeceğiz.

«Senyörün, toprak üzerinde mülkiyet hakkı ile serf üzerindeki sınırlı mülkiyet hakkı, feodal toplumun üretim ilişkilerinin temelini teşkil eder. Serf, bir köle değildi. Topraktan yararlanma hakkına sahipti. Feodallerin mülkiyeti dışında, köylülerin ve zanaatkârların da üretim aletleri ve kendi özel işletmeleri üzerinde özel mülkiyet hakları vardır. Küçük köylü işletmesi ve bağımsız küçük zanaatçıların üretimi kişisel emeğe dayanıyordu. Üretim özellikle doğal bir nitelik taşırdı. Yani ürün değişim için yapılmaz, esas olarak, doğrudan tüketimde kullanılırdı.

Taşra soyluları ve feodaller tarafından köylülerin sömürüsü, büyük feodal toprak mülkiyeti üzerine kurulmuştu. Feodalın topraklarından ancak bir kesimi kendi malikânesini teşkil eder, geri kalan diğer kesimi ise, kulluk şartları altında, köylülere anlaşmalı olarak bırakılırdı. Feodal, köylüye (toprağı) «parseller» ve böylece kendisine el emeği sağlardı. İster kendi araçlarıyla senyörün toprağını (angarya olarak) ekip biçmek için olsun, ister ürünün bir kesimini senyöre vermek suretiyle olsun, isterse her iki biçimde birden olsun, miras yolu ile bir hisse topraktan yararlanan köylü, bilindiği yerde kalmak zorundaydı. Köylüyü bağımlı duruma zorunlu olarak sürükleyen, açık sömürü şekli, işte buradaydı. Feodal, köylüyü öldüremezdi ama, onu satabilirdi.

Serfin emek süresi iki kesimden ibaretti: gerekli emek süresi ve ek-emek süresi. Gerekli süre içinde, köylü, kendisinin ve ailesinin yaşamasını sağlamak için gerekli olanı üretti. Ek-emek süresinde ise, köylünün ürettiği artı-ürüne, senyör (angarya, aynı nakit olarak) toprak rantı biçiminde sahip çıkardı. Köylünün bu sömürülme biçimi, bütün halklarda, feodalizmin başlıca niteliğini oluşturur.

Başlıca sakinleri, zanaatçılarla tacirler olan şehirler, senyörlerin toprağı üzerinde kurulmuş olduğundan, onların egemenliğı altındaydı. Şehirli, özgür olabilmek için mücadele etti, şehirlerin özerkliğı mücadelesinde çoğunlukla başarıya ulaştı.

Şehirlerin gelişmesi ve ticaretin ilerlemesi, feodal köyü şiddetle etkiledi. Feodal ekonomi, kendi pazar sınırı içerisinde dolaşımını tamamlıyordu. Senyörlerin, lüks nesnelere satın almak için paraya ihtiyaçları olurdu. Bunun içindir ki, köylülerden toprak rantını, aynı olarak değil, nakit olarak istemeye başladılar. Bu da, senyör ile köylüler arasındaki mücadelenin gittikçe sertleşmesine sebep olan sömürüyü yoğunlaştırdı.»

FEODALİZMİN DAĞILMASI VE KAPİTALİZMİN DOĞUŞU

Üretim araçları özel ellerdedir. Ve büyük topraklar halinde derebeylerin özel mülkiyetindedir. Bunun yanında küçük toprak sahipleri ile şehirlerde zanaatçılar da vardır. Ekonomi doğal bir ekonomi niteliğı taşımaktadır. Yani

üretim pazar için değil, kişisel tüketim için yapılmaktadır. Senyör yani toprak ağası, yahut derebey, bu toplum yapısının en büyük sömürücüsüdür. Küçük zanaatçılarla tüccarların oturdukları şehircikler bile derebeylerin toprak alanı içinde ve hakimiyeti altındadırlar.

Feodal düzen, köleci düzene göre, üretici güçlerin daha gelişkin olduğu bir düzendir. Bu dönemde tarım tekniğı ilerlemiş, saban ve diğer demir araçlar geniş ölçüde yayılmıştır. Bağcılık, bağcılık üstünde yükselen şarapçılık ve bahçecilik gelişmiş, yağ ve peynir gibi hayvancılıkla ilgili dallar yaygın bir durum kazanmıştır. Toprağın ıslahında yeni usuller bulunmuş, otlakların genişletilmesi zorunlu olmuştur.

Şehirlerde, aletler ve hammaddelerin işlenmesinde usuller gelişmiş, zanaat kollarında uygulanmaya başlanmıştır. Yeni üretim dalları, özellikle silah yapımı, çinicilik kilitçilik, kunduracılık, saraçlık türemiştir. İlk yüksek fırınlar kurulmuş, coğrafi keşiflere yönelinmiştir. Pusulunun bulunuşu da bu döneme rastlamıştır.

Yani üretici güçlerin gelişimi baş döndürücü hal almıştır. Ve üretici güçlerin gelişimi feodal kalıplara sığmaz olmuştur. Üretici güçlerle üretim ilişkileri çatışmaya başlamıştır.

Bu gelişmeyi iki alanda vurgulayabiliriz. Birincisi, feodal sömürü boyunduruğundaki köylerde «parsellenmiş köy sakinlerinde» zoraki üretimden dolayı, üretkenlik düşmeğe koyulmuş, tarımsal üretim artmaz, hatta azalır olmuştur. Şehirlerde ise, teknik gelişimden dolayı, zanaatçılar lonca tüzüklerinin dar kalıplarında kalmak istemez hale gelmişler, sınırları zorlar yöne yönelmişlerdir.

Feodalizmin bağrında kapitalizmin filizlenmesi iki doğrultu yahut biçim izler :

1. Basit mal üretimi, gittikçe açılıp serpilir. Serpilme değişim açısından. Bu üretim kişisel çalışma ve üretim araçlarının özel mülkiyeti üstünde kurulmuştur. Gelişimin belli sürecinde mal üreticileri, köyde de, şehirde de, zengin ve yoksul olmayı getiren azgın bir rekabete girmişlerdir. Pazarın gelişmesi bu gelişme ile paralellik taşır. Durumu iyi olan üreticiler, pazarın da gelişme seyri içinde, gittikçe artan bir biçimde, durumu kötüye giden köylüleri ve zanaatçıları işçi olarak çalıştırmaya başlarlar.

Ve feodal düzenin bağrında kapitalizm filizlenmeye, serpilmeye yönelir.

2. Köylüler ve zanaatçılar ticarî sermayenin bağımlılığı altına girer. Ticarî sermaye önce mal değişiminde salt aracı rolüneyken, sonraları, loncaların tüzüklerine uygun, küçük üreticiler katında mallar biriktirmeye onlara hammaddeler sağlamaya, onları uygun yöntemlerle borçlandırmaya başlar. Ve küçük üreticiler tüccarların bağımlılığına girer.

Ticarî sermaye bundan sonra, zanaatçıları ve köylüleri ücretli işçiler olarak çalıştırmaya koyulur. Tüccarlar sanayici kapitalist olurken, ticarî sermaye de sanayi sermayesine dönüşür.

Kapitalizmin gelişmesi kırlara kadar uzanır olur. Çünkü ticarî sermayenin gelişmesi paranın gücünü artırmıştır. Kapalı ekonomiler, (doğal ekonomiler) bundan etkilenirler. Artık ortalık donmuş ilişkiler yığını değildir. Paranın açmadığı kapının olmadığı yöne gidilmektedir. Feodaller de, lüks tüketimin özellikle şatolarda artması nedeniyle ve lüks tüketim için paraya gerek bulunduğu için köylülerden aynı rant yerine para rant ister olmuşlardır. Gene, paranın dolaşımının artması, gücünün

çoğalması köylerde, tarım burjuvazisi ve yoksul köylülük kesimlerini kutuplaştırmıştır.

Konuya ilişkin olarak feodal devletin durumunu da ele almak gerekir. Üretici güçlerin gelişme seyri içinde, feodal devlet önce, yatkındır. Tarım alanında var olan gelişmeler onun da işine gelmektedir. Ticarî sermaye geliştikçe, vergiyi artırıyor, vergi yolu ile zenginliği feodal düzeni yaratan hakim feodallerin işine geliyor. Gelişmeyi destekliyor. Ticarî sermaye, sanayi sermayesine dönüştükçe gene ilk plânda işine geliyor. Ticaretin gelişmesi, imalâtın gelişmesine de bağlıdır. İmalât geliştikçe, mamul maddenin dolaşımı çoğalacak, zenginlik artacaktır. Buna gereken kolaylıklar bile gösterilmektedir. Dokuma imalâtının gelişmesi için yün, yün için davar gerekliyse, davarın gelişeceği topraklar ondadır. Toprakları parselleyip köylülere vermiş olsa da mülkiyeti ondadır. Hakimi mutlakı odur. Toprakları köylülerden boşaltıp otlak haline getirmesi, köylüleri de imalâtçılara işçi olarak kazandırması onun için kolaydır.

Bu ve benzeri olaylara bu gelişim boyunca yer yer ve bol bol rastlanır.

Feodal düzenin temel çelişkisi feodal beylerle toprak köleleri denilen serfler arasındadır. Bu çelişki sürecin bütün aşamalarında kendini göstermiştir. Fakat asıl şiddetli çatışmalar, aynı ranttan para ranta geçildikten sonra başlar. Zorla çalışmaya karşı çıkar köylüler, yoksul ve açtırlar. Çok şey para ile dönmektedir. Para getirecek mal ise onda yoktur. Köylü zengin ve yoksul olarak bölünmüştür. Toprakları olanlar, olmayanlar vardır. En büyük topraklı derebeyler de yoksul köylülerin tepesine giderek hızlanan biçimde binmektedirler. Hayat dayanılmaz durum kazanmıştır. Üretim de iyice azalmıştır. Toprakları işlemek isteği yoksul köylüde zoraki çalıştırmadan dola-

yı artık yok ile eş anlamlı hale gelmiştir. Ve bu durum büyük köylü isyanlarını doğurur. Kitleler halinde, köyleri, bölgeleri, ülkeyi, ülkeleri saran köylü isyanları feodal dönemin son zamanlarına rastlamıştır. Sebepse, belli.

Oysa, şehirdeki burjuvazi de palazlanmıştır. Paraya, mala sahiptir. Gelişip serpilen kapitalizm servet üstüne servet yığmaktadır. Ve servetlerin çoğunluğu burjuvazinin elindedir. Ve teknolojik plânda, üretici güçlerin gelişimi artık feodal düzenin hakim sınırlarına çarpmaktadır. Kilisenin getirdiği kurallar bilimi tıkamakta, bilimin tıkanması, burjuvazinin üretimdeki yoğunlaştırmasını, yani kârını azaltmaktadır. Örneğin dünyanın düz mü, yuvarlak mı olduğu engizisyon mahkemelerinin kilise düsturlarına göre vereceği bir karar değil, keşifleri getiren, pazar sınırlarını artıran, hammadde sınırlarını genişleten imalât sanayinin bileceği, karar vereceği şeydir. Malikânelere, şatolara, asilzade ordularına artık yer yoktur. Malikâneler kapitalist çiftlik olmalıdır. Burjuvaziye kâr getirmelidir. Bunu sağlamak için işçi çalıştırmalıdır. Fakat malikâneler feodallerindir ve içindeki şatolarda keyif çatmaktadırlar. Bunu kimselere vermek istemezler. Başta gelişimine «evet» dedikleri kapitalist gelişim refah yaratmıştı, kendi çıkarlarına uygundu ama, şimdi gelip kendi malikânelerinin sınırına dayanıvermişti. Topluma nizam verdikleri üstyapı kuruluşları, dinleri, felsefeleri, sanatları, siyasetleri vs. leri artık işlemez oluyordu. Ekonomik temelde yepyeni şeyler kayınıyordu.

Ve yoksul köylüler isyan içindeydiler.

İşte burjuvazi bu isyanları kendi iktidarının yedeği yapıp, kendisi de silâhını feodal beylerin şatolarına, düzenine çeviriverdi. Ve de feodal devleti, düzeniyle, üst yapı kurumlarıyla paramparça ediverdi.

Devrimini yaptı.

"BURJUVAZI,
FEODALITEYE KARŞI SAVAŞ VERİKEN
KARDEŞLİK DİYORDU
GİZLİLİK DİYORDU
ADALET DİYORDU
FAKAT DEVRİMİNİ YAPIP İKTİDAR OLUNCA
İŞ DEĞİŞİVERDİ.
KİMLERDE MÜLKÜSÜZLEŞİP ŞEHİRLERE
KATILANAN İNSANLARI ANCAK KÂR
GETİRİYORSA İŞ VEREBİLECEKTİ."

BÜYÜK KAPİTALİST İŞLETMELERİN ORTAYA ÇIKIŞINDA İLKELE BİRİKİM NASIL SAĞLANDI ?

Ana hatlarıyla bu sorunun cevabı şöyledir :

- a) Sömürge sistemi... (Amerika, Asya ve Afrika'daki geri halkları sömürüp soymak ile)
- b) Zorla vergi toplama yolu ile.
- c) Himayecilik sistemi ile.
- d) Amansız sömürü ile...

Bu birikim formülleri kapitalizmin gelişmiş dönemlerinde de uygulanmıştır.

BURJUVA DEVRİMİ İLE GELEN

Burjuvazi, kırlardaki köylülerin feodaliteye karşı yürüttükleri isyanları örgütledikten ve feodalleri tepeleyip feodal devleti yerle bir ettikten sonra, kendi düzeninin, kapitalist toplumun hakim sınıfı oldu. İktidar artık burjuvazininindir. Ve artık herşey kapitalistlerin kârı için şekillenmektedir. Herşey kâr, daha fazla kâr içindir.

Köylü toprak mı istiyor ; yol, su barınak mı istiyor ? Kâr getiriyorsa, olur. İşçi iş mi istiyor ; işçinin iş bulması için fabrikalar, işyerleri mi gerekli ? Kâr getiriyorsa

olur. Yasalar, yönetmelikler, anayasalar mı çıkacaktır ? Yahut mevcutları uygulanacak mıdır ? Toplu iş sözleşmeleri mi imzalanacaktır ?... Hepsi, özünde kâr getiriyorsa, yahut kâr esasına göre kurulan düzenin işlerliğini sağlıyorsa, olur.

Burjuvazi feodaliteye karşı savaş verirken, temel düşmanı feodaller, feodal sömürü üstüne kurulan feodal devletti. Ve buna karşı çıkan bütün kesimler dostu idi. Bu yüzden KARDEŞLİK diyordu, EŞİTLİK diyordu, ADALET diyordu. Fakat devrimini yapıp iktidar olunca iş değişiverdi. Köylerden mülksüzleşip şehirlere katlanan insanlara ancak kâr getiriyorsa, iş verebilecekti. Gerçi o köylüler artık feodallerin satıp satın alacağı, bir yerde bağlı bulunduracağı düzlemden çıkmışlardı, özgürleşmişlerdi. Fakat üretim araçlarından da kopmuşlar, koparılmışlardı. Ve geçim araçlarına ihtiyaçları vardı. Özgürlükleri sadece işgüçlerini ona ya da buna satmakta vardı. O da satın alınırsa... İşçilerse, «kardeşliğin», «adeletin» ve «eşitliğin» içinde, hayatı yaratan insanlar olarak, sefaletin girdabında sürünmek istemiyorlardı. Bir takım haklar istiyorlar, hakların alınması için, alışkın buldukları mücadeleye giriyorlar, mücadelelerini devam ettiriyorlardı.

Oysa bunlar KÂR sınırlarına dokunuyordu. Ve tehlikeliydi.

İşte bu yüzden burjuvazi iktidar olunca, hakimi mutlak olunca, ilkin işçileri dizginleyecek kanunları çıkardı. Tedbirleri aldı. Sömürüyü, soygunu disiplin altına almak için çeşitli girişimlerde bulundu.

Fransa'nın, hemen devrimden sonra, işçi sınıfına karşı kanun çıkarmaları bundandır.

İngiltere'de burjuvazi iktidara yerleştikten sonra, patronların «Ne ister şu baldırı çıplak işçiler ? Medeniyetse bunu biz getirmedi mi ?» üst perdeden konuşmaları ve işçi sınıfı aleyhine avam kamarasından da, lordlar kamarasından da kanunlar çıkarmaları, bundandır.

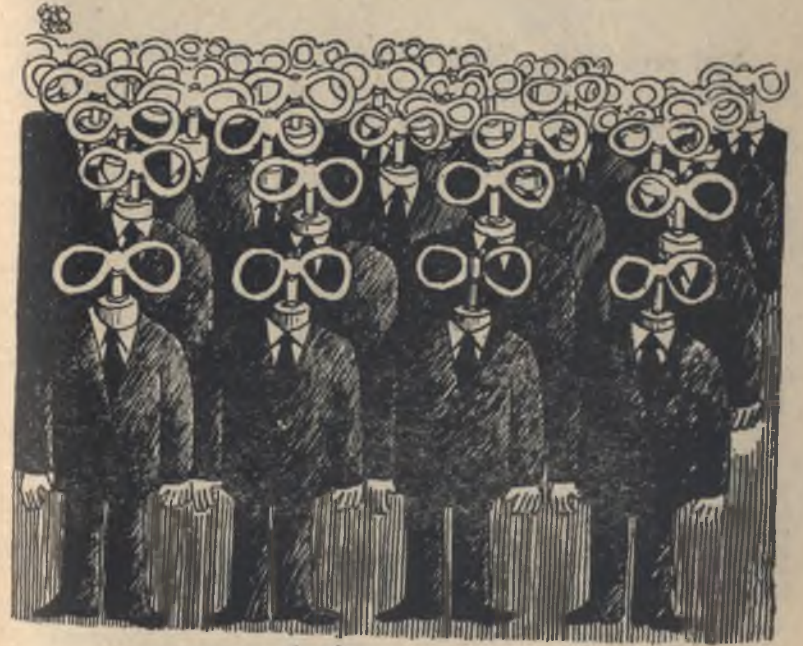
Ülkemizde «feodaliteye reformist tepki» olarak bilinen 1908 hareketinde durum böyle oldu. İttihatçılar iktidara gelmeden önce, işçi haklarına açık olacaklarını söylüyorlardı. Fakat padişahı devirip yeni padişahı tahta geçirip kendileri de sadrazamlık makamına oturduktan sonra iş değişti. Adalet, eşitlik, kardeşlik unutuldu. İşçiler ülkenin dört bir yanında grevlere gitmişlerdi. Haklarını istiyorlardı. Geçim sıkıntıları had safhada idi. Mücadele alıp yürümüşü.

İşte o sırada hemen İttihat Terakki, işverenlerin de talepleriyle, grevleri kanunsuz saymak için, önlemek, bastırma için, işçi hareketlerini yasaklayan kanunlar çıkardı. Ve işçilerin üstüne zaptiyeler sürmekten geri durmadı.

Aynı durum «kurtuluş savaşından» sonra, Tahriri Sükün Kanunu ile de kendini yenileyecek, 1 Mayıs işçi bayramının yasaklanmasıyla da kendini gösterecektir. O kadar ki, ülkemizde ta 1946'lara kadar «işçi» sözü etmek bile işyan sayılacaktır.

KAPİTALİZMİN TEMEL İKİ ŞARTI NEDİR ?

1) Ferdi özgürlükten yararlandıkları halde, üretim araçlarından ve geçim araçlarından yoksun kalan ve bun-

•KAPİTALİZM VE İNSANI•

dan dolayı işgücünü satmak zorunda bırakılan insanların var olması,

2) Paranın ve üretim araçlarının bir avuç insanın elinde toplanması.

Kapitalizmi biraz irdeleyebilmek için, belli kavramların ve içeriklerinin bilinmesi de gerekir.

BİRKAÇ KAVRAM DAHA

Mal veya meta : Maddî ihtiyaçları karşılamak için yapılan üretim ve üretilen değer eğer pazar için üretiliyorsa, pazara çıkarılıp satılacaksa, buna mal veya meta denir.

Ürün : Eğer insan kendi ihtiyacını sağlamak için bir değer üretmişse, bunu pazara çıkarıp satmayacaksa, buna ürün denir.

Bu iki kavramı kısaca açıklamanın gereği vardır. Çünkü mal ile ürün aynı şey değildir. Mal üretimi basit mal üretimi temeli üzerinde, belirli toplumsal şartlar içinde kendini gösterir ve kapitalist mal üretimine dönüşür.

Mal olarak işgücü : İşgücü, maddî varlıkları üreten kullanılan ve insanın istediği biçimde yararlanılan fiziksel ve zihinsel yetilerin tümüdür. İşgücü her toplum biçiminde bu haliyle vardır. Ve fakat sadece kapitalist toplumda mal olur. Kapitalist toplumda işçiler üretim araçlarının özel mülkiyetinden yoksundur.

Oysa geçim için, yemek, içmek, barınmak, nesilleri

YENİÇELTEK 1 MAYIS 1977

devam ettirmek gereklidir. Bu nasıl olacaktır? Toplumda herşey para iledir. Satmak ve satın almak üzerine işle-
mektedir. İşçilerin ise işgücünden başka satılacak başka
birşey yoktur. Onu satacaktır. Zaten bütün mesele de bu-
radan doğmaktadır.

Her mal gibi, işgücünün de, bir değişim değeri ve bir
de kullanım değeri vardır.

İşgücünün mal olarak değişim değeri, diğer mallar gi-
bi, kendi kendinin yeniden üretimi için toplumsal gerekli-
emek süresiyle belirlenir.

İşgücü işçinin hayatında uzun zaman var olur. Ve işçi-
nin geçimi için gerekli geçim aracı gerekir.

İşgücünün değeri, işçinin yaşayabilmesi için gerekli
olan araçların değeri ile belirlenir.

İşçi için gerekli olan geçim araçları her ülkede nicelik
ve nitelik bakımından birçok etkenlere bağlıdır :

- a. Ekonomik gelişme düzeyi,
- b. İşçi sınıfının ortaya çıktığı tarihi çevre,
- c. İşçi sınıfının kendi çıkarı için yürüttüğü mücadele
süresi,
- d. Mücadelenin sonuçları.

İşgücü, tarihin akışı içinde meydana gelmiş olan sos-
yal ve kültürel ihtiyaçların karşılanması için gerekli nesne-
lerin değerini de içinde taşır. Yani öteki mallara göre işgü-
cünün değerinde ayrıca böyle bir unsur da vardır. Bu, tari-
hi ve manevi bir unsurdur.

İşgücünün bütünlüğünü işçi ailesi sağlar. Bu yüzden,
işgücünün değeri, işçi ailesinin üyelerinin geçim araç-
ları değerini de taşır.

Ayrıca işgücünün kalifiye olması için belli bir çıraklık
dönemi gene eğitim ve öğretim dönemi geçirmesi gerekir.
Bu yüzden çıraklık dönemi, eğitim ve öğretim dönemi için
gerekli giderlerin de işgücü değerine katılması gerekir.

Böylece İŞGÜCÜNÜN DEĞERİ, söz konusu olan ülke-
de, işçi ve ailesinin, maddî, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının
giderilmesinde ve işçinin nitelik kazanmasında gerekli olan
maddi hayat araçlarının değeri tarafından belirlenir.

İşgücünün para olarak ifade edilen değeri, işgücünün
fiyatıdır. Buna ücret denir. Ücret, kapitalizmin bir eseridir.
Bir kategoridir.

Yani işçi, yeniden üretim yapabilmek için, canını te-
ninde tutacak, barınacak, giyinecek, yiyecek, içecek, aynı
biçimde çoluğunu çocuğunu da geçindirecek, topluma ye-
ni işçi nesiller yetiştirecek, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını
karşılacak, ustalaşacak... Bunun için geçim araçları ge-
reker. Geçim araçlarının değeri ne ise, işgücünün değeri de
odur.

Bir de işgücünün mal olarak kullanım değeri vardır.
Bu çalışma sayesinde, işçinin, kapasitesine göre, kendi iş-
gücü değerinden daha fazla değer yaratma yetisinde ifa-
desini bulur. Kapitalisti ilgilendiren de «artı - değer yara-
tan» bu yetisidir.

Değer nedir? : Bir malın değeri nereden gelmekte-
dir? Bu sorunun cevabı uzun süre doğru olarak verileme-
miştir. Kimi malın değerini onun faydalılığına, kimi ned-
retliğine, kimi arz ve talep kanunlarına bağlamışlardır. Bu
yargılar kendi içlerinde doğru parçacıkları taşıyormuş gi-
bi izlenimler de verebilmişlerdir.

Fakat değer'in asıl kaynağının emek olduğu sonradan
anlaşılmıştır. Çalışmadan, emek sarfedilmeden hiçbir mal

ortaya çıkamaz. Üretim araçları da, iş araçları da, el emeğidir. Para da ilkin bir değişim aracı olarak belirmiş ve yoğunlaşmış bir emek olduğu ortaya çıkmıştır.

Bilindiği gibi, malların değişimi, değere göre olmakta ve değeri de o malın içindeki emek süresi belirlemektedir. Kalifiye ve kalifiye olmayan emeklerin ise birbirine dönüşümü mümkündür. Böylelikle malların içindeki yoğunlaşmış emeklerin değişimi geçerli olmaktadır.

Bilinir ki, uygarlık insan emeği üstünde yükselmiştir. İnsan bir iş aracı ile iş konusunu etkileyerek üretim yapmakta ve maddi ihtiyaçları sağlamaktadır. Yani üretilen bütün değerlerin anası emekse, babası tabiattır.

Sermaye : Üretim araçları, para gibi şeyler tek başına sermaye sayılmazlar. Sermaye, ücretli emeğin sömürülmesi yoluyla artı - değer yaratan servete denir. Kapitalist para ile üretim araçları, hammadde, yakıt ve sair malları ile işgücü satın alır. İşçiler işgüçlerini emeğe dönüştürürler, değerleri üretirler. Baştaki para da daha fazla bir para olarak belirir. Para, üretim araçları ve işgücü satınalmak yoluyla üretim faaliyetine girip artı - değer yaratmışsa, sermayeye dönüşmüş demektir.

Patronlar ve patron tarafları, sarı sendikacılar dahil, sömürüden yana olan kimseler, «Sezarın hakkı Sezara, Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya» der gibi, «sermayenin de emeğin de hakkı vardır» derler. Bu, yanlıştır. Yanlıştan da öte yutturmacadır. Sömürüyü gizleme oyunudur. Çünkü değeri yaratan emektir. Fabrikalar, hammadde, iş araçları ve sair herşey mevcut olsa da, işçi olmadan, yani emek olmadan üretim olmaz, değer yaratılamaz.

Ücret nedir?

Bilindiği gibi, kapitalist toplumda işgücü bir maldır.

Foto : Fikret OTYAM

YENİCELTEK 1976

Ve işgücünün para olarak ifade edilen, işgücünün fiatının temsil eden bir değeri vardır.

Ücret, işgücünün karşılığıdır.

Oysa, parababaları, böyle demezler. Onlara göre, işçiler çalışırlar ve emeklerinin karşılığını alırlar. Bu da ücrettir.

Bu bir yutturmacadır. Çünkü emeğin karşılığı öyle para ile ölçülebilen bir şey olamaz. Emek beşeri hayatın yaratıcısıdır. Yani insanı insan yapan bir faydalı çabadır. Bununla karşılığı olamaz. Zaten, emek bir mal değildir. Bu yüzden ne değeri olur, ne de fiatı olur. Oysa satılacak bir şeyin satılabilmesi için önceden varolması gerekir. Örneğin demirci kazmayı çarşıya götürdüğü zaman, kazmalar var olan gerçek şeylerdir. Oysa kapitalist işçiyi kiraladığı zaman henüz ortada bir emek yoktur.

Ama işgücü vardır. Yani iş yapabilecek, bir değer üretebilecek gücü vardır. Kapitalisti işçi ilgilendirmez, onu işçinin çalışma gücü, iş yapma gücü ilgilendirir. Çünkü iş yapma gücü artı - değeri yaratacaktır.

Patronlar ücret emeğin karşılığıdır diyorlar. Öyle ise örnekleyelim...

Bir işçi sekiz saat çalışarak bir değer üretti. Bunun değeri pazara çıkmadan belli olmaz. Pazara çıkacak ve fiat olarak bir karşılık bulacaktır. Diyelim ki işçinin sekiz saat çalışarak ürettiği mal pazarda 160 lira yaptı. Malın değerini yaratan emek olduğuna göre ve kapitalistler ücret emeğin karşılığıdır dediklerine göre işçinin ücreti 160 lira olmalıdır.

Oysa patron işçiye 160 lira ücret verirse, o zaman artı - değer yani kâr yapamaz. O halde yaptığı iş anlamsız

bir iş olur. Çünkü patronun bütün meselesi kârdır. Öyle ise ne biçim bir mesele vardır? İşçinin durumunu irdeleyelim. Ve diyelim ki, o toplumda, işgücü, üç saatlik toplumsal emekle üretilmektedir.

İşçi ne yapmıştır? İşçi sekiz saat çalışmış bir değer üretmiş ve ürettiği değer 160 lira etmiştir. Böyle olduğuna göre beher saatte ne kadar liralık değer üretmiştir? 20 liralık. O halde işçi ilk üç saatteki çalışmasıyla kendi işgücünü üretmiş demektir. Ve ondan sonraki 5 saatini de patrona çalışmıştır.

Burda açığa çıkan bir olay var. İşçi kendi işgücünü üretmek için çalışmış ve bir de ek süre çalışmıştır. Birine gerek emek süresi, diğerine de ek emek süresi denilmektedir.

Patron işgücünün karşılığını vermiştir. Buna da ücret demiştir ama, işçiyi işgünü esasına göre çalıştırmıştır. Çünkü patron işçinin işgücünü işgünü olarak satın almıştır. Ve gerekli emek süresinin karşılığını ödemiş ve çalışmasını sürdürterek işgününü tamamlamıştır. Zaten artı - değeri, yani kârı da ek emek süresi içinde sağlamıştır.

Özetlersek, patron işçinin işgücünü işgünü olarak 60 liraya satın aldı. İşçi ilk üç saatte 60 liralık değer üretti ve çalışmasını sürdürerek işgününü tamamladı. Ve 5 saat de patrona çalıştı. Ve de peşinden işçi ücret olarak emeğinin hakkını aldı deyip yalanı savurdu.

Yani patronlar işçiler, ücreti, emeğinin karşılığı olarak almaktadırlar derken, işçileri çalıştırıp gerekli emek süresinin karşılığını ödemediğini, ek emek süresinin karşılığını ise ödemediğini örtmek, gözlerden ırak tutmak için yapmaktadır.

Nominal ücret : Kapitalizmin gelişme çağında işçiye

para olarak ücret ödenmezdi. Yahut seyrek olarak para - ücret ödenirdi. Daha çok işgücünün karşılığı olarak mal verilirdi. Yani aynı ödeme yapılırdı.

Nominal ücret para olarak yapılan ödemeye denmektedir. Buna itibari ücret de denilir. Bu bir sayısal değerdir.

Gerçek ücret : Para olarak ödeme ileri bir adımı ifade eder. Fakat nominal ücret yani para olarak ücret gerçek ücreti ifade etmez.

Gerçek ücret, işçinin geçim aracıdır. Yani işçinin, kendisinin ve ailesinin geçimlerini sağlayabilecek miktar ve nitelikte geçim araçları satın alabilmeye yeterli ücret demektir.

Gerçek ücreti belirlemek için, nominal ücreti, tüketim maddeleriyle hizmetlerin fiatlarını, mali yükleri, kira ve diğer ödemeleri gözönüne almak gerekir.

Kapitalizmin gelişimi içinde gerçek ücretler düşme eğilimi gösterir.

Fiat yükselişlerinin, ücret yükselişlerinin daima önünde gittiğini kimse inkârdan gelemmez. Bu, tekelleşmenin, fiatlarda dayatma gücünün artmasının getirdiği bir sonuçtur. Kaynaklanması mutlak artı - değer ve emeğin üretkenliğinin artması ile olur.

Asgari ücret : Bu, ülkemizde, Türk - İş ile patronlar arasında düzenlenen emeğin gasbı yönündeki oyunlardan biridir. Bilindiği gibi, asgari ücretler iki yılda bir Türk - İş'ten 5, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonundan 5 ve devlet yetkililerinden 5 olmak üzere 15 kişilik bir komisyon tarafından karara bağlanmaktadır. Yani 15 patron tarafından...

Asgari ücret, işgücünün taban karşılığı olmalıdır. Ve işçiler tarafından, gerçek işçi örgütleri tarafından düzenlenmelidir.

Artı - Değer : İşçilerin gerekli çalışma zamanlarında başka ek emek süresi içinde de çalışmaları ve bu süre içinde ürettikleri değerdir. Bu değer bütünüyle patronların eline geçmekte, daha doğrusu onlar tarafından gasbedilmektedir. Artı - değer kapitalist sistemde kâr olarak ifade edilmektedir. Kâr, artı - değerın şekil değiştirmesidir. Yukarıda verdiğimiz örnekte 5 saatlik ek emek süresi içinde üretilen değer artı - değer olmakta ve kapitalist sömürünün temelini oluşturmaktadır.

Artı - değer kapitalizmin temel kanunudur. Sömürünün kendisidir. Artı - değer kapitalizm kalkmadan kalkmaz. Yani üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyeti ve bunun üstünde belirlenen üst yapısı yok edilmeden sömürünün yok edilmesi, yahut sınırlandırılması mümkün değildir.

İşçi sınıfının mücadelesi aynı zamanda ve temelde sömürünün yok edilmesi için, sömürü sistemini yok etmektir.

Artı - değer bilindikten sonra, sömürünün oranını hesaplamak kolaydır. Bu ek emek süresinin gerekli emek süresine oranlanması ile olur. Tabi ki yüzde olarak...

Örneğin, sömürü oranı eşittir : (Ek emek süresi / Gerekli emek süresi) X 100.

Yani $5/3 \times 100 = 166..$

Kapitalistler sömürü oranını yükseltmek için iki yöntem kullanırlar.

1. Ek emek süresini uzatırlar. Pratikte bu işgününü

uzatmakla mümkündür. Ve mutlak artı - değer adını alır.

Bilindiği gibi, 1 Mayıs işçi bayramını doğuran olaylar işgününü sekiz saate düşürmek için girişilen büyük mücadeleler olmuştur. Bu mücadelelerden önce işgününün süresi pek belli değildi. İşçiler 10, 13, 15, 18.. hatta 22 saat günde çalıştırılırlardı.

Mutlak artı - değer yöntemi artık pek geçerli olarak kullanılamaz olmuştur. Çünkü sekiz saatlik işgünü şimdilik dünyanın hemen hemen bütün ülkelerinde hiç değilse ilke olarak yürürlüktedir. Onu daha fazla çoğaltmak işçi sınıfının örgütlü mücadelesini kırmakla olur ki, bu da artık mümkün değildir.

2. Emeğin üretkenliğini artırmak yoluyla... Bu yöntem halen geçerlidir. Emeğin üretkenliğinin artması pratikte gerekli emek süresini azaltır ve ek emek süresini işgününü uzatmadan uzatır.

Örneğin, işgücü değeri ne idi? İşçinin hayatını sürdürbilmesine yarayan araçların üretimi için gerekli emek miktarı ile belirlenmişti. Düşünülsün ki, tüketim maddeleri üreten iş kollarında emeğin üretkenliği artarsa, tüketim mallarının değeri düşecektir. Bu, işgücü değerinin azalacağını ve de gerekli emek süresinin kısılacağını gösterir.

Buna nispi artı - değer denir.

Hakim sınıflar arasındaki çelişkinin kaynağı : Hakim sınıflar arasında süre gelen ve zaman zaman derinleşen bir çelişki vardır. Bunun kaynağı artı - değer paylaşımından doğar. Bilindiği gibi sanayici üretime geçmek için paradan yola çıkar. Para bulacak, para ile gerekli hammaddeyi ve işgücünü satın alacaktır. Paranın sermaye olması ancak bu şartlarda mümkündür.

Foto : Mete AKYOL

Sanayici parayı bankadan alır, bulabilir. Ve banka ondan bir faiz ister. Sanayici üretimi sağladıktan sonra malın satılması ve dağıtımı gerekir. Bunun için de tüccar gereklidir. Ve tüccar ticari bir kâr ister. Eh sanayici de bir kâr yapacaktır. Öyle ise, işçilerin karşılığı ödenmeyen ek zaman süresi içinde çalışıp yarattığı artı - değer bu üç ünite arasında paylaşılıyor denmektedir.

Mal daha pazara çıkmadan fiatı bellidir. Tabi sanayici açısından bellidir. Ve tüccara teslim edildiğinde o fiattan satılacaktır. O fiattan satıldığı zaman tüccar kendi ticarî kâr oranını almış olacaktır. Fakat tüccar belirlenen fiyattan pahalı da o malı satabilir. O zaman para tekrar sanayiciye çabuk dönmemiş olur. Zira pahalı mal yavaş satılır. Oysa sanayiciye yeniden üretime geçmek için para gerekir. Ve sömürü asıl üretim sırasında meydana geldiği halde sanayiciler tüccarlara sömürücü derler, suçlarlar. Oysa yapılan sömürü değil, soygundur, karaborsadır. Aralarında çelişki çıkar. Bazen de sanayici ticari kâr oranını düşük tutar. Bu, tüccarları çileden çıkarır. Çok kere de bankalar para vermezler. Ya da yüksek faizle verirler. Bu da sanayiciyi, bazen de tüccarı çileden çıkarır. Başlarlar birbirini suçlamaya, kavga büyür. Bu, siyasi alana bile dökülür. İktidarı kendi ünitesinin tekeline alıp devlet nimetlerini parsellemeyi amaçlarlar.

Bir de toprak alanında toprak kapitalistleri ile toprak sahipleri arasında, toprak kapitalistlerinin birbirleri arasında, toprak kapitalistleri ile tüccarlar ve bankerler arasında dalaş çıkar. Sanayi sektörü ile tarım sektörü arasında dalaş çıkar. Bu da politik alana yansır.

Yani artı - değer sofrasında hır - gür eksik olmaz. Dalaş zaman zaman kızıştır. **Büyür...**

Fakat, işçi sınıfı ve yoksul köylülüğün örgütlü bilinç-

li mücadelesi ileri boyutlara varınca, artı - değer ganimeti ellerinden gitmesin, cennet dünyaları yıkılmasın diye he-men dalaşı keserler. Ve hep birlikte işçi sınıfı ve emekçi halkın üstüne yürürler.

Nisbi yoksullaşma : Kapitalizmin gelişmesi ile ortaya çıkar. Kapitalizm geliştikçe, sosyal servet arttıkça, işçinin toplumdan aldığı pay azalır. Yani işçi milli gelirden giderek daha az pay alır. Bu, işçinin giderek yoksullaştığını vurgular.

İşçi sınıfının nispi yoksullaşması, işçi sınıfının zararına, kapitalislerin yararına olan ÜCRET ve KÂR arasındaki mevcut oran değişikliğiyle ifade edilir.

Mutlak yoksullaşma : İşçilerin çalışma ve hayat koşullarının ağır oluşunu ifade eder. Gerçek ücret düşer, hayat pahalıdır, işsiz ordusu köylerde olduğu gibi şehirlerde de kabarır, emek yoğunlaşır, mesken şartları çekilmez hal alır...

Bu, mutlak yoksullaşmayı vurgular.

Üretimde anarşi : Özel mülkiyetin hakim olduğu toplumda, mal üretimi bir plana bağlı olmaksızın yapılır. Zaten böyle bir toplumda üretim kâr için yapılmaktadır. Üretim yapan sektörlerle üretilen malların miktarını ve mahiyetini bildirecek hiç bir örgüt yoktur. Olması da mümkün değildir.

Kapitalist ülkelerde plânlama adı altında bazı yutturma kuruluşlar yok değildir. Fakat bu kuruluşlar birer plânlama kuruluşu olmaktan çok birer sayım ve göz boyama kuruluşlarıdır.

Daha iyi imalât ve sürüm uğruna ve daha büyük kârlar uğruna, özel üreticiler arasındaki amansız mücadele, yani rekabet anarşiyi daha da körükler. Ve bunun sonu buhranlara gider.

Üretimde anarşi, kapitalizmin kendi iç çelişkisidir. Birçok mazarratı doğura gelir ama, kapitalizmin onu yenmeye gücü yoktur. Çünkü anarşi, toplum ihtiyacı için değil, kişilerin kârı için yapılan üretimden, bu da kapitalist özel mülkiyetten kaynaklanır.

Kapitalizmin temel çelişkisi : Üretimin sosyal karakteri ile üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyeti sırasında meydana gelen ve uzlaşmaz olan çelişkidir. Bunun sınıflar plânındaki konumu işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz olan çelişkidir.

KONUMUZ KAPİTALİZMİ İNCE TAHLİLE UĞRATMAK DEĞİL

Kavram açıklamaları daha da devam edebilir. Kapitalizmin daha ince hücrelerine girilebilir. Fakat konumuz kapitalizmi ince tahlile uğratmak değil. Konumuz NİÇİN ÖRGÜTLENİYORUZ ? sorusunun gerekçesini bulmaktır.

Bunu ararken aynı zamanda karşıımızdaki düşman sınıfın gücünü, güçsüzlüğünü, örgütlerini, örgütlenmelerdeki zaafını görmüş, öğrenmiş olacağız.

ARTAN SÖMÜRÜ VE YÜKSELEN MÜCADELE

Sömürünün artması kapitalizmin gelişmesi ile ilintilidir. Bilindiği üzere kapitalizm, para ve üretim araçlarının bir avuç kişinin elinde toplanmasını ve büyük çoğunluğun üretim araçlarından yoksun bulunmasını getirir. Üretim araçlarından yoksun bulunanlar işçilerdir. Ve canlarını tenlerinde tutmak, yeniden üretim yapmak, çocuklarını giydirmek, beslemek, barındırmak ve işçi nesiller yetiştirmek için işgüçlerini ücret karşılığı satmak zorunda bırakılırlar. Zaten işçi demek, işgücünden başka satacak şeyi bulunmayan emekçi demektir.

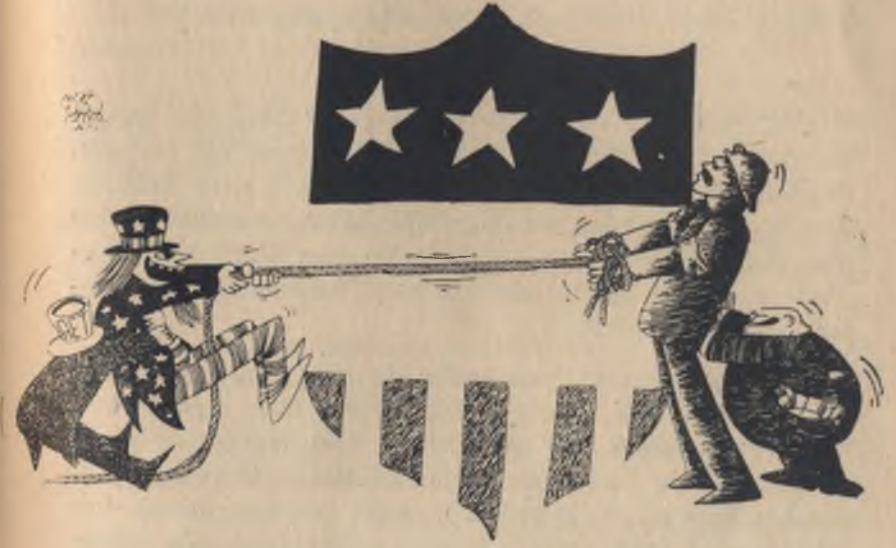
Ve mesele burada düğümlenmektedir. İşçi işgücünü satıp nafakasını temine mecburdur. Fakat işgücünü satın alan sermayedar bunu babasının hayrına yapmıyor. İşçinin işgücünü iş'e, emeğe dönüştürecek, değer yarattırarak ve değeri satıp kâr edecek. Değer ise doğrudan doğruya mal'da billurlaşmış emeğin kendisidir.

Oysa, sermayedarın işçiye işgücü karşılığı ödediği ücret, işçinin değeri yaratmak için yaptığı çalışma süresinin sadece bir bölümüdür. Geriye kalan süre bedava çalışacaktır. Yani sermayedar, emeğin yoğunlaşmış şeklinden başka birşey olmayan para, ve cansız emekten başka bir şey olmayan üretim araçlarının özel mülkiyeti sayesinde, işgücünden başka satacak şeyi olmayan işçinin işgücünü satın almış, onu çalışmaya başlatmış, verdiği ücret karşılığı değeri kısa bir emek süre içinde ödetmiş, fakat işgücünün tamamını satın aldığı için işçiyi çalışmaya devam ettirmiş ve bu emek süresi içinde yarattığı değere el koymuştur. Gaspetmiştir. Gasp edilen artı - değer'dir. Ve artı - değer işçinin, karşılığı ödenmeyen emek süresi içinde yarattığı değerdir, kârdır.

Gene bilindiği üzere, kapitalist düzende, sermayedar, toplum ihtiyacına göre değil, kendi kârına göre üretim yapar. Kârın esas hareket noktası olması, toplu ihtiyacının dikkate alınmamasını getirir. Ve üretim anarşik karaktere bürünür. Rekabette bunu körükler. Bazen belli ihtiyaç mallarının hiç bulunmadığı, bazı malların toplum ihtiyacından fazla olduğu görülür. Bazen de bütün ihtiyaç mallarının toplam ihtiyacı aştığı, talebi aştığı, malların satılmadığı, dolayısıyla imalâtın durduğu, işçilere yol verildiği görülür. Bu, işsizlerin daha bir artmasını getirir. Ekonomi iflâsa yönelir. Az sermayeli üretim sektörleri batar. Açlık başlar. Bunalım ekonomik alandan sosyal alana kayar ve politik durumu etkilemeye, alt - üst etmeye yönelir.

Gene bilindiği üzere, kapitalist düzende sermayedarlar, işçilerin yarattıkları artı - değere el koyarak kasalarını şişirirler. Sermayede birikim olur. Sermayede süre gelen birikim, üretim kapasitesinde yoğunlaşmayı sağlar. Üretimde yoğunlaşma da sermaye birikimini getirir. Bu gelişim bir yandan, salt kâr amaçlandığı için, toplum bunalımına uzanırken, öte yandan emeğin üretkenliğinin arttığı, fabrikasyon üretimin hızlandığı düzlemi getirir. Bu da küçük üretimin emek - yoğun'un tasfiyesini ve yoksulluğu hızlandırır. Yoksulluk ve mülksüzleşme kapitalizmin özünde vardır.

Kapitalizmin gelişmesi, bütün bunlarla birlikte, üretimin toplumsal karakteri ile, üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çelişkiyi de büyütür. Bunun sınıflar plânında yansımaları, işçi sınıfı ile burjuvazinin uzlaşmaz olan çelişkisinin su yüzüne vurması demektir. İşçi sınıfının yoksul köylülükle dayanışarak burjuvaziye karşı yürüttüğü mücadelesinin yükselmesi demektir.

Yani, kapitalizmin gelişmesi sömürünün artmasını getirir. Sömürünün artması da mücadeleyi hızlandırır. Elbet ki, kapitalizmin gelişmesi sonsuz değildir. Onunda tıkanıdığı, gelişmediği ya da gelişme seyrinin çok düştüğü dönem vardır.

BUNALIMLAR VE EMPERYALİZM

İşçi sınıfının dünya tarih sahnesine çıkışı ile, kapitalizmin ilk bunalımının aynı zamanda olması bir rastlantı değildir. Avrupa'da işçi sınıfı 1848'lerde artık kraldan, kral bozuntularından, ya da yüzüne hürriyet gülücüğü takmış burjuva devlet yöneticilerinden bir takım haklar istemiyor, bütün köhne çatılara karşı başkaldırıp kendi iktidarına yöneliyordu.

Bundan sonraki bunalımlar da aynı sancılı dönemlerini yaşadı. Kıtık, kıyam, açlık, sefalet, kitle kıyımları, işsizlik, ekmeksizlik.. Ve bilinçlenme, örgütlenme. Ve de daha üst plânda bir iktidar mücadelesini pekiştirme. Öte yandan kapitalizm, bunalımın geçici çözümlerini de buldu. Önceleri fazla gelen, kendi toplum düzeyinde tüketemediği mamül maddeleri, ülke sınırlarının dışına, özellikle sanayileşmemiş yoksul ülkelere taşıdı. Ticaret alanında gelişmeleri güçlendirdi. Ve bununla beraber yoksul ülkelerden yok pahasına, çok kere asker zoruyla, hammaddeleri söküp kendi ülkesine götürdü. Yani bir yandan ekonomik alanda pazar sıkıntısını çözdü, ferahladı, öte yandan bunalımını politik olarak ülkesinden ihraç etmiş oldu. Ve fakat her periyodik bunalımın sonunda para ve üretim a-

raçlarının daha az ellerde toplandığı, küçük sermayelerin yok olduğu, tekelci grupların filizlendiği bir üst plâna yükseldi. Bunlar sömürgecilik döneminin temel ölçüleridir.

1900'lara gelindiğinde kapitalizmin bir aşama kaydettiği görüldü. Kapitalizm gene sömürücü idi, özünden birşey kaybetmemişti, fakat biçim olarak bir değişikliğe ulaşmıştı. Özel bir evresini yaşayacaktı. Bu, kapitalizmin en yüksek aşaması, tekelci kapitalizm ya da emperyalizmdir.

Emperyalizmin belli başlı özellikleri şöyle tanımlanmıştır.

a) Üretimde ve sermayede görülen yoğunlaşma öyle bir yüksek gelişme derecesine ulaşmıştır ki, iktisadi hayatta kesi n rol oynayan tekelleri yaratmıştır;

b) Banka sermayesi sanayi sermayeyle kaynaşmış ve bu «mali sermaye» temeli üzerinde bir mali oilgarşi kurulmuştur;

c) Sermaye ihracı emtia ihracından ayrı olarak, özel bir önem kazanmıştır;

d) Dünyayı aralarında bölüşen uluslararası tekelci kapitalist birlikler kurulmuştur;

e) En büyük kapitalist güçlerce dünyanın toprak bakımından bölüşülmesi tamamlanmıştır.»

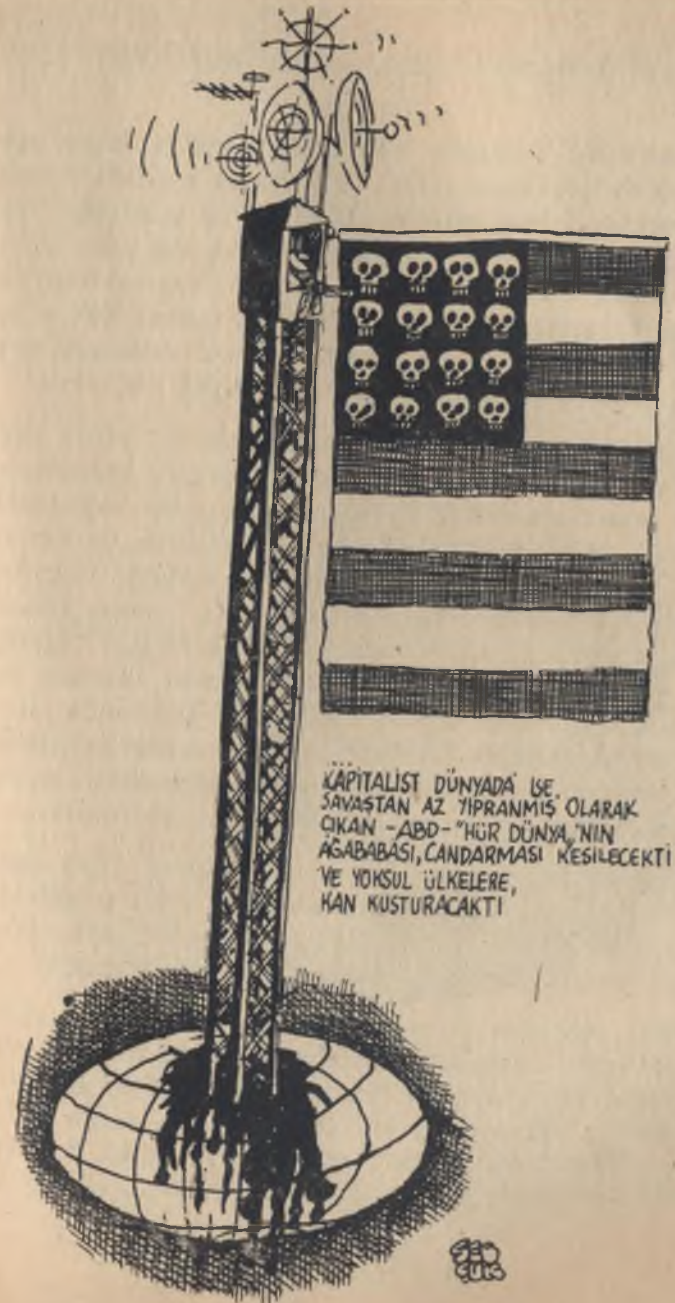
İçinde bulunduğumuz yirminci yüzyılın belirleyici rengi işte böyle başlamıştır. Bu, sermayenin, kapitalist ülkelerin dışında, mamül maddelerden de ayrı bir önem kazanarak yatırımlara geçmesi, (kapitalist gelişmeyi çok ilkel, çok çarpık, çok haşlak da olsa) o ülkelere kapitalizmin fiizlenmeye başlaması demektir. Kapitalizmin gelişmesi, işçi sınıfının kımıldanmaya başlaması demektir.

Aynı zamanda feodal karakterli yoksul ülkelerin kapitalist üretim biçimine doğru çözülmeye başlaması da demektir.

Emperyalizm, bir yandan dünya ülkelerini «emperyalist zincirin birer halkası» haline getirirken; öte yandan dünyayı nüfuz alanlarına da kendi içinde bölüverdi. «Özel avlama bölgeleri» yarattı. Buna bir de burjuva devlet yapısının değişikliğini eklemek gerekir. Emperyalist devletler, «tekelci devlet kapitalizmi» gereği olarak daha bir askerileştirildi, daha bir bürokratlaştırıldı. Burjuva diktatoryası daha bir pekiştirildi. Ve gerek ekonomik çıkarlar, gerek politik çıkarlar, kapitalizmin gelişmesi seyri içinde sömürü alanını genişletmek ve bunalımın ihracını sağlamak bakımından su yüzüne gün günden beter şekilde vurmaya koyuldu. Bunalımın sancısına işçi sınıfı ve köylülüğün iktidara yönelen mücadelelerini de eklersek, emperyalist ülkeler arasındaki çelişkinin ne kadar ağır olduğunu anlaşıyor. Zaten kapitalizmin dünyaya yayılması, dünya çapında şu ya da bu ölçüde kapitalizme tepkileri de beraberinde getirmiştir.

Emperyalist ülkelerin kendi aralarında ilk büyük dalışı, dünyayı yeniden bölüşmek temelinde yükselen birinci dünya savaşıdır. Bu savaş bazı iri - kıyım emperyalist ülkelere yaradıysa da genel olarak emperyalizmin hesabında olmayan ve çıkarıma gelmeyen sosyalist ülkelerin doğuşunu getirdi. Askeri feodal Çarlık devletini, işçi sınıfı ile köylülük yerle bir etmişti. Bu, yeni durumdu. Ve dünyanın konumu değişmeye yönelmişti.

Bu ilk dalaştan sonra emperyalist ülkeler arasındaki çelişme devam etti. Gündemin birinci maddesinden inemedi. Fakat nüfuz alanlarına bölünen dünya ülkeleri boyun bükmeye devam etmiyorlardı. Bağımsızlık savaşlarına yöneliyorlardı. Bu savaşlarda o ülkelerin işçi sınıfı da

yer almaya başlamıştı. Hatta savaşın öncülüğünü çeker olmuştu.

Emperyalist çelişkiler 1940'larda yeniden savaş plânında tekrar gündeme geldi. Bu, dünya çapında büyük bir bunalımdı, emperyalizmin ikinci büyük bunalımı... İşçi sınıfına, emekçi halka ve diğer ülkelere azgın bir şekilde saldıran emperyalist ülkeler, temelde sermayedar çıkarını kollamaktaydı. Kâr bozulmasın, cennet dünya yıkılmasın diyarlardı. Ve bu ikinci paylaşım savaşında yok edilmek üzere hedef alınan Sovyetler Birliği de vardı.

İkinci dünya savaşı emperyalizm için bir pirus zafedir. Temelde yoğunlaşan üretim ile orantılı pazarlama alanları aranırken, sömürü - soygun garantiye bağlanmak istenirken, silah ters tepti. Silahı ters teptiren de işçi sınıfı ve emekçi halkın kendi kurtuluşu yönünde yükselen mücadele bayrağının doruğa dikilmesi idi. Savaş sonunda artık dünyanın 1/3'ü emperyalist - kapitalist üretim bölüşüm ilişkileri dışına taşmıştı. Sosyalist ülkelere dönüşmüştü. Ve savaş sonunda dünya politikasında onlar da yer alacaktı. Kapitalist dünyada ise savaştan az yıpranmış olarak çıkan ABD, «hür dünyanın» ağababası, candarması kesilecekti. Ve yoksul ülkelere kan kusturacaktı.

Fakat hızlanan ulusal kurtuluş savaşları, işçi sınıfı ve emekçi halkın yükselen mücadelesi, bunları destekleyen sosyalist ülkeler, azgınlaşan emperyalist saldırıların burnunu yerlere sürtecek, zaferi çabuklaştıracaktır.

İkinci paylaşım savaşından, yani 1945'lerden sonra dünyanın çehresi emperyalizm aleyhine daha bir değişmiştir. Emegin üretkenliği açısından değerlendirilmesi mümkün olan bir bilimsel ve teknolojik devrim vardır. Üretim kapasitesini alabildiğine artırmıştır. Ancak bu artış oranında sermayede bir yoğunlaşma söz konusu değildir.

Zira pazar sorunu, bunalımı iyice artırmıştır. Bunalımın ihracı ise artık eskisi kadar kolay değildir. Zaten uluslararası birleşik sermaye «çok uluslu tekeller» adı altında serpilip yoğunlaşmıştır. Bunalım her alanda birden derinleşmektedir. Gerçi tekeller üretimi yer yer sınırlandırıp, fiyat dayatma gücünü kullanarak aşırı kâr sağlamaktadırlar. Fakat âtil kapasite işsizler ordusunu dağlar gibi yükseltmekten başka bir işe yaramamaktadır. Fiyatlar da öte yandan dörtnele koşmaktadır. Bunalımın ihracı da eskisi kadar kolay olmadığından, kapitalist bunalımın feraharmesi, atılıma ulaşması artık tarihe karışmıştır.

Yani emperyalist - kapitalizmin bunalımı süreklidir. Ve giderek derinleşmektedir. Bu, emperyalist dönemin başında emperyalizm için «kapitalizm ölüm döşeğine girmiştir, bir daha çıkmayacaktır», «çamur ayaklı dev», «can çekişen, bunalan, tekelleşen kapitalizm» gibi bilimsel değerlendirmeleri yapan işçi sınıfı önderlerini haklı çıkarmıştır.

Çağımız emperyalizmin sistem olarak çöktüğü, yıkılmaya yüz tuttuğu, kudurganlığa ulaştığı ve sosyalizmin güç olduğu, uluslararası işçi sınıfı ile ezilen halkların zafere koştuğu, zaferleri gerçekleştirdiği, ulusal kurtuluş savaşlarının bu olguyu hızlandırdığı bir çağdır.

Çağımız kurtuluş çağıdır.

DEVLET NEDİR?

Bütün yerli - yabancı patronlar, patron kuruluşları,

DEVLET, KİMIN DEVLETİ?

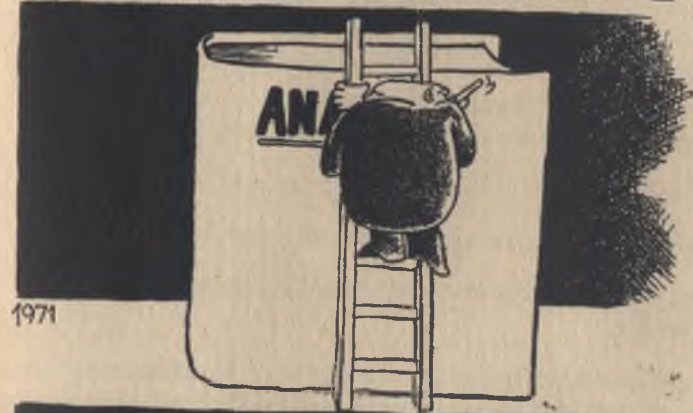
sömürücü - soygunculardan yana maşalık edenler, yani işçi sınıfı ve emekçi halk düşmanları DEVLET'i «tarafsız», «bağımsız» gösterirler. O'nu sınıflar üstü bir varlık gibi sunarlar, yutturmaya çalışırlar. Üniversitelerin anlı - sanlı profesörleri de, eğer kendilerini gerçekten bilimselliğe vermemişlerse, aynı kampta yer alırlar. Ve devlete uzanan eleştirileri, devleti bilimsel anlamda yerine koymaları büyük bir tepkiyle karşılarlar. O camiada devleti şefkatli göstermenin yoluna düşenler de vardır. «Devlet ana», «devlet baba» gibi sürmeyi kaştan yürüten cingöz recailler de zamanın akışı içinde türerler.

Oysa devlet ne anadır, ne de babadır. Devlet bir sınıfın diğer sınıf üstüne olan bir tahakküm aracıdır. Bu, devletin varoluş, ortaya çıkış döneminden beri böyledir. İnsanlık tarihi devletle ilkel komünal toplumdan köleci topluma geçerken tanışmıştır. Toplum ihtiyacından fazla yapılan üretim devletin çıkış kaynağıdır. Bu üretime şu ya da bu şekilde tasarruf etmeye yönelen toplum katlarından bir kesimi, daha sonra bu üretime el koymayı meşrulaştırmanın yoluna girmiş ve üretimi bizzat yapanların zaptürapt altına alınması için devlet makinasını oluşturmuştur.

Yani, toplum ihtiyacından fazla yapılan üretim, bu üretime tasarruf eden kesimi sınıflaştırmış ve aynı zamanda bu sınıfı üretimi bizzat yapan sınıfı baskı altında tutmak için devlet cihazını gerçekleştirmiştir.

Devlet, köleci toplumda, köle sahiplerinin köleler üstünde olan baskısını; feodal toplumda, feodal beylerin serfler üstünde (toprağa bağlı yoksul köylüler) baskısını; kapitalist toplumda da, kapitalistlerin işçi sınıfı ve emekçi halk üstünde baskısını gerçekleştirmek üzere vardır.

Devlet'in görevi, baskı aracı oluşu, şu ya da bu ser-

maye grubunun, şu ya da bu sermayeden yana siyasal kuruluşun elinde oluşu durumunda bir değişiklik yaratmaz.

Kapitalist devlet, gene sömürücü - soyguncu'ların, yerli - yabancı patronların ve onlardan yana çıkanların yutturmaya çalıştıkları gibi parlamentodan ibaret değildir. Devlet baskı aracı görevini yürütürken bürokrasi ve militarizm ayakları üstünde yürür. O'nun temel iki önemli yönü bunlardır.

Devlet; dini, artistik, felsefi, kültürel eğitim araçlarını da kullanarak, sömürüyü disipline ederken, daha doğrusu, sözümlerine ona ikna yollarını güderken, disipline etmenin asli yöntemi olarak kolluk kuvvetlerini, yani, zor'u kullanır. Bürokrasi devlet makinasını sömürüden yana işleten, hiyerarşik bir kesim iken, sömürünün organize silahlı bekçiliğini militarizm yapar. Ve bu iki kesim devleti belirler.

Devlet denince işte, kısaca, bunlar anlaşılır.

Bir örnek : Vergilerle ilgili devlet çarkının işleyişi...

Vergi, devlet'in finanse edilmesi için başvuru bir gelir yöntemidir.

Vergi dairelerinin kapılarına yaldızlı sözlerle, vergi üstüne «kendi kendini vergilendiren halk millettir» diye yazılmışsa da işin aslı böyle değildir. Vergi kapitalist toplum biçiminde bir çeşit ikinci bölüştür. Milli gelir, ücretler ve artı - değer ilkin bir bölüştür. Elbet ki bunun adaletle bir ilgisi yoktur. Artı - değer, hatırlanacağı üzere, karşılığı ödenmeyen çalışma süresinde üretilen ve üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetini elinde tutan burjuvazi tarafından gasbedilen bir değerdir. Ücretler ise, işgücünün karşılığı olarak ödenen ve işçinin ancak canını teninde tutabilen ve gerçek değeri ancak örgütlü olarak verilen mücadelelerle koparılabilen bir paradır. Zaten ücretli işçiliğin var-

lığı sömürünün varlığı ile eş anlamlıdır. İşte vergi burada ikinci bir bölüşüm şekli niteliğinde araya sokulur ve ücretlerin üstünden koparılır. Yani işçinin yavan sofrasından sökülüp devlet makinasının işletilmesi için kullanılır.

Vergi iki çeşittir :

- a) Vasıtalı vergiler,
- b) Vasıtasız vergiler.

Vasıtasız vergiler gelir, kurumlar vergisi gibi vergilerdir. Gelirler üstünden alınır.

Vasıtalı vergiler ise, gerekli ihtiyaç maddeleri içinde saklı tutulan, zam yoluyla kendini ortaya koyan, açığa çıkan vergilerdir.

Ülkemizde vergi kaçakçılığı vardır. Vergileri kaçırınlar, ödemeyenler vardır. Peki bunlar kimlerdir? İşçiler vergi kaçırabilirler mi? Kaçırılmazlar çünkü, ücretlerinden stopaj yoluyla kesilir. Memurlar vergi kaçırabilirler mi? Kaçırılmazlar çünkü, maaşlarından stopaj yoluyla kesilir. Küçük esnaflar vergi kaçırabilirler mi? Genel olarak götürü vergi verdiklerinden, kaçırılmak isteseler de, kaçırılsalar da pek durumu fazla etkilemez. Köylüler vergi kaçırabilirler mi? Kaçırılmazlar çünkü, verdikleri genel plânda emlak vergisidir. Gelir vergileri ise, gelirleri pek düşük olduğu için kaçırılmak isteseler, kaçırılsalar bile, durumu fazla etkilemez. Öyleyse vergiyi kimler kimler kaçırır? Vergi kaçacağı, kendilerinin bile ikrar ettiği gibi, milyarları bulmaktadır. Bu kadar büyük çapta ki vergileri kaçırırsa kaçırırsa kim kaçırır? İşçilerden, köylülerden, küçük esnaflardan, emekçi halktan, memurlardan başka hangi kesim varsa onlar kaçırır? Büyük tekel grupları, büyük parabalaları, bankerler, fabrikatörler, maden patronları, çiftlik sahipleri, büyük mağaza sahipleri.. fi-lân kaçırır.

Vasıtalı vergilerden ise kaçmak hiç mümkün değildir. Çünkü bu, temel ihtiyaç maddelerine konan zamlardır. Nüfuzumuzun büyük çoğunluğu halktır. Temel ihtiyaç mallarını onlar tüketirler ve vergiyi de (vasıtalı vergiyi) onlar öderler. Burjuvazi bir avuç olduğu için temel ihtiyaç mallarına konan vergiler, burjuvaziyi etkilemez.

Belirtelim ki, ülkemizde verginin tam üçte ikisini işçiler, köylüler, memurlar, küçük esnaflar öderler. Emekçi halk öder.

Yani, devlet hazinesini emekçi halk kesimi doldurur.

Devlet bu hazineyi nereye boşaltır? Devlet harcamaları nelerdir?

Devlet harcamaları üç temel alanda yapılır :

- a) Cari harcamalar... Memur maaşları.
- b) Alt yapı yatırımları... Yollar, demiryolları, enerji kaynakları.
- c) Devlet borçları, teşvik tedbirleri vs, subvansiyonlar..

Memur maaşları içinde askeri harcamalar, top, tüfek, tank ve sair silahlar ile gereçler... Ve askeri personel maaşları, polis, kontr gerilla giderleri de vardır.

Alt yapı yatırımları, devlet sömürü aracı, baskı ve terör aracı olarak kullanan sınıfın çıkarları doğrultusunda yapılır. Nerde çok kâr varsa orda fazla alt yapı yatırımları yürürlüğe koymak kapitalizmin şanından sayılır. Ve bu bölgeler arasında dengesizlikler yaratır. Politikacılar da «bölgeler arası dengesizlikleri kaldıracağız» diye nutuk atarlar. Oysa kapitalizm kalkmadan, bölgeler arası dengesizlikler kalkmaz.

Devlet borçları zaten bir takım parababalarını daha bir

zengin etmek için yapılmıştır. Sömürüyü, soygunu artırmak için yapılmıştır. Ve fakat ceremesi gene işçiden, köylüden çıkan vergilerle ödenecektir. Teşvik tedbirleri ise, artık yedi- den yetmişe bütün halkın yabancısı olmadığı, dayı, yeğen, akraba kayırma; vurguncuları, soyguncuları daha bir abat et- me aracı olarak kullanılmaktadır. Ve gene işçiden, memur- dan, köylüden.. emekçi halkın cebinden çıkan, çıkarılan ver- gilerle sağlanmaktadır.

Bütün bunların sonucu nereye varır?

Kapitalizm, mülksüzleşmeyi ve yoksullaşmayı berabe- rinde taşıyan, mülksüzlüğün ve yoksulluğun kaynağı olan bir düzendir. İşsizlik, açlık, sefalet kapitalizmin eseridir. Kapita- list gelişme bir yandan mülksüzlüşmeyi getirirken (küçük üretimin tasfiyesi) işsizleri doğurmakta, öte yandan da eme- ğin üretkenliği arttıkça, yani makinalaşma, fabrikasyon art- tıkça, teknik donatım geliştikçe nisbi olarak işsizleri yoğun- laştırmaktadır. Bunalım derinleştikçe bu uç noktalara varır. İşsizler ordusu dağlar gibi yükselir, bunalım daha bir derin- leşir.

İşsizler ordusu normal seyrinde yürürse, bu, kapitalist- lerin işine gelir. Zira işgücü pazarlamasında, işgücünü ucuz- a düşürmenin, dolayısıyla azami kâr sağlamanın yolunu bu- lurlar. Fakat işsizler ordusunu normal seyrinde tutmak müm- kün değildir. Onu kapitalist düzen sürekli doğurmaktadır.

İşsizler ordusunun normal seyrini aşması ise, bunalımlı- dır. Önceleri bu, ekonomik plânda görülür. Toplumda işsiz- lerin çokluğu, satın alma gücünün azlığı demektir. Satın al- ma gücünün azlığı ise, tüketimin de azlığı ve üretimin tüke- tilememesi demektir. Üretimin tüketilmemesi ise, talebin sı- fıra doğru yol alması demektir. Yeni üretim yapılmıyacak- tır, ya da azaltılacaktır. Fabrikalar ya kısmen, ya tamamen

durdurulacaktır. Ve işçilere çıkış verilecektir. Bu ise, bunalımı daha bir derinlere götürür.

Toplumun bu yolla bunalıma girmesi, bunalımı ekonomik alanda tutmaz, bunalım aynı zamanda sosyal plânda da kendini gösterir. Açlık, sefalet gırladır. Açlık, sefalet işsizler ordusunu sosyal plânda harekete getirir. Bunalım politik alana sızar. Yönetenler yönetemez hale gelirler. Yönetilenler de yönetimi beğenmez, kendilerine göre yönetim teşekkül ettirmeye yönelirler. Tabi işçi sınıfı örgütlü ise, politik eylemlere girebilir bilinçte ise, kapitalizmin sonu geliverir. Ya da sonu iyice görülmeye başlar. Yönetenlerin yönetemez hale gelmeleri, yönetilenlerin de yönetimi beğenmez hale gelmeleri, «milli kriz» denilen dönemlerdir.

İşçi sınıfı yandaş katmanlarla birlikte örgütlü ise, milli kriz döneminde kapitalizmin sonunu getirir, devrimini yapar, iktidarını kurar. Değilse, krizler ne kadar ağır olursa, hatta sürekli ve şiddetli olursa olsun, devrim söz konusu olamaz.

İşte işsizler ordusunun büyümesi hem kapitalizmin eserdir ve hem de kapitalizmin sonunu getirmeye elverişli durumunu yaratır. Hem kapitalistlerin işine gelir ve hem de gelmez. Bu nedenle kapitalistler işsizler ordusunu emmenin, onu büyütmemenin yolunu da ararlar. İşsizler ordusunu kökünden kaldıramazlar ama, gene de uğraşırlar.

İşte devlet harcamaları da bu yolda kullanılır.

İşsizler ordusunu emmek için bir yandan işsizlerin içinden seçme adamlar alınır, gereği olsun olmasın memur yapılır, bir yandan da gene işsizler ordusunun içinden seçme adamlar alınır ve polis, toplum polisi, kontr gerillacı, askeri personel filân yapılır. Ve kolluk kuvvetleri artırılır. Elleri-ndeki silahları da çoğaltılır.

Yani devlet öyle bir makinaya dönüştürülmek istenir ki,

işçi sınıfı ve emekçi halk içinden insanlar devşirilir, kolluk kuvvetlerine katılır, silahları ellerine verilir. Maaşları ile ellerindeki silahları da işçi sınıfı ve emekçi halkın cebinden çıkan vergilerden dolan hazineden sağlanır. İşsizler ordusu da emilmeye, hızı azaltılmaya çalışılır.

Ve işçi sınıfı ile emekçi halk, halk mücadelesine girince, hele kurtuluş mücadelesine girince, devletin bekçileri olarak karşısına, kendi sınıfı içinden çıkarılmış, kendi parası ile beslenen ve silahlanan kolluk kuvvetlerini buluverir.

İşte DEVLET budur.

FAŞİZM NEDİR ?

Faşizm; bilimsel ölçüler içinde şöyle tanımlanmaktadır : «Finans kapitalin ya da malî sermayenin en gerici, en şoven en emperyalist unsurlarının açık terörcü, kanlı diktatoryasıdır».

Yahut bu tanıımı biraz daha açmak gerekirse, faşizm; «Tekelci sermayenin en gerici, en ırkçı ve en sömürücü - istilâcı kesiminin açık teröre dayalı diktatörlüğüdür».

Ülkemiz gibi geri bırakılmış ülkelerde faşizmin sınıfsal bileşimi farklıdır. Bu bileşimin içinde emperyalizm ve yerli tekelci burjuvazi yer aldığı gibi toprak ağaları ile tefeci - tüccarlar da yer almaktadırlar. Bu yüzden bizim gibi ülkelerde faşizmin tanımını şu şekilde yapmak mümkündür : «Uluslararası burjuvazi ile ittifak halindeki yerli hakim sınıfların açık şiddete dayanan diktatörlüğüdür».

Faşizmin ideolojisi ; akıl-dışılık, demagoji, aşırı milliyetçilik, şovenizm, gericilik gayrı insaniliktir.

Yani faşizm ; insandan, emekten yana ne varsa, özgürlükten, insan haklarından yana ne varsa, hepsine düşmandır. Kendi dışındaki kuruluşlara, toplumsal sistemlere düşmandır.

Faşizmin sadece sosyalizme düşman olduğu sanılmamalıdır. Faşizm aynı zamanda liberal düşünceye, demokrasiye de düşmandır.

Ve faşizm kapitalizmin özünde vardır. Kapitalizm, üretimdeki anarşik karakterinden, üretim ve dağılım sisteminden ve işçi sınıfı ve emekçi halkın devrimci mücadelesinden dolayı bunalıma girdikçe, burjuvazinin belirleyici desteğiyle gündeme getirilir, getirilmeye çalışılır. Tabi ki bu bir güç sorunudur. Gücü yeterse getirebilir. Ve onu bir can simidi olarak kullanır.

Yani kapitalizm ortadan kalkmadıkça, kaldırılmadıkça faşizm ve tehlikesi de ortadan kalkamaz, kalkmaz.

Faşizm ; işçi sınıfı ve emekçi halkın azgın bir düşmanıdır. Ve onu ancak işçi sınıfı ve emekçi halkın örgütlü, bilinçli devrimci mücadelesi yok eder.

MADENCİLİK VE MADEN İŞÇİLİĞİ

Ülkemiz madenleri açısından geri, yoksul bir ülke sayılmaz. Petrolünden bakırına, volframından kömürüne, çinkosundan kurşununa, boraksından antimuanına, tuzundan fosfatına, demirinden kromuna kadar her çeşit maden ülkemizde vardır. Ve madenlerimiz ta başından beri emperyalizmin güdümündedir. Emperyalistler tekel maddeleri, demiryolları ve madenlerimizle ülkemizi sömürge alanları içine almışlardır.

Halen madenlerimiz iki temel plânda işletilmektedir. Bunlardan biri doğrudan doğruya dışarıya satılan, ihraç edilen ve emperyalistlerin kullanımına, kârlarına sunulan madenler. İkincisi de ülkemiz sanayisinde kullanılan demir, bakır ve kömür gibi madenlerdir. Ülkemiz sanayisi de emperyalizmle bütünleşmiş bulunan yerli tekelci burjuvazinin

elinde olduğu için yerli - yabancı sermayedarların çıkarlarına işlemektedir.

Doğrudan dışarıya sevkedilen madenler, maden piyasası dışarıda yükseldiği halde, giderek ve nispeten düşük fiyatla piyasa bulmaktadır. Malûm ki, döviz azlığı, madenleri yok pahasına satmaya kadar işi zorlamaktadır.

Ülkemiz içinde işlenen madenlere gelince, bu da amansız bir sömürünün ve soygunun aracı olarak geçer akçedir.

Bunlardan biri de kömürdür. Kömür artık bir enerji girdisidir. Sanayileşme kıpırdadıkça, çarpık da olsa, haşlak da olsa, enerjiye muhtaçlığı artar. Bu yüzden kömüre olan rağbet giderek artmaktadır. Kömür duyulduğu, görüldüğü yerde kudurgan ve vahşi bir sömürünün saldırısına uğramaktadır.

Kömür üretimi özel sektör ve iktisadi devlet teşekkülleri eliyle yapılmaktadır.

Özel sektör üretimi genel olarak paravan şirketler eliyle yürürlüğe konmakta, üretim, maliyetinden de düşük fiyatla üst şirketlere, fabrikalara devredilmekte, paravan şirket «zarar ediyor» gösterilmektedir. Piyasaya aktarılan kömür ise bir takım aracılara palazlandırmak için, ocak çıkışı ile piyasa fiyatı arasında sabit tutulan uçurum farkla, sözümlerine ona alıcıya sunulmaktadır.

Maliyetinden de düşük fiyatla sanayi kuruluşlarına verilen kömür, özel sektör için olsun, devlet sektörü için olsun, bir eşkiya türetme mekanizmasıdır. Sömürünün, soygunun burjuvazi tarafından adil paylaşılması için gündeme konulmuştur.

Halka ucuz kömür sağlamak bir amaç olarak ele alınmamıştır.

Paravan şirketler yoluyla bu mesele tezgâhlanınca, kâr elbet ki üst ana şirkette teşekkül edecektir. Bunu da işçiye, ve halka göstermemenin, üstünü örtmenin yolları vardır. Salt paravan şirketin kâr - zarar, defter hesapları buna yeterlidir. Ve propagandası için de ünlü sarı sendikacılar amadedir.

«İşletmemiz zarar ediyor, aman ocağı kapatırlar, aç kalırız, ücretleri biraz dozunda tutalım, yoksa işveren bizleri işten bile atar» gibi edebiyat, sarı sendikaların genel geçer yalancılık malzemeleri olmuştur.

İktisadi Devlet Teşekkülü olan TKİ'ye gelince...

TKİ yerli - yabancı patronların hizmetine devletçe işletilen bir emme basma tulumasıdır. Bu tulumba işçinin emeği olan kömürü ve cebindeki ücretini alıp yerli - yabancı patronların kazanma doldurur.

Söyle ki, kömürü işçiler, kan pahası, can pahası üretirler. Ve karşılığında bir ücret alırlar. Bu kömür maliyetinden de düşük fiyatla patronlara satılır. Örneğin 485 liraya mal olan kömür 283 liradan satılmaktadır. Kime satılmaktadır? Demir - kömür tesislerine, Ereğli Demir - Çelik İşletmelerine, Karabük Demir - Çelik İşletmelerine filân... Aynı kömür piyasada 1000 - 1500 lira arasında havada kapışılmaktadır.

Kömür maliyetinden de düşük fiyatla satılınca elbet ki, TKİ defter hesabınca zarar edecektir. Ve batacaktır. Fakat batmaz. Batırılmaz. Zira enerji ihtiyacı karşılayan ve patronla hesabına işleyen bir işletmedir. Nasıl mı batırılmaz? Devlet hazinesinden para aktarılır. Ve buna subvansiyon denilir. Örneğin TKİ'nin 1977 yılı subvansiyonu 8 milyar 400 milyon liradır.

Genel olarak TKİ ve benzeri iktisadi devlet teşekkülle-

rine ayrılan paraların bir kısmı özel sektöre düşük faizle aktarılır. Fakat TKİ'nin üretim programı yine de aynı bırakılır. Yani yatırım yapılmadan yahut az yatırım yapılarak çok üretim istenir. Bu, yeterli mekanizasyon yapılmadan, yeterli makinalaşma yapılmadan, yeterli hazırlıklar sağlanmadan ve gerekli emniyet tedbirleri alınmadan üretim yapma zorunluğu demektir. Bu emek - yoğun'a dayalı, kazmanın ucuna dayalı üretim demektir. Bu, üretim zorlaması demektir.

Üretim zorlaması ise, iş kazaları denilen ve yutturulan, yutturulmaya çalışılan, iş cinayetlerine yol açar.

Yani TKİ.de kömür üretimi can pahasıdır.

TKİ'nin defter üzerinde zarar ediyor görülmesi, işçi haklarını da etkisi altına alır. Derhal ve özellikle işletme yetkilileri, sarı sendikalar, işçi düşmanları sırtkan, saramuk ve ürkek yüzleri ile günahlarını örtmeye çalışarak işçilere «İşletme devletindir. Devletse hepimizin devletidir. İşletme zarar ettiğine göre, kemerlerimizi sıkalım, aza kanaat edelim» demogojisine girerler. TKİ'nin emme basma tulumbası olarak işlediğini saklayarak, gerçeği cop, dipcik, baskı, terör ve gülcükler arkasında gizleyerek işçileri aldatmaya yönelirler.

Özetlersek; TKİ, maden işçilerinin emeği olan kömürü, maliyetinden de düşük fiyatla yerli - yabancı patronlara aktarmakta, onları daha bir zengin etmek için işlemekte ve zararını da, işçiler ve köylülerin ödedikleri vergilerle dolan hazineden kapatmaktadır.

TKİ, yerli - yabancı patronların ve onların siyasal iktidarlarının devlet makinası eliyle işte böyle işletilmektedir.

Maden işçiliğinin durumu nedir?

Maden işçiliği en zor, en çileli, en riskli, en ağır işçi-

YENİCELTEK — 1 MAYIS 1977

liktir. Ciğerleri taş tozu ile, kömür tozu ile doludur maden işçilerinin. Uçuklarda, göçüklerde can verirler, grizu patlamalarında boğulur, yangınlarda yanarlar. Ve maden işçileri yer altında, gün ışığının ışımadığı karanlıklarda hayatı yaratırlar.

Madencilik işkolu ise, bizde, belalı bir işkoludur. Eşkiyaların, mafianın, mütegalibenin, zorbarların kol gezdiği bir işkoludur.

Sömürü - soygunun en yağlı kuyruğu madencilikte vardır. Ve maden işçisini ağzı var dili yok, sadece sömürülmeye layık görmek alışkanlıktır. Gerçi zaman zaman ortaya çıkan maden işçilerinin patlaması karşısında «devlet büyükleri», patron taifesi şöyle bir irkilir, «milli birlik ve bütünlük» nutuklarına durur, «son Türk devletinin» faziletlerinden dem vurur, kolluk kuvvetlerini harekete geçirirler ama, bunun geçici olduğunu kendileri de bilirler. Çünkü patlama patlamadır. Bilinçli, örgütlü ve bundan dolayı soluklu bir hareket değildir. Üstelik her patlama uzunca bir dönem sükuneti de yanında getirmekte, patronlar adına selametin bir subabı olarak varolmaktadır.

Oysa dünyada maden işçiliği işçi sınıfının etkin mücadelesi ile birlikte anılmaktadır. Maden işçileri dünyada örgütlü ve bilinçlidirler. İşçi sınıfı içinde önemli bir parçadırlar. Vurdukları yerden ses getirir, tarihi ardından sürüklerler. «İş kazası» adı altındaki iş cinayetleri azaltmakta, çalışma ortamları düzelmekte, ücretleri iş ağırlıklarına uygun olarak yürürlüğe girmektedir. Ve maden işçileri devrimci dinamizmin en ileri halkasında işçi sınıfı ve insanlığın kurtuluşunda maddeleşmiş bilinçtir.

Fakat ülkemizde durum tam tersinedir. Maden işçiliği en eski, en ağır, en çileli işçilik olmasına rağmen, işçi

sınıfı içindeki konumu da en geridir. İş cinayetleri almış yürümüş, meslek hastalıkları had safhadadır. Çalışma ortamları esaret kampı niteliğini korumakta, sosyal yaşantıları geri, ücretleri düşüktür. Ve maden işçileri bilinçli ve örgütlü bir dinamiğin ileri halkasında değildir.

Bunun bir nedeni olması gerekir. Ve bu nedenler iki noktada toplanabilir. Bunlardan birincisi, işkolunda, bir eli siyasal iktidarlar ile patronlarda, bir elide mafia ile faşist milisler ve mahallî mütegalibede dolanan sarı sendikaların egemenliğidir. Diğeri de, maden işçilerinin küçük mülkiyetlerinden henüz arınmamış olmalarıdır.

İşkolundaki sarı sendikalara «devlet» sendikaları denilmektedir. Ve maden işçilerinin «küçük mülkiyetlerinden arınmamış» olmaları, özellikle patronlarca korunmak istenmekte ve bu uğurda gayret sarfedilmektedir.

Devlet sendikacılığı, işçilerin kendiliğinden gelişen ekonomik bilinçlenmelerini de bastıran, zaptürapt altına alan ve gelişme kımıltılarını yok etmek için elinden geleni ardına koymayan bir işlerlik taşımaktadır. Ve «yarı köylülük» durumundaki maden işçilerinin konumundan azami ölçüde yararlanmaktadır.

Devlet sendikaları öyle bir yapıdadırlar ki, işçiye, yerli - yabancı burjuvaziye unutturmak görevlerini sadakatle yürütmektedirler. Öyle bir tablo yaratılmıştır ki, sanki, işçi sınıfının önünde, karşısında, yerli - yabancı sermaye sınıfı ve onların siyasal iktidarları yok, gericilik, faşizm yok da, sendikalar vardır. Bu yüzden, maden işçilerinin patlamaları sürekli devlet sendikalarına karşı olmakta, devlet sendikalarını hedeflemektedir.

Oysa hedef yerli - yabancı burjuvazi, bunların yandaşları gerici sınıflar ve baskı aracı olarak kullandıkları devlet-

Foto : Fikret OTYAM

YENİCELTEK 1976

leridir. Devlet sendikaları, sarı sendikalar ve tüm işçi sınıfını oyalayan, reformist hayallerle yolundan saptıran kuruluşlar, asli hedefin bir parçasıdır ama kendisi değildir. İşçi sınıfı asli hedefine bilinçli ve örgütlü biçimde ve de azimle yürümeli ve aynı zamanda sarı kuruluşları da yerle bir etmelidir.

ÖZETLEYELİM

«Neden örgütlenmeliyiz» sorusu, geniş, kapsamlı ve uzun bir süreci içeren gerekçeli bir sorudur. «Neden örgütleniyoruz» diye biz işçiler kendi kendimize soruyorsak, bunun cevabı tektir: sömürüyü, soygunu, baskıyı, zulmü yok etmek için... Sömürüyü, soygunu baskıyı, zulmü, faşizmi doğuran kapitalizmi ve onun üst ve de son aşaması olan emperyalizmi yok etmek için...

Emperyalizm, kapitalizm ise örgütlüdür. Sermayenin yerlisi de, yabancı da, ikisinin karışımı da örgütlüdür. Sömürüyü, soygunu sürdürmenin güvencesi olarak, kapitalist devlet, işveren sendikaları, patronların kitle örgütleri, sermaye partileri basını, faşist milisleri, özel haydutları, kültürel kuruluşları, kitle haberleşme araçları gibi yığınla örgütler kurmuşlardır.

Yani sermaye örgütlüdür. Bu örgütlülük siyasi, askerî ekonomik, kültürel ve sosyal plânda dayatan ve eriyen yönleriyle yürürlüktedir.

Ancak «neden örgütleniyoruz» sorusunun cevabı, salt, sermayeyi örgütleriyle birlikte bitirmek değildir. Aynı za-

YENİCELTEK — 1 MAYIS 1977

manda sınıfımızın ve yandaş katmanların iktidarı yoluyla sınıfları ortadan kaldırmak, insanlığı insanlaştırmak ve özgürleştirmektir.

Bu, başta işçi sınıfının örgütlenmesiyle ve mücadeleleriyle başlar.

İŞÇİ SINIFININ MÜCADELESİ

İşçi sınıfının mücadelesi üç temel yönü içerir. Bunlar ekonomik - demokratik, ideolojik ve politik mücadele yönleridir. Ancak, bu mücadeleler birbirinden ayrılmaz, bir bütündürler.

Ekonomik mücadele, parasal plânda ayakta durabilme ve yürüyebilmeyi sağlama mücadelesidir. İşçiler için ekonomik mücadele salt ücret artışlarını sağlama mücadelesi değildir. Aynı zamanda sağlığını koruma, çalışma ortamını düzenleme, iş güvenliğini sağlama mücadelesidir. Ve de sosyal hakları yürürlüğe koyma mücadelesidir.

Fakat ekonomik mücadele demokratik mücadeleden ayrı düşünülemez. Eğer demokratik haklar tanınmamışsa, ekonomik mücadele ya hiç yapılamaz, ya da ancak sınırlı yapılabilir. Diyelim, işçinin, grev hakkı yoksa, genel grev, destekleme, sempati grevi yapma hakkı yasaksa, referandum hasıraltı edilmişse, örgütlenmesini engelleyen yasalar yürürlükte ise, yani işçinin doğal olarak varolan demokratik hakları yasal düzenlemelerle elinden alınmışsa, ya da kısıtlanmışsa, ekonomik mücadelesini doğru vere-

YENİÇELTEK — 1 MAYIS 1977

bilmek için, ekonomik mücadelesinden de önce demokratik mücadele vermesi gerekir.

Günümüzde bu, hem kazanılmış demokratik hakları korumak ve hem de yeni demokratik haklar elde etmek üzere demokratik sınırları genişletmek... şeklinde somutlaşmaktadır.

Belirtelim ki, ekonomik - demokratik mücadele, ne kadar etkin ve koparıcı yapılırsa yapılsın, işçi sınıfının kurtuluşunu getirmez. Sadece ayakta durabilmeyi ve daha ileri mücadele için hazırlığı getirir, tecrübeyi yaratır.

İşçi sınıfının kurtuluşunu getiren, insanlığın kurtuluşuna da merdiveni dayayan tayin edici mücadele politiktir. İşçi sınıfının en genel politikası, sömürüyü, soygunu, baskıyı, zulmü, faşizmi yoketmek için üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetine dayalı toplum düzenini değiştirmek üzere iktidar olmaktır. Ve bunun yolu partileşmekten geçer. Ve de işçi sınıfının politik mücadelesi, onun ekonomik - demokratik mücadelesinden ayrılamaz, iç içe bir bütünlük taşır.

İşçi sınıfının mücadelesi ise, bir pusulasız yolculuk değildir. Mücadelenin bir bakış açısı, bir kılavuzu vardır. Bu, işçi sınıfının bilimidir, sosyalizmdir. İşçi sınıfı bu alanda burjuvaziye ve burjuvazinin işçi sınıfı içindeki uzantılarına karşı mücadele verir. Buna ideolojik mücadele denilir. Hemen belirtelim ki, «ideoloji» bir suçlama sözcüğü, bir küfür değildir. İdeoloji en kalın hatlarıyla, bir düşünce sistematiğidir. Dünyayı, yaşamayı tanımlayan, olması gerekeni zorlayan bir değerler sistemidir.

Sınıflı toplumlarda burjuvazinin de, işçi sınıfının da birer ideolojileri vardır. Burjuvazi sömürü ve soygunun yürürlükte kalması için, bu uğurda, baskıyı, zulmü ve fa-

şizmi meşru göstermesi için kendi çıkarlarına uygun bir değerler sistematiğine sahiptir. Bir ideolojisi vardır. Ve bunu televizyon, radyo istasyonları ile, basını ile, reklâm kuruluşları ile örgün ve yaygın eğitim kurumları ile diğer propaganda araçları ile sürekli diri tutmak çabasıdadır. Bilim dışı da olsa, insanlığın geçmişi, yürürlüğü ve geleceği açısından yanlış da olsa, maddî dünyanın yorumuna ters de düşse bunu yapmaktadır.

İşçi sınıfının ideolojisi ise, bilimseldir. Olay ve olguları diyalektik olarak ele alan ve materyalist olarak da yorumlayan bir bilimdir bu. Tarihi ve diyalektik materyalizm... İşçi sınıfının ideolojisi, sömürünün ortadan kalkması için, üretim araçlarının özel mülkiyetinin de ortadan kalkmasını vurgular. İnsanın insan tarafından sömürülmemesini, bunun için emeğin üstünlüğünü ve kurtuluşunu ve de üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetinin kamu mülkiyetine dönüştürülmesini vurgular. Bilimsel sosyalizmi vurgular. Ve bunların gerekçesini açıklar.

İşçi sınıfının ideolojisi ise, bilimseldir. Olay ve olguların uzantılarının yaygara ideolojisine karşı bilimsel ideolojiyi savunmak ve yaygınlaştırmak üzere etkin bir ideolojik mücadele verir.

Fakat işçi sınıfının ideolojik mücadelesi onun ekonomik - demokratik ve politik mücadelesinden ayrı düşünülemez.

Yani işçi sınıfının mücadelesi hem ekonomik - demokratik, hem ideolojik ve hem de politiktir. Bunların bileşimidir, bütünüdür.

Belirtelim ki, işçi sınıfının ekonomik - demokratik mücadelesine ağırlık veren örgütlerine sendika ve bu örgütleriyle verdiği mücadelesine de sendikal mücadele de-

nir. Ki, biz bu çalışmalarımızda sendikal mücadele konusuna ağırlık vereceğiz, vermekteyiz...

NASIL ÖRGÜTLENMELİYİZ ?

Örgütlenme elbet ki başlı başına bir meseledir. Bunun «nedeni» bellidir, gözden geçirdik ama «nasıl»'ı incelemelidir. Kurukuruya «bir olalım», «birlikten kuvvet doğar» gibi çağrılar, nutuklar para etmez. Birlik, beraberlik elbet ki birşey içindir, fakat nasıl sağlanacaktır ?

Mesele, «neyi yapacağız, nasıl yapacağız» sorusu üstünde düğümlenmektedir. Neyi yapacağız bellidir. Sömürüye, soyguna son vereceğiz. Sömürüyü, soygunu doğuran kaynakları, sermayeyi, sermayenin örgütlerini kurutacağız. Burjuvaziyi bertaraf edeceğiz. Ve bunun için sendikal plânda ilk örgütlenme adımını atıp ekonomik - demokratik haklarımızı tam olarak alacağız ve aynı zamanda kurtuluşumuza yöneleceğiz.

Fakat bu ilk adımı nasıl atacağız? Belli ki, örgütlenerek... Peki nasıl ?

Örgüt nedir ?

Örgüt denince, kısaca akla, ortak dertleri aşmak, ortak davayı çözümlenmek, ortak sorunu ya da sorunlar zincirini halletmek için, ortak bir amaçla ve belli tasarı ile imkânların ve insanların birleşip organize olması, merkezileşmesi gelir. Doğaldır ki, organize olma ve merkezileşme yetki ve sorumluluk içinde olacaktır.

YENİÇELTEK (5 - 28 MAYIS 1977)

Örgütün tanımı böyle yapılabilir. Fakat bu neyi çözer. Daha doğrusu biz işçiler için neyi ifade eder. Eğer «neyi yapacağımız» gözardı edilirse, hiç bir şey ifade etmez. Çünkü bu genel bir tanımdır. Bir mafia örgütlenmesi de, bir caka satma, afi kesme örgütlenmesi de bu tanım içindedir. Ve faşist örgütlenme ile devrimci örgütlenme de bu tanım içindedir. Yani bütün örgütler bu tanımla tanımlanmaktadır.

Özellikle günümüzde örgütlenme yaygındır. Tarihin hiç bir döneminde bu derece fazla örgüte rastlanılmış değildir. Köpekleri koruma derneklerinden, kanaryaları sevme derneklerine kadar, dar kapsamlı gündelik çıkara dayalı ve insanlığın geleceğine ters sömürücü sınıf örgütlerinden, sömürüye karşı insanlığın geleceğini de kurtaran sınıf örgütlerine kadar bilimsel, bilim dışı, yasa içi, yasa dışı, haklı, haksız, doğru, yanlış yığınla örgütler vardır.

«Örgütlenelim» denince ilkin «niçin» ve «nasıl» soruları işte bunun için akla gelir, gelmelidir. Yani örgütler çeşitlidir ve çoktur.

Fakat bu kadar çok çeşitli örgütleri biz iki temel bölüme ayırabiliriz.

Örgütler ya gerici - tutucu örgütlerdir, ya da ilerici - devrimci örgütlerdir.

Gerici - tutucu örgütler ; üretici güçlerin gelişmesini istemeyen, üretici güçlerin gelişmesinden zarar gören, bunun için üretici güçlerin gelişmesini köstekleyen ve de bu uğurda her türlü gaddarlığı, zulmü, hunharlığı meşru sayan örgütlerdir.

Örneklersek ; grev kırıcıları birliği, Ustaşi'ler, EOK - B ciler, Kuvayı İnzibatiye'ciler, Karaderilileri yoketme dernekleri, Mason dernekleri, Komünizmle Mücadele dernekleri, Komandolar, Faşist partiler, çeşitli sermaye partileri, CIA... gibi.

İlerici - devrimci örgütler de ; üretici güçlerin gelişmesini isteyen, bu uğurda üretici güçlerin gelişmesini istemeyen gerici - tutucu örgütlere karşı mücadele veren, işçi sınıfını ve insanlığı kurtuluşa, özgürlüğe götüren örgütlerdir.

Örneklersek ; devrimci sendikalar, devrimci - demokratik kitle kuruluşları, sosyalist - komünist partiler.. gibi.

Kabaca örgütler böyle bir ölçütle ve iki temel alanda toplanabilir. Denilebilir ki, bir üçüncü tip örgüt çeşidi yok mudur ? Görünüşte vardır ama, özünde yoktur. Kimsesiz çocukları koruma derneği, hayvanları koruma derneği gibi sözüm ona politika dışı, tarafsız görünümlü örgütler sıkça tesadüf edilen örgütlerdir. «Tarafsız» olduklarını söylerler. Görünüşte tavırları da söylediklerine uygun düşer. Fakat sömürü - soygunun temel olduğu toplumda, üç - beş kimsesiz çocuğu korumak, ya da korur görünmek neyi kurtarır ? Sömürü ortadan kalkmayınca kurtuluş var mıdır ? Hayvanları korur görünmekle ne kurtulacaktır ?

İşin özüne gidersek, meseleyi irdelersek görülür ki, bu «tarafsız» örgütler aslında taraflıdırlar. Sömürüyü, soygunu, sömürü ve soygunun sebeplerini gizlemek, gözlerden irak tutmak, dikkatleri oldukça çıkmaz yollara çevirmek gibi art niyetleri vardır.

Sınıflı toplumda tarafsız diye bir tutum olamaz. Hele en temel meselelerde hiç olmaz. İşçi sınıfı ve emekçi halk faşizmle, emperyalizmle, kapitalizmle, zulümle, terörle, zorbalıkla cebelleşmektedir. Ve birileri ötelerde «ben tarafsızım» demektedir. Bu kurtla kuzunun boğuşması sırasında «ben tarafsızım» demeye benzemez mi ?

«Tarafsızım» demek özünde bir saptırma, aldatma ve ya en azından oyalamadır.

Tarafsızlık yutturmacası evrim sürecinde kendini gö-

rünüm olarak kurtarsa bile, sürecin hızlı kapışma sıralarında kendini mutlaka eleverir. Vermiştir.

DEVRİMCİ SENDİKACILIK ANLAYIŞI

Devrimci mücadelenin devrimci bir bakış açısı olur. Meselelere hep o açıdan bakılır. Ve kurtuluşun yoluna öyle düşülür. Sınıf mücadelesinde etken sınıf örgütlerinin de bakış açıları vardır ve bellidir. İşçiler için bu, işçi sınıfı bilimidir, sosyalizmdir. Sendikalar eğer devrimci iseler bakış açıları da belli demektir.

Fakat devrimci örgütler için bakış açılarının belli olması da yeterli değildir. Aynı zamanda demokratik - merkeziyetçi bir örgüt yapısı da gereklidir. İşçinin, sınıf bilimi açısından, söz ve karar sahibi olması da buna bağlıdır. Örgütün işlerliğe kavuşması, kararların tabandan merkeze doğru tartışıla tartışıla merkezileşmesi, merkezileşen kararların örgüt kademeleri yoluyla ve bir görev olarak tüm örgüt bütünlüğü içinde yürürlüğe sokulması da buna bağlıdır. Ve örgütün başıbozukluğa düşmemesi, bürokratlaşmaması, diktatoryal kimliğe kavuşmaması da buna bağlıdır. Sonra, örgütün devrimci olması, bunlarla birlikte, çalışma tarzının devrimci olması ile mümkündür. Eğitim seminerleri, konferanslar, açık oturumlar, yayın organları vs. lerle öğrenme, bilinçlenme, aktif eylemlerle çelikleşme ve mücadele bayrağını sürekli yükseltmeye yönelik bir çalışma tarzı, devrimci mücadele veren örgütün devrimciliğinin denektaşdır.

Foto : Fikret OTYAM

MAYIS 1976 ÇENİÇELTEK

Türkiye Yeraltı ve Yerüstü Devrimci Maden İşçileri Sendikası, kısa adıyla YERALTI MADEN-İŞ, bir devrimci sendikadır. Bu, salt, ismindeki «devrimci» likten kaynaklanan bir devrimcilik değildir. Bu, devrimci sendikal anlayış, demokratik-merkeziyetçi örgüt yapısı ve programlı, eylemli çalışma tarzı ile bir bütün olan devrimciliktir. İşçinin haklarının tam olarak alınmasına ve aynı zamanda kurtuluşuna yönelmesine açık bir devrimciliktir.

Devrimci sendika nedir ?

Sendika demek bir işçi örgütü demektir. İşçinin ekonomik-demokratik mücadelesinin aracı olan örgüt... Bu birleşik terimi tanımlamak gerekirse, ekonomik mücadele; ücretlerin artırılması, işgüvenliğinin sağlanması, çalışma ortamının düzenlenmesi ve sosyal hakların kazanılmasıdır. Yani işçi, pahalılığın dörtmala koşması karşısında yaşayabilmek, tutunabilmek için, ücret mücadelesi verir, ücretini gerçek ücret seviyesine çıkarır. İşten atılmasını önleyebilmek için, can güvenliğini sağlayabilmek için, sağlığını koruyabilmek için işgüvenliğini elde eder. İşyerinde ordan oraya keyfi nakilleri durdurmak için, insanlık haysiyetini temin etmek için, baskılara karşı koyabilmek için, çalışma şartlarını düzenler. Ve sosyal haklarını alır.

Bunların bütünü işçiyi sömürülmekten, soyulmaktan kurtarmaz ama, patron karşısında daha iyi yaşama şartlarını kazandırır, ayağa kalkmasını ve yürütmesini sağlar.

Kısaca ekonomik mücadeleden bunlar anlaşılır.

Bunların kazanılması, aynı zamanda kazanılmış demokratik hakların yanında, yeni hakların, yeni özgürlüklerin kazanılması ile ilişkilidir. Hatta temel etkidir. Yani, demokratik sınırların işçiler lehine genişletilmesi ge-

reklidir. Diyelim grev hakkı yoksa, dayanışma grevi yasaklanmışsa, referandum hasıraltı edilmişse, destekleme grevi suç sayılmışsa, genel grev yasa dışı ilân edilmişse, işçi bunların elde edilmesi için mücadele verir. Mevcut yasalarda işçinin elini kolunu bağlayan maddeler varsa, bunların yırtılıp atılması için savaşıır. Ve sürekli demokratik sınırları kendi lehine genişletir.

Ekonomik - demokratik mücadele işte özetle budur.

İşçi bu mücadelesini örgütleyerek, örgütüne sahip çıkarak ve pekiştirerek verebilir. Bunun ilk şartlarından biri de, işçinin kendi sendikasında söz ve karar sahibi olmasıdır. Yönetimi kendi tayin edecek, denetimi kendi yapacak ki, örgüt kendi çıkarları ve kurtuluşu doğrultusunda mücadele verebilsin. Söz ve karar sahipliği gerek yönetimi oluşturmada, gerek denetimi yapmada ve gerekse toplu iş sözleşmesi taslağını hazırlayıp, görüşmelere oturmada işlemedir. İşçi örgütünü silah olarak kullanabilmek için, her türlü eylemde söz ve karar sahipliğini geçerli kılmalıdır. Bu işçilerin örgüt yapısını belirlemesi ise demokratik merkezîyetçilik ilkesinin yürürlüğe konulması ile olur. Yani işçilerin çıkarları ve kurtuluşuna yönelen en temel meseleler, gerek işçiler, gerek örgüt kademelerinde en demokratik ölçüler içinde tartışılarak, örgüt kademelerinde süzülecek ve örgüt merkezinde merkezileşip karara bağlanacaktır. Ve gene örgüt kademeleri yoluyla ve bir görev olarak işçilere ulaşacak, yürürlüğe konacaktır.

Fakat mesele burda bitmez, bitemez.

Sendika bir işçi örgütüdür ve ağırlıklı olarak ekonomik - demokratik mücadele verecektir, ama, sendikayı meydana getiren işçiler de aynı zamanda işçi sınıfının bir parçasıdır. İşçi sınıfının mücadelesi ise ekonomik - demokratik mücadele içinde hapsedilemez. İşçi sınıfının

mücadelesi hem ekonomik - demokratik, hem ideolojik ve hem de politik alanda vardır. Bu üç alanın birleşik doğrultusunda vardır. Ve birini ötekenden ayırmak mümkün değildir.

Ekonomik - demokratik mücadele belli, açıklamıştık. İdeolojik mücadeleye gelince... İdeoloji, sınıfların düşünsel plânda değerler sistematiğidir. Her sınıfın bir ideolojisi, yani, düşünsel plânda değerler sistematiği vardır. İşçi sınıfı ve sermayedarlar (burjuva) sınıfı.. Dolayısıyla işçi sınıfının da burjuva sınıfının da birer ideolojileri olmaktadır. İşçi sınıfının ideolojisi kendi çıkarları ve kurtuluşu için, aynı zamanda emekçi halkın ve insanlığın da kurtuluşu için sömürünün, soygunun yok edilmesi doğrultusunda belirginleşir. Burjuvazinin ideolojisi ise, sömürü ve soygunu devam ettirmek ve kasaları şişirmek ve de saltanatlarını korumak doğrultusunda.

Burjuvazi kendi ideolojisini bilmekte ve hakim sınıf olması dolayısıyla zorla, şerle yaygınlaştırmaktadır. İşçi sınıfı ise öğrenip kavramalıdır.

Politik mücadele ise, işçi sınıfının iktidarı için verilir. İşçi sınıfı kendi politik mücadelesini, diğer emekçi tabakalarla da dayanışarak, ittifak ederek, emperyalist kapitalistlerden bağımsız, dünya sosyalist sistemi, dünya işçi sınıfının mücadelesi ve yoksul ülkelerin ulusal kurtuluş savaşları ile yan yana, el ele, kendi sınıf bilimi rehberliğinde ve sömürsüz, soygunsuz düzeni gerçekleştirecek iktidarı için verir. Temel çözüm de burda yatar.

Sendika politik bir örgüt değildir. İktidara gelmeyecektir. Ama işçiler sınıfsal politikalarının ne olması gerektiğini hem bilmeli, kavramalı ve hem de bu mücadeleye de yönelmelidirler.

Demek ki, sendika bir işçi örgütüdür ve sendikayı meydana getiren işçiler işçi sınıfının bir parçasıdır. Dolayısıyla işçiler, kendilerinin söz ve karar sahibi oldukları, yönetimlerini tayin edip denetledikleri sendikalarında aynı zamanda sınıfsal çıkar ve kurtuluşlarına yönelmek için kendi bilimsel ideolojileri ve politikalarını öğrenmek ve kavramak üzere eğitim çalışmaları düzenleyerek gazete, broşür, bildiriler çıkartarak kendilerini eğitirler. Grevlerle, genel grevlerle, dayanışma ve destekleme grevleriyle, yürüyüşlerle, mitinglerle ve çeşitli aktif mücadele yöntemleri ile çelikleşirler, politize olurlar.

Yani sendika bir sınıf okulu, bir sınıf örgütüdür.

ÖRGÜT YAPISI ÜSTÜNE BİR ANALİZ

Örgüt, tanımından da anlaşıldığına göre, organize ve merkezileşmiş bir bütündür. Bu, onun bir takım öğelerden (unsurlardan) oluştuğunu gösterir. Örgütlerin öğeleri ise genel olarak aynıdır. Ve her bir örgüt şu öğelerden oluşur :

- a) Ortak amaç,
- b) Merkezi otorite ve hiyerarşi,
- c) Koordinasyon,
- d) İş bölümü,
- e) Bildirişme şebekesi,
- f) Örgüte katkı ve örgütten yararlanma arasındaki denge...

Herhangi bir örgütte, örgüt yapısı demokratik -merkeziyetçi olsun, olmasın, bu ögeler bulunur. Ve örgüt bu ögelerin toplamıdır. Bütünüdür. Demokratik -merkeziyetçi örgütlerde demokratiklik ve merkeziyetçilik iç içe bulunur. Ve iki yönün dengesi genel olarak korunur. Ancak örgütün kuruluşu sırasında merkeziyetçilik ağır basabilir, hatta basmalıdır. Fakat gelişim sürecinde demokratiklik de gelişmeli, gerekliliğini hissettirmeli, varlığını korumalıdır.

Demokratik -merkeziyetçi olmayan örgüt yapılarında ve karar sahibi olması örgüt işlerliği içinde, pratik hayatın da içinde varolur, gelişir.

Demokratik - merkeziyetçi olmayan örgüt yapılarında yukardaki ögeler gene bulunur ve fakat ortak amaç doğrultusunda şekillenir.

Ülkemizde demokratik -merkeziyetçilik ilkesi kullanılır olmaya, sözü edilmeye işçinin söz ve karar sahibi olduğu vurgulanmaya başlanmıştır. Devrimci olduğunu diline pelesenk edinen bir çok sendika demokratik -merkeziyetçi örgüt yapısına sahip çıktığını da söylemektedir. İşçinin söz ve karar sahibi olma meselesi ise artık umuru adiyedendir.

Fakat demokratik -merkeziyetçi örgüt yapısına sahip çıkan ve işçinin söz ve karar sahibi olduğunu söyleyen sendikalar bunları nasıl anlamaktadırlar? Devrimcilikleri nedir?

Onlara göre, örgüt ögelerinin kalın hatlarıyla kademelenmesi şöyledir :

Genel merkez,
Şube başkanlıkları,
İşyeri temsilcilikleri,

Üyeler.

Kararlar üyelere uygulanmak üzere, bu yoldan geçerek ulaşacak, gereği yapılacaktır.

Kararların oluşması ise;

Üyeler

İşyeri temsilcilikleri

Şube başkanlıkları

Genel merkez, kademeleri etkendir. Ve bu işlerliğin işçileri söz ve karar sahibi ettiği vurgulanmaktadır.

Tabi, üyelere doğru, görüş ve tartışmaların merkezileşmesi, örgütün kurulup gelişmesi sırasında, faaliyeti sırasında temel olmaktadır.

Yani üyelere gelişen eğilim, gündelik değişim, sorunlar üzerinde beliren çözüm önerileri, işçi sınıfının maruz kaldığı baskı, gerek dinamizm işyeri temsilcilikleri eli ile şube başkanlıklarına ulaşacak, orada görüşülecek ve genel merkeze iletilip merkezileşmesi istenecektir. Genel merkez de işçi sınıfının bilimi açısından, geçilen pratiklerin ışığında, örgütün ve sınıf mücadelesinin somut şartlarından gelen eğilim, öneri, düşünce değişimlerini karara bağlayacaktır. Ve peşinden görev olarak aynı kademeler yolu ile üyelere iletilecek, yürütümü istenecek, yürürlüğe konulacaktır.

Ve de bu işlerlik içinde, sendika ekonomik -demokratik mücadelesini ağırlıklı olarak verecek ve aynı zamanda politik mücadele hazırlığı yapacaktır.

Söylenegelen ve belirlenen kaba yaklaşım budur.

NEDEN YETERLİ DEĞİL ?

Örgüt ögeleri içinde, ögelerin bütünlüğü, kopmazlığı demokratik -merkeziyetçi yapı ile işlerliğe kavuşurken temel rehber işçi sınıfı bilimi olan sosyalizmdir. Bununla birlikte işçi sınıfının zengin pratikleri, mücadele etkinlikleri, zaferleri, yenilgileri ve somut şartların somut olarak değerlendirilmesi de şarttır.

Örgüt ögelerinin demokratik -merkeziyetçi işlerliği bir lâf değildir. Pratik hayatın ve örgütlü hayatın iç içe işlerliğidir. Bu bakımdan abartmalara ve yutturmacalara ve hele kuru slogancılığa gelmez. Vitrin malzemesi olarak kullanılamaz.

Oysa çevremiz, devrimci örgütler için bu yapı gerekliliğini bir lâf olarak, bir vitrin olarak kullanagelmektedir. İşçinin söz ve karar sahibi olduğunu söyleyen, vurgulayan örgütler çoktur. «Devrimci», «sosyalist» örgütler çoktur. Fakat iş iyice irdelendiğinde görülür ki, hepsi kâğıt üzerinde kalmıştır. Söz ve karar sahipliği yöneticilerin dar klikleri arasına sıkışmıştır. İşçilerden uzaklaşmıştır. Ve örgütler pratiklerin mihengine çarparak tökezlemektedirler.

Ve de peşinden mücadeleden kaçma, durağanlaşma, sinme eğilimleri orta yerde sırtıp durmaktadır.

Devrimci örgütün devrimcilik anlayışı doğru olsa bile, demokratik merkeziyetçi örgüt yapısı, ögeler arasında ve bütünlük içinde, işlerlik kazanmazsa, güdüklük, bürokratlaşma, tökezlenme alır gider. Ve bu doğal olur.

Burda daha çok örgüt yapısı üstünde duruyoruz. Bu

yüzden devrimcilik anlayışı üstündeki yanlışlıkları sergileyemeceğiz.

Neden söz ve karar sahipliği lâfta kalmaktadır ? Neden örgütler bürokratlaşmaktadır ? Neden diktatoryal kimliklere kavuşmaktadır ? Ve bunların varoluşunda örgüt yapılarının etkenlikleri nedir ?

Bir kere kuruluşlardaki yanlışlıkların getirdiği güdüklüklerden de ayrı olarak, işçiler tabanda eğitimden geçmemişlerdir. Mücadele etkinliklerini aktif eylemlerde çelikleştirmemişlerdir. Eğitimden geçmiş olsalar bile, birçok konulardan haberdar olsalar bile, günlük değişimleri, artan dinamizmleri, mücadele azimleri, çözüm önerileri, gündelik hayat içinde örgüt bütünlüğünü etkileyemez olmuştur.

Bunda en çok etken şube başkanlıkları ile işyerlerindeki temsilcilerin arasındaki bağların yetersiz olmasıdır. Boğulmaya uğramasıdır. Bilindiği gibi işyeri temsilcileri toplu sözleşmenin bağtlanmasından sonra, toplu iş sözleşmesinin uygulanması için görevlendirilmiş kimselerdir. Sayıları da azdır. Üstelik amatördürler. Hergün hem çalışacaklar ve hem de toplu sözleşme ile ilgili uygulamalarını izleyecekler, denetleyecekler ve çözüm için çaba içine girecekler. Ve bir de bunların üstünde işçi sınıfının demokratik, ideolojik ve politik yöndeki liderliğini yapacaklardır. Bu, mümkün değildir. Bunda sayısal azlığın yanında iş yoğunluğunun yanında bilinç eksikliği ve bilinci tazeleyememe etkendir. Yani işyeri temsilcileri ekonomik sınırlar içinde kalmakta, bu duvarı eritememektedirler. Dolayısıyla örgüt bütünlüğü içinde, yaşanan şartların somutu içinde ideolojik plânda gündeme getirilecek önemli gereklilikler ya hiç ölçülemeyecek veya büsbütün gözlerden kaçıp gidecektir. Ve de gitmektedir.

Yani işyeri temsilcileri işyerinin liderliğini yapıp işçi ile şube başkanlıkları arasındaki zorunlu bağı kuramazlar. En çalışkanlarının liderliğini bile dar gruplar içinde kalamazlar. Tabanı kucaklayamaz, kitlenin nabzını elde tutamaz. Ve bu yüzden işyeri, taban yahut kitle kendi gündelik uğraşının içinde, dertleri ile başbaşa kalır. İleri unsurlarda bile, bir dinamizm eksikliği, bir umutsuzluk, bir tükeniş yürürlüğe girerir.

Bu olgunun örgüt yapısına yansımaları, yani tabanın ya yarım yamalak, ya da tamamen kendi halinde kalması hali, örgüt kademelerini ters yönde etkiler. Örgüt «sosyalistim» dese de, «demokratik - merkeziyetçi yapıya sahibim» dese de, «işçilerin söz ve karar sahipliği esastır» dese de, fayda etmez. Örgüt güdükleşir.

Genel merkez, şube başkanlıkları, işyeri temsilcilikleri ve üyeler şeklindeki kademelenmede, üyeler yani işçiler ayrı düştü mü, koptu mu elbet bütün hastalıklar baş gösterecektir. Her türlü örgüt yapılarında var olan ve devrimci örgütlerde demokratik - merkeziyetçi yapı işlerliğine kavuşturulması gereken örgüt öğeleri bir bütünlük içinde düzene girmeyecektir. Burjuvalaşacaktır, gericileşecektir. Meselâ, örgütün ortak amacından, örgütün merkezinin, hatta merkezinin bir ya da birkaç klüğünün amacı anlaşılacaktır. Koordinasyondan, üyelerin dışında kalan öğelerin tamamının ya da bir kaçının arasındaki koordinasyon, hatta genel merkezdeki büroların anlayışlı işlerliği anlaşılacaktır. İşbölümünden, üyelerin dışında kalan öğelerin görev bölüşümü anlaşılacaktır. Merkezi otoriteden de, genel merkezin, onun adına da genel başkanın dediğim dedik, çaldığım düdüğü diktatoryal eğilimi belirginleşecektir. Bildirişme şebekesi denilen, kendi taktik ve potansiyel güçlerine ve yandaş güçlere tanıtma aracı olan yığın, demeç bildiri ve sair anlatma, ikna etme, bildirme ha-

reketi, bir ya da birkaç kişinin özel reklâm mekanizmasına dönüşür. Örgüte yapılan katkı ve örgütten yararlanma arasındaki denge ise, aidat ödeme ve toplu sözleşmeden yararlanma şeklinde, dar faydacılığı aşamayacaktır.

Ve örgüt, hayatın çok yanlı, değişen canlı yapısından kopup, kuru, masa başında ahkâm kesen, buyruk irad eden bürokratik, diktatoryal kimliğe bürünecektir. Yani demokratik - merkeziyetçiliğin demokratikliği bitecek, yayut işçilerin dışındaki kademelerde işleyecek, işçilerin söz ve karar sahipliği işlemeyecektir. Lâfta kalacaktır.

Yahut yapı bozukluğu demokratik - merkeziyetçiliğin merkeziyetçiliğini yutacak, demokratikliğini abartacaktır. Bu da ötekenden az hastalık değildir. Sanki, örgütün öğeleri, kademeleri yokmuş, onların hiçbir değeri kalmamış, belirmemiş gibi, kararların doğru biçimde merkezileşmesinin önemi yokmuş gibi, salt tabandaki işçilerin gündelik eğilimlerini, yer yer, parça parça, eğilimlerini genel geçer doğrular sayacak ve başıbozukluğa, her kafadan çıkan sese kavuk sallayan madrabazlığa düşülecektir.

Örgüt yapısındaki bozukluklar, demokratik merkeziyetçiliğin işlemeziği, elbet ki, yalnız işyeri temsilciliklerinin büyük yükler altındaki boğulmaları ile sınırlandırılmaz. Bunda örgüt öğelerinin ayrı ayrı eksiklikleri de etkindir. Yapı bozukluğunda, söz ve karar sahipliğinin işlemeziğinde, eleştiri - özeleştiri mekanizmasının işletilmemesinin de yeri vardır. Ve hatta yeri ağırdır.

İşte bu temel bozukluklar yürürlükte kaldığı sürece, örgütler kendilerine «sosyalist» deseler de, «devrimci» deseler de, «söz ve karar sahipliği esastır» deseler de, lâfta kalırlar. Söz ve karar sahipliği, üç yılda bir tekrarlanan ve gündemin dar kalıplarında sıkışıp kalan, o da delegelerin bir kaçına nasip olan, bir kaç lâf etme imkânından

öteye geçemez. Örgüt işlerliği de, yöneticilerin işyerlerini dolaşmalarına, dolaşmalar da seçim yatırımlarına bağlı olarak işler...

İşçi sınıfının devrimci sınıf mücadelesi işte böylesi pamuk ipliğine bağlı, zaafılar yekûnu olarak yürürlüğünü sürdürmektedir.

Ve işte, bürokratlaşmaların, tökezlemelerin, görev yapamaz hale gelmelerin, kuru nutuklardan medet ummaların, slogan yarışına girmelerin, çığırtkanlıklara düşmelerin, örgüt yapısı açısından sebebi bunlardır.

YERALTI MADEN - İŞ VE DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK

Yeraltı Maden - İş, daha kuruluş çalışması sırasında araştırmalar yapılırken, tüzüğün iskeleti hazırlanırken ve kurucu kurul toplantısı yapılırken, örgütlerdeki belirlenen aksak yapıyı görmüştür. Ve devrimci bir mücadele verebilmek için, demokratik - merkeziyetçi örgüt yapısına kavuşabilmenin gerekleri üstünde durmuştur.

Ögeleri belli örgütlerle, demokratik - merkeziyetçi olmayan işlerlik içinde sömürü, soygun yapılabilir; baskı, zulüm kurulabilir, kapitalist düzen korunabilir; demokratik - merkeziyetçiliği eksik, güdük işleyen örgütlerle de, işçi sınıfı ve emekçi halk uyutulabilir, oyalanabilir. Kandırılabilir, aldatılabilir, mücadele dışı tutulabilir. Tabi geçici bir süre için...

Fakat devrim yapmak isteyen örgütler, ya da devrime katkıda bulunmak durumunda bulunan örgütler, doğru devrimci anlayış yanında, çalışma tarzları yanında, aynı zamanda da demokratik - merkeziyetçi örgüt yapısını o-turtmak, işlerliğe koymak zorundalar.

Yeraltı Maden - İş işte böyle bir çaba içindedir.

Yeraltı Maden - İş, bir örgüt olarak, bütün örgütler gibi, ögeleri içinde taşır. Ögelerin toplamından oluşmuştur. Yani merkezi otoritesi ve hiyerarşisi vardır; koordinasyonu vardır; ortak amacı, iş bölümü, bildirişme sebebi vardır; örgüte yapılan katkı ve örgütten yararlanma arasındaki denge vardır.

Fakat öyle vardır ki, bu, sürekli Yeraltı Maden - İş'in hedefini vurgular. Mesela, bir merkezi otorite sarı sendikalarda, reformist sendikalarda da vardır. Ama onlarda patrona, yerli - yabancı sermayedarlar sınıfına hizmet temel alınmıştır, oyalama, uyutma, mücadele dışı bırakma temel alınmıştır. Ve diktatoryal kimliğe kavuşulmuştur.

Ögeleri tek tek incelemek ve kıyaslamak gerekirse;

Merkezi otorite ve hiyerarşi : İşçileri ekonomik - demokratik haklarını tam olarak almaları ve aynı zamanda kurtuluşa yönelmeleri için; sınıf bilimine ve bilincine dayalı, pratikleri doğru değerlendiren, yaşanan ortamı yerli yerine oturtan, örgüt bütünlüğünün eğilimi ve yeteneklerini doğru merkezileştiren, karara bağlayan bir otoritedir. Kuru, hot - zotçu bir buyruk buyurma, ferman yollama yeri değil, sömürü soygunu organize etme, sürdürme, koruma değil, oyalama, uyutma değil «devrimciyim» deyip işi idare etme değil; bütün bunları ortadan kaldıran, sömürüyü, soygunu, baskıyı, zulmü ortadan kaldıran, kaldırmaya çalışan bir otorite, işçinin mücadeleyi temel alan otoritesi...

Hiyerarşi de; görev, yetki, sorumluluk açısından, yetenek ve beceri açısından bir kademelenmedir. Örneğin, şube yürütme kurulu işyeri temsilcileri ile aynı önemdedir. Her ikisi de birer ögedir ve örgütü bütünlemektedir. Fakat şube yürütme kurulunun sorumluluğu daha fazla olduğu için yetkisi de fazladır. Biri diğerinin üstünde yer alır. Hepsi bu kadar...

Merkezi otorite ve hiyerarşi, sarı ve reformist sendikalarda da vardır. Fakat devrimci sendika ile (örgüt ile) sarı, reformist örgüt arasındaki fark açıktır.

Koordinasyon : Örgüt içindeki ögelerin koordine olmasıdır. Ögelerin birbirlerine canlı bağlarla bağlanması, ahenge girmesidir. İş bölümü ile görevler paylaşılır, fakat iş bölümü ögelerin arasındaki ahengi, koordineyi kendi kendine sağlamaz. Görev ve sorumluluklar yerine getirilirken birinin yek diğerini gözönüne alması koordine olmayı sağlar, bütünler. Tabi seyir içinde, eylem içinde bir koordine, bir ahenk ...Patronların karşısında tertiplenirken, görev ve sorumluluk alırken, mücadeleyi yürütürken ki, koordine, ahenk...

Koordinasyon sarı sendikalarda da, «devrimci» görünümündeki reformist sendikalarda da vardır. Fakat görev başkadır. Şekillenmesi başkadır. Sarı ya da reformist örgütteki ögeler arasındaki koordinasyon patronlara karşı değil, patronların yanında, yahut karşısındaymış gibi davranıp işçiyi oyalamaya tutan, patronun dolaylı yanında bir koordinasyon...

Toplu sözleşmede işçiler nasıl satılacaktır? Nasıl dinamizmleri, mücadele azimleri kırılacaktır? Grevleri, direnişleri nasıl pasifize edilecektir? Yahut suç sayılacaktır? Yani işçi sınıfı nasıl mücadele dışı tutulacaktır? Bunların yürütümü sırasındaki koordinasyon...

Ortak amaç : Bu, örgütün varoluş gerekçesidir. Örgütün bütünlüğünü kapsar. Daha doğrusu kapsamalıdır. Devrimci sendikalar için ortak amaç «ekonomik - demokratik hakları tam olarak almak ve aynı zamanda işçi sınıfı ve emekçi halkın kurtuluşuna yönelmek» şeklinde özetlenebilir. Yani işçiler sendikalaşarak hem ekonomik - demokratik haklarını alacaklar ve hem de aynı zamanda ideolojik kurtuluşun bilincine varacaklar ve de politik mücadele ile kurtuluşa varacaklardır. Devrimci sendikalar hem sınıf okuludurlar ve hem de aktif eylemleri grevleri, direnişleri, yürüyüşleri birer savaş okuludur. Ama savaşın kendisi değildir. Demek olan şudur ki, devrimci sendikalar, birer devrime hazırlık, katkı örgütleridir. Devrimci anlamda sendikalaşmaktan ortak amaç işte budur. Bu, işçilerin elinde bir silah olarak sendika varsa, olur. Örgüt içinde söz ve karar sahibi ise, örgütünü denetleyebiliyor, yönetimini tayin edebiliyor, örgütünü yönlendirebiliyorsa, olur.

Yeraltı Maden - İş'in amacı tüzüğünde şöyle açıklanmıştır :

«Ekonomik - demokratik haklardan doğan;

Ücret alma hakkı,

Toplu sözleşme ve grev hakkı,

Sendika seçme ve örgütlenme hakkı,

Çalışma ortamını düzenleme hakkı,

Sosyal haklar,

Bilimsel düşünce ve özgürlükleri yayma hakkı, gibi temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasını, korunmasını temel amaç kabul eder, ayrıca;

a) Devrimci sendikal ilkelerle, insan haklarına bağlı

olarak, işçi sınıfı ve tüm insanlığın özgürlük ve insanca yaşama koşullarına ulaşması, ekonomik sosyal ve kültürel alanda gelişmesi, sosyal güvenliğe kavuşması, sömürü ve soygunun ortadan kalkması için çalışmak,

İşçi sınıfı ve tüm insanlığın kurtuluşu için ekonomik mücadelenin yeterli olmadığına ve siyasi mücadelenin gereğine inanmak,

b) Din, dil, ırk, mezhep, inanç, siyasi kanaat farkı gözetmeden kendi işkolunda çalışan tüm işçileri örgütlemek, genel işçi çıkarları çevresinde bütünleşmelerinde çaba harcamak,

c) Genel işçi çıkarlarını savunan ve koruyan hertürlü demokratik örgütlerle dayanışmayı sağlamak, işbirliği yapmak,

d) Kendi üyelerinden başka Türkiye ve Dünya işçi sınıfı örgütlerinin, sendikanın amaçları doğrultusunda yapacakları mücadelelerini desteklemek ve dayanışmak,

e) İşçi sınıfının ekonomik - demokratik mücadelesinin, büyüyen ve tekelleşen sermaye grupları karşısında başarıya ulaşabilmesi için işçilerin günlük sorunlarının çözümünde bile söz ve karar sahibi olduğu, güçlü, devrimci sendikalarda toplanmasının zorunlu olduğuna inanmak ve bu uğurda mücadele etmek sendikamız Yeraltı Maden - İş'in başlıca amaçlarındandır.»

Sarı sendikalarda da bir «ortak amaç» vardır. Bu, kağıt üstünde yazılı olan bir amaçtır. Yazılı olduğu kadarı ile bile işlemez. Zira sendikayı kuranlar, işletenler yahut kurdurup işletenler özünde patronlardır. Patronların çıkarına işleyen bir kuruluş biraz da sendika yöneticilerinin çıkarına işleyecektir. Yani işçilerin bunda bir dahli yoktur. Sendika işçilerin değildir. Tabandaki işçile-

rin özelemlerinde «ekonomik - demokratik hakları tam olarak almak ve kurtuluşa yönelmek» vardır. Onların amacı budur. Oysa sendikayı eline geçiren bir şebeke, örgütün öğelerini işçilerin dışında oluşturarak, işçilerin bu amaçları dışında formüle ederek, bir başka amacın, kendi çıkarlarına uygun, burjuvazinin çıkarlarına uygun amacın ardına koşarlar. Yani örgüt işçileri kapsamadığı için tesbit edilen bir ortak amaç vardır. Ama işçilerle beraber düşünüldüğünde yoktur.

Ortak amaç ögesi sarı sendikalarda nasıl işliyorsa, reformist sendikalarda da özünde aynı işler. Değişik olan biraz biçimdir. Ki, o büyük ölçüde bir fark değildir.

İş bölümü : İş bölümü öğelerin arasındaki bir iş bölümüdür, işlerin öğeler arasında, kademeler arasında bölüştürülmesidir. Devrimci sendikalarda öğeler kendi görevlerini örgütün bütünlüğü içinde bilirler. Merkez yönetim kurulunun görevi ayrı, işyeri temsilcisinin görevi ayrıdır. Fakat merkez yönetim kurulunun görevi ile işyeri temsilcisinin görevi, örneğin, birbirini bütünler.

İşbölümünden murat, işlerin, görevlerin, daha sağlıklı yürütülmesidir. Devrimci sendika işçilerin bir silahlı, bir örgütü olarak var olduğuna göre yapacakları işleri belirlediğine göre, bu işler, görevler işçilerin haklarını tam olarak almayı ve aynı zamanda kurtuluşa yönelmeyi vurgular. Bölüşülen ve birbirini bütünleyen işler bunun içindir.

İş bölümü sarı sendikalarda ve reformist sendikalarda da vardır. Fakat bunlarda bölüşülen işler, görevler, işçilerin dışındaki kademelerde, öğelerde vardır. Ve işçilerin sömürülüp, soyulmasının disipline edilmesi amacına yöneliktir. Bir çeşit işçileri satış mukavelesinin getirdiği işleri bölüşmektir.

Reformist sendikalar bu işi daha ustalıkla, «devrim-

ci nutuklarla» yapmasını bilir. Oyalama ve aldatmada, mücadeleyi rayından saptırmada maharet kazanmıştır.

Bildirişme şebekesi: Bu, örgütün amaçlarının, herü örgütün içinde, örgütün örgütlenme durumunda bulunan alanda ve hem de örgütün tanınmak istendiği yandaş alanda gazete, dergi, broşür, bildiri, demeç, açıklama, inceleme, araştırma, kitap ve sair araçlarla yaptığı ve yapmak durumunda bulunduğu yayın faaliyetidir. Bu faaliyet aynı zamanda sözlü de yapılabilir. Eğitim çalışmaları, konferans, açık oturum, panel, sohpet gibi faaliyetler de bildirişme şebekesi için birer araçlardır.

Devrimci sendikalar bu ögeyi amaçlarına uygun olarak işletirler. Bu faaliyetlere bilimsel ve devrimci bir muhteva kazandırırılar. Bütün sorunlara, olay ve olgulara işçi sınıfının bilimi rehberliğinde bakarlar. Ve dolayısıyla ekonomik - demokratik hakları tam olarak almayı ve aynı zamanda işçi sınıfı ve emekçi halkın kurtuluşa yönelmesini kolaylaştırıp gündeme getirirler.

Bildirişme şebekesi sarı ve reformist sendikalarda da vardır. Onlar bu ögeyi işçi sınıfının mücadelesinin saptırılması için kullanırlar. Sendika yöneticilerinin özel reklamları, tekrar seçilmelerini sağlamak için uzun uzun otobiyografik haberlemelerle, fotoğraflarla yapılır. Devrimci sendikaların karalanması için demogojik ifadelerle dolu nutuklar ve küfürlerin hakim olduğu yazılar ve çizgiler...

Yani sarı sendikalarda ve reformist sendikalarda bildirişme şebekesi bir kandırmaca şebekesi olarak işler. İşçilerin mücadelesi dışında, onları yolundan döndüren, saptıran, oyalayan, konuşmalar, konferanslar ve saireler...

Örnek: Türk - İş'e bağlı bir sendika bir CIA ajanını çağırıp haftalarca işçileri eğitmek üzere görevlendirmiştir. Bir başka örnek de şu: Reformist bir sendika, orta

sınıflar için bile tartışma götüren halk sektörünü, işçi sınıfının mülkiyet anlayışını vurgulamak için ders konusu yapmış, yaptırmıştır.

Örgüte yapılan katkı ve sağlanan yarar arasındaki denge: Bir kimsenin örgüte üye olması halinde örgüte bir katkıda bulunduğu açıktır. Bu kimsenin örgütten yararlanması da gerekir. Ve bu iki olgu arasında bir denge olması da şarttır. Her örgütte böyle bir öge bulunur.

Devrimci sendikalarda bu öge, dar kahlara sokulamaz. İşçi devrimci bir sendikaya üye olduğunda sendikanın içinde söz ve karar sahibidir. Örgütün yönetiminin tayininde, örgütün denetiminde yeri vardır. Örgütü bir silah olarak kullanmaktadır.

Örgüte üye bir işçi bir aidat öder. Bir de özellikle aktif eylemlerde mücadeleye güç ve hız katar. Bu, örgüte olan katkısıdır. Sağlayacağı yarara gelince, bu, toplu sözleşmelerden pay alır. Demokratik haklarını kazanır. Ve ideolojik olarak sınıfının ve dünyanın meselesini kavrar ve politik olarak güçlü mücadelesi ile hem işçi sınıfı ve emekçi halka ve hem de insanlığı kurtuluşa götürür. Yani hem kendi, hem sınıfı ve hem insanlık bu mezbelelikten kurtulur. Bu ise, toplumsal bir olgudur. İşçi için sınıfsal olarak zorunlu olan bir mücadeledir. Ve sonucu insanlığı da kurtarmaktadır. Yani zorunluluğunun yanında fedakârlıkta gerektirir.

İşçinin devrimci örgütlerinde, örgüte yapılan katkı da sağlanan yarar da kocaman bir dünya görüşü içinde, işçi sınıfının dünya görüşü içinde anlam kazanmakta, pratiğe geçmektedir.

Oysa örgüte yapılan katkı ve sağlanan yarar arasındaki denge sarı sendikalarda da vardır. Ve katkı olarak ai-

dat ve yarar olarak toplu sözleşme vardır. Yani basit bir ekonomik fayda temeldir. Ve tam bir burjuva ticaret zihniyeti ile yürürlüğünü korumaktadır.

Reformist sendikalarda da bu öge özünde sarı sendikaların zihniyeti içinde işlemektedir. Reformist sendikalar konut, giyim ve yiyecekler üstüne kooperatifler de kurarlar, üyelere daha ucuz tüketim malları sağlarlar, ve de sözümlerine ona burjuvazinin kâr oranına set çekerler. Bu, işçilere ek bir yarar olarak gösterilir. Oysa işçi sınıfının kurtuluşu, üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetini kaldırıp kamu mülkiyetine dönüştürmek için iktidar mücadelesi ile gündeme gelir.

Yani reformist sendikalar da işçi sınıfını kurnazca oyalamanın ince hesabını yaparlar.

Yeraltı Maden - İş'in örgüt yapısı : Yeraltı Maden - İş, devrimci bir sendika olarak, demokratik - merkeziyetçi örgüt yapısına sahiptir. Ve bunda en önemli yan, konseylerdir. İşçinin söz ve karar sahibi olmasını lâf olmaktan çıkararak da budur. Şube başkanlıkları ile tabandaki işçiler arasında organik ilişkiyi pekiştiren, hayata geçiren kademe olarak konseyler işletilmektedir. Bu bakımdan demokratik - merkeziyetçiliği yapı olarak incelerken bu konseylerden işe başlamak doğru olacaktır. Elbet ki, konseylerin yeri, örgüt bütünlüğü içinde, diğer öge ve kademelerle olan bağları, ilişkileri ile anlam kazanmaktadır.

Yeraltı Maden - İş'in genel merkezinde kesinleşen kararlar, bir görev olarak, uygulanmak için üyelere uzanırken, genel merkezden yola çıkar ve şube başkanlıklarına gider. Fakat oradan hemen işyeri temsilcilerine gitmez. Şube, uygulama hakkındaki önemli ve ivediliği göze alacak ve konuyu iki şekilde düşünecektir. Eğer karar toplu iş sözleşmesi ile ilgili ise ayrı bir kademeye, örgüt içi sorun-

lar ise ayrı bir kademeye yollayacaktır. Toplu iş sözleşmesi ile ilgili bir kararsa, işyeri temsilcilerine iletilecek, işyeri temsilcileri de uygulamadaki pratik geçerlik açısından konseyleri, sözcülerini haberdar edip yürürlüğü sağlayacaktır. Eğer örgüt içi sorunlar ise, kararı konsey sözcülerine iletilecek, konsey sözcüleri de işyeri temsilcilerini haberdar ederek, kararı yürürlüğe koyacaktır. Meselenin konsey sözcülerine iletilmesi demek, aynı zamanda konseydeki üyelere de aktarmak demektir. Zira konsey sözcüleri sadece konseylerin sözcüleridir. Gündemli, gündemsiz; yer, gün belirterek, belirtmeyerek toplanabilen, kararları yazılı olarak almayabilen kademelerdir, organlardır. Bu, salt, konuya pratiklik kazandırmak açısından gerekli görülmüş ve yerinde olduğu tespit edilmiştir.

Genel merkezden şube başkanlıklarına giden kesin kararlar bu şekilde bir dağıtımla üyelere ulaşmakta, üyelerin neyi ne şekilde yapacaklarını bilmelerini sağlamaktadır. Zaten işyeri temsilcileri ve konsey sözcüleri birer meclis olarak vardılar.

Yeraltı Maden - İş'in örgüt olarak varlığını sağlayan ögelerin, kademelerin görevleri tüzüğünde yazılıdır. Örneğin genel merkez nedir, hangi organlardan meydana gelmektedir? Yahut şube organları nelerdir? Sorumlulukları ve yetkileri nasıl belirlenmiştir? Ya da konseyler, konsey sözcüleri, işçi konseyleri temsilciler meclisi üyeleri, baştemsilciler meclisi, işyeri temsilciler meclisi, konsey sözcüleri meclisi.. kademe ve organları ayrı ayrı yazmaya gerek yoktur.

Zaten bunlar kararların oluşmasını incelerken görülecektir. Yalnız kararların oluşmasını incelemeye geçmeden konseylerin oluşmasını incelemek daha doğru olacaktır.

Konsey, işyerlerinde, sendika üyesi her yirmi kişi bir olmak üzere meydana gelir. Her konsey oy çokluğu ile bir konsey sözcüsü seçer.

İşyerlerinde sözcülerin toplanmasından bir meclis, konsey sözcüleri meclisi oluşur. Ve görevleri şöyledir :

a) Sendikanın genel politikasına ve amaçlarına ilişkin, üyelere gelen eğilim ve eleştirileri şubelere ve işçi konseyleri temsilcileri üyeleri yoluyla da genel merkeze iletmek,

b) İşçi konseyleri temsilciler meclisi üyeleri yoluyla ve şubelerden gelen sendika genel politikasına ilişkin kararları da konseyler ve üyelere iletmek ve de yürütümünü sağlamak,

c) Toplu sözleşme ön çalışmalarında bilgi fişleri ve benzeri anketlerin konseylerce doldurulmasında ve şubeler kanalı ile genel merkeze iletilmesinde yardımcı olmak, toplu iş sözleşmesi taslağı için eleştiri ve aksaklıkları içeren raporlar düzenlemek, şube ve genel merkeze sunmak,

d) Merkez yönetim kurulunun saptayacağı oranlarda toplu iş sözleşmesi görüşmelerine katılacak üyeleri seçmek ve görevlendirmek,

e) Grev uygulamasında işyeri temsilciler meclisi ile görev almak,

f) Uygulanmakta olan toplu iş sözleşmelerinde devamlı aksayan yanları saptayıp rapor halinde şubelere sunmak,

g) Toplu iş sözleşmesince getirilen işyeri komite ve kurullarında çalışacak üyelerin, şubelerce yapılacak düzen ve disiplininin düzenini sağlamak,

h) Düzenlenecek eğitim, seminer, konferans vs. gibi

işçilerin bilgi ve kültürünün artırılmasına yönelik çalışmaların tertip ve düzenini sağlamak,

i) İşçi konseyi temsilciler meclisini oluşturmak üzere 25 sözcüye bir işçi konseyleri temsilciler meclisi üyesini seçmek, konsey sözcüleri meclisinin başlıca görevleridir.

İşçi konseyleri temsilciler meclisinin görevleri ise şöyledir :

a) Sendikanın genel politikasına ilişkin konularda üyelerin istek ve eğilimlerini yansıtır, saptanan ilkeler doğrultusunda sendika genel politikasını üyelere aktarmak ve yürütümünü sağlamak,

b) Eğitim çalışmalarının düzenlenmesi, hazırlanması sırasında verilecek görevler ile konseylerin toplanmasını düzene koymak,

c) Toplu iş sözleşmesinin hazırlanmasında bilgi fişlerinin konseylere aktarılmasını yürürlüğe koymak,

d) Grev uygulamasına gidilmesi halinde iş ve dış ilişkilerin kurulması ve işyerinde greve ilişkin ortaya çıkacak sorunların yürütümü ve çözülmesini sağlamak,

e) Uygulanmakta olan toplu iş sözleşmesinin genel aksaklıklarının ve sendika genel politikasıyla çelişen noktalarının saptanmasını ve genel merkeze iletilmesini yürürlüğe koymak,

f) Merkez yönetim kurulunun istemi ile çevreye ilişkin araştırma, inceleme ve bilgilenmeyi sağlayacak raporları düzenlemek,

g) Sendikanın o işyerinde sağlam bir biçimde örgütlenmesini, sağlamak ve pekiştirmek, denetimini sağlamak...

İşyeri sendika temsilcileri ise, yasaların tayin ettiği sayı esas alınarak seçilir ve toplu iş sözleşmesi uygulamasını sağlarlar...

İşyeri temsilcileri toplanarak işyeri temsilciler meclisini oluşturur ve bir baş temsilci seçerler. İşyeri temsilcileri genişletilmiş şube yönetim kurulu toplantılarına, konsey sözcüleriyle birlikte katılırlar. Baş temsilciler ise, işçi konseyleri temsilciler meclisi üyeleri ile birlikte genişletilmiş merkez yönetim kurulu toplantılarına katılırlar.

Şubelerin bulunduğu yörelerde işyeri baş temsilcileri toplanarak baş temsilciler meclisini meydana getirirler.

Tabandaki bu ek organların kuruluş ve işleyişlerini böylece belirledikten sonra ve genel merkez ile şube merkezi ile ilişkilerini vurguladıktan sonra kararların oluşumunu izleyebiliriz. Kararların oluşumu izlenirken örgütün diğer öğeleri de dolaylı olarak gözden geçirilmiş olacaktır.

İster gündelik sorunlar olsun, ister toplu iş sözleşmesi taslak çalışmaları üstüne olsun, ister toplu iş sözleşmesi uygulamasının eksikliği üstüne olsun, ister örgütün izlemesi işçi sınıfı politikasının tayininde ya da ileri plânda değiştirilmesinde olsun, ister eğitim gereklerinin tartışılmasında olsun.. her türlü işçi sınıfı ve emekçi halkın kuruluşuna yönelen mücadele içinde, işçiler arasında beliren eğilim, görüş, değişim, değerlendirme, çözüm önerileri yönündeki gelişmeler önce işçiler arasında ve konseylerde tartışılır ve ilk karar taslakları konsey sözcüleri yoluyla gelen konsey sözcüleri meclisinde görüşülür, bu meclisin başkanlığını işçi konseyleri temsilciler meclisi üyeleri sıra ile yaparlar.

Konsey sözcüleri meclisi ortak görüşünü ya konsey sözcülerinin bizzat katıldıkları genişletilmiş şube yönetim kuruluna götürürler, ya da işçi konseyleri temsilciler meclisi

üyeleri yoluyla genişletilmiş merkez yönetim kurulunun genişletilmiş toplantısına götürürler. Genişletilmiş şube yönetim kurulu toplantısına işyeri temsilcileri de katıldıkları için, onların da konu ile ilişkin görüşleri alınır.

Genişletilmiş şube yönetim kurulu kararlarının örgüt kararı olabilmesi için yürütme kurulu eli ile genel merkeze yollanması ve orada kesin karara bağlanması gerekir. Genişletilmiş şube yönetim kurulu meseleyi çözmüş ise, genel merkeze gitmesi gereksiz olur.

Konsey sözcüleri meclisinin görüşü ayrıca altı ayda bir yapılmakta olan genişletilmiş merkez yönetim kurulu toplantısına işçi konseyleri temsilciler meclisi üyeleri eliyle de götürülebilir.

Merkez yönetim kurulunun genişletilmiş toplantısına işyeri baş temsilcileri de katıldıkları için, onların da görüşü alınmış olur.

Genişletilmiş merkez yönetim kurulu toplantısına, merkez yürütme kurulu, merkez yönetim kurulu şube yürütme kurulları, işçi konseyleri temsilciler meclisi üyeleri, işyeri baş temsilcileri katılmaktadırlar.

Bu kademe ve organların öğelerin bütünlüğü içinde yek diğeri ile sıkı bağları, organik ilişkileri de vardır, korunmaktadır.

Örgüt bütünlüğü böylece sağlanmıştır.

Merkez yürütme kurulunun ise bütün kararları, değerlendirmeleri uygulamak, uygulamaları denetlemek, kararların sağlıklı oluşmasını temin etmek, örgütün geleceğinin bilimsel yolunu, objektif şartları gözönüne almak gibi oldukça önemli bir beyin görevi vardır.

Tabandaki işçinin sınıf mücadelesi doğrultusundaki

görüşü, örgüt kararına ulaşınca ondan dönüş olmaz, yürürlüğe girer, yeni gelişmeler yeni değerlendirmelere tabi tutulur.

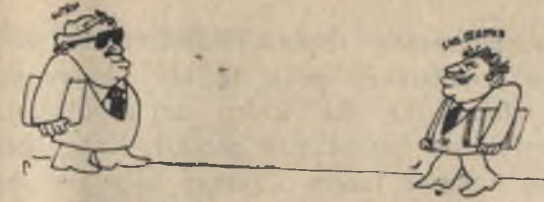
Özetlersek;Yeraltı Maden-İş, maden işçisinin söz ve karar sahibi olduğu, örgüt yapısının açıklandığı gibi demokratik-merkeziyetçi olduğu, programlı, eylemli bir çalışma tarzının hakim kılındığı, mücadeleye işçilerin bile rek, öğrenerek, bilincilenerek katıldığı, örgütlenerek hızlandırdığı, işçilerin aktif eylemlerle çelikleştiği, işçi sınıfı bilimi olan sosyalizmin kesin rehber kabul edildiği, kararlı mücadele veren devrimci bir sendikadır.

«Nasıl örgütlenmeliyiz?» sorunu işte böyle belirtilen özele ve biçimleme ile gündeme getirilmeli ve sendikal alanda yürürlüğe konulmalıdır.

SARI SENDİKACILIK NEDİR ?

Sarı sendikacılık, en kaba hatlarıyla patronlarla ortaklık kuran ve işçiden yana gözükp işçilerin çıkarlarını patronlara ucuz pahalı devreden, satan, işçileri yalan ve zorba mekanizmanın içinde tutan, hedefinden saptıran sendikacılık demektir. Sarı sendikacılığın temel felsefesi işçi sınıfını yolundan alıkoymak burjuvazinin kuyruğuna takmaktır.

Bilindiği gibi, bu sözcük, bir suçlama aracı olarak kullanılmaktadır. Ve üstelik doğru -yanlış ölçüler içinde kullanılmaktadır. Yılların kart sarı sendikacıları bile yüzlerindeki namussuzluk lekesini unutup devrimci sendikala-

ra «sarı» suçlamasında bulunabilmektedirler. Bu, sarı sendikacılığın boyutlarının geniş ölçüde kavranılmamasından gelmektedir. Bu yüzden sarı sendikacılığı bilimsel ölçüleriyle de tanımlamak gerekir. Kaba hatlarıyla ortaya çıkmış bulunan tanım o zaman daha bir açıklığa kavuşacaktır.

Sarı sendikacılık konusuna yaklaşırken gene mesele- nin özünden, temelinden başlamak gerekir. Bu, işçi sınıfının mücadelesidir. İşçi sınıfının mücadelesi, daha önceki bölümlerde de tanımlandığı gibi ekonomik - demokratik, ideolojik ve politik olmak üzere üç temel alanda vardır ve bu üç temel alanın birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu bütünlük içinde vardır.

İşte sarı sendikacılık tanımı da bu temel üzerinden yapılmalıdır. Belirtelim ki, devrimci sendikal anlayış üstünde durulurken, sendikanın bir politik örgüt olmadığı örgüt olarak iktidara gelmeyeceği açıklanmıştı. Ama, devrimci sendikal anlayış bölümünde, işçinin kendi ideolojisini kendi sendikasında kavraması, politik mücadeleye gene bu örgüt içinde hazırlanması gerektiği vurgulanmıştı. Yani, sosyalizm bilimi rehberliğinde devrime bir hazırlık okulu olarak, demokratik - merkeziyetçi örgüt işlerliği içinde ve öğrenmeye, kavramaya dayalı ve de aktif eylemlerle çelikleşmeye yönelik sendikacılık anlayışı devrimci sendikacılık anlayışıdır.

Sarı sendikacılık da bu ölçüler içinde açıklıkla ortaya çıkmaktadır.

Sarı sendikacılık, işçi sınıfının mücadelesini sadece ekonomik alana hapseden, mücadeleyi ekonomik sınırlar içinde tutan, ücret kavramının dışına çıkmayan sendikacılık demektir. Yani salt ekonomik sendikacılık sarı sendikacılıktır.

Böyle olunca neler olur, neler olmaktadır ?

Bir kere işçi sınıfı hedefsiz bırakılmış olur. Daha doğrusu kendi asli hedefinden uzaklaştırılmış olur. Zira işçi sınıfının temel hedefi iktidardır. Ancak iktidar olunca kendi dünya anlayışının, bilimsel görüşünün gereği olan sömürsüz, soygunsuz, baskısız, faşizmsiz bir hayat tarzına ulaşabilir. Bunu da öncelikle üretim araçlarının özel mülkiyetini kamu mülkiyetine dönüştürerek yapabilir. Bu temel hedef kaybolunca işçi sınıfı gündelik zigzagların içinde kalır, güdükleşir. Sonra kendi bilimini de öğrenmeyince, ideolojisini kavramayınca dünyaya burjuva ideolojisinin gözlüğünden bakacaktır. Bu artık kör bir gözlüktür. Bu gözlükle burjuvazi bile bir şey görememektedir. Dar bir dünya alanı görünse bile, bu, sömürülü, soygunlu, baskılı, zulümlü, faşizmlili bir alandır. İnsanın insanı sömürdüğü, insanın insana düşman olduğu, olmak zorunda kaldığı bir dünyadır ve herkesin kendi çıkarına baktığı altta kalanın boynunun kırıldığı, zalimliğin, zorbalığın, puştluğun, kindarlığın gırla olduğu yaşanmaz bir dünya, kapitalist bir dünya yürürlükte kala kalır.

Oysa, kapitalizm, hele ki emperyalist aşamaya ulaştıktan sonra, işçi sınıfı ve emekçi halka gün yoktur, hayat hakkı bile yoktur. O, insan yerine konulmayacaktır. Sömürülmesi gereken, ezilmesi, süründürülmesi gereken bir yaratık olarak görülecektir, görülmektedir. O işçi sınıfı ki, emeğin sahibidir. Yani bütün maddi ihtiyaçları karşılayan, insanlığı ileriye götüren ürünlerin yaratıcısıdır.

İşçi sınıfının iktidar olma hedefinden, kendi bilimini, dünya görüşünü kavrama imkânlarından uzak tutulması, işçi sınıfını ne hallere sokar ? Bunu biraz somut ortaya koymak gerekir. Bir kere, iktidar olma istemi olmayınca, işçi sınıfı, iktidar olan başka bir sınıfın, burjuvazi-

nin dümeninde kalır. İktidardaki burjuvazinin bir tahakküm aracı olan devletin tahakkümünde kalır. Ve sendika yöneticileri, sarı sendikacılar, devletle, burjuva partileriyle bütünleşirler. Sarmaş dolaş olurlar. Birbirinin vazgeçilmez parçaları haline gelirler.

Ve işçi sınıfı için sömürden, soygundan, ezilmeden, baskı altında tutulmadan başka bir yol kalmaz. Kurtuluş yolu kalmaz.

Sarı sendikacılığı bütünlük içinde kavramak gerekirse yapı ve anlayış açısından tanımlamak gerekirse, burjuva ideolojisinin rehberliğinde, işçinin söz ve karar sahibi olmadığı, demokratik-merkeziyetçi olmayan, diktatoryal olan örgüt yapısı içinde, 2-3 yıldan 2-3 yıla genel başkan ve icra kurulunun toplu sözleşme imzalaması esasına dayalı çalışma tarzı olan bir sendikal anlayıştır. Ve sadece burjuvazinin işine yaramaktadır.

Sarı sendikacılığı bu genel yapı içinde belirttikten sonra, bunların arasında ton farklarının bulunduğunu da söylemekte fayda vardır. Devlet sendikaları, korsan sendikalar, tek ve mecburi sendikacılık gibi sendika tipleri bunlardandır.

Belirtelim ve tekrarlayalım ki, sarı sendikacılık ücret sendikacılığıdır. İşçi sınıfını asli hedefinden alıkoyar. Burjuvazinin uşaklığıdır. Ve işçi sınıfının devrimci mücadelesi ile hiçbir ilgisi yoktur. Ve bu tür sendikaların kendine uygun sendikal anlayışla birlikte örgüt yapıları ve çalışma tarzları vardır. Bu bakımdan hem sarı sendikacı tipleri vardır ve hem de sarı sendika tipleri vardır. Sarı sendika yapı olarak ve anlayış olarak değiştirilmedikçe onda devrimci medet umulamaz. Ama sarı sendikalarda yer yer devrimciler de soldan muhalefet ederek yer alabilirler. Almalıdırlar.

Sarı sendikacı tipleri içinde mafia çeteleri, mütegalibe artıkları, sokak kabadayıları, sarı ağızlı simsar kılıklar, ağzı lâf yapan mürekkep yalamışlar, dürüst görünüşlü burjuva ulemaları, beyaz kadın tacirleri, faşist milisler, kanun boşluklarında kış kıvırtanlar gibi tek mil burjuva ajanları yer alırlar.

Sarı sendika ve sarı sendikacılar işçi sınıfının içinde yer alan burjuva ajanları ve patron dostlarıdır.

ANARKO SENDİKACILIK NEDİR ?

Anarko sendikacılık kaynağını anarşizmden alır. Anarşizm ise, kısaca, devlet ve otorite tanımamazlık demektir. Devlet ve otorite tanımamazlık ilk bakışta cazip gelebilir. Ancak işin içeriğine ve davranış biçimine girince mesele değişir.

Bilindiği gibi, anarşizmin önde gelen simaları Proudhon ve Bakunin'dir ve «başımın üstünde baş tanımam» görüşünü rehber edinmişlerdir. Bu, hakim sınıfların otoritelerini, devletlerini inkâr etmekle kalmaz. Aynı zamanda işçi sınıfının devlet anlayışını ve otoritesini reddeder. Bu sonuca varırken de işçi sınıfının ideolojisinden yola çıkmaz. Yani, iş gücünden başka satacak şeyi olmayan işçileri doğuran kapitalizmi ve kapitalizmi yok edecek olan işçi sınıfının devrimci mücadelesine gerek görmez. Sınıf mücadelesini temel almaz. Onun işi bir çeşit gelir eşitlemesidir. Ve bunu köylüler yapacaklardır. Çünkü özgürlüğün temel garantisi küçük üretimdedir. Herkes

küçük üretim araçlarının küçük sahipleri olarak özgürce yaşayacaklardır. Buna da nitelikli köylülerin baş kaldırırlarıyla varılacaktır.

Anarşistler ilk yıllarda ekonomik sendikacılığa bile karşı çıkmışlardır. İşçiler sendika kurarlar, ücretlerini artırırlarsa, patronlar da mallara zam yapacaklar ve halkı zor duruma düşüreceklerdir. Bu yüzden işçilerin sendika kurmalarına, grev yapmalarına gerek yoktur. Nasıl olsa bunu ilkin köylüler başaracaklardır. Ve de üstelik kendiliğinden gelen patlamalarla başaracaklardır.

Anarşizm sendikalara böyle bakadursun, kapitalizm gelişme hızını sürdürmüş, üretimde ve sermayede yoğunlaşma devam etmiş, tekelciliğe doğru yol almıştır. Ve gelişen işçi sınıfı da sendikalarını kurmaya geliştirmeye yönelmiştir. Ancak işçiler sendikalarda anarşistlerin etki sinden uzun zaman kurtulamamışlardır. Anarşistler işçi örgütleri üstüne tebelleş olmuşlar ve işçi sınıfı sosyalistlerini tu - kaka etmeye koyulmuşlardır. Bu defa onlara göre sendikalar kurulsun işlesin ama, sendikalar bir sekreter ve bir muhasipten ibaret olsun. Örgüt denilen boyuta ulaşmasın, hiyerarşisi, merkezi otoritesi olmasın. Böyle olursa otorite doğar, bu, işçi sınıfı otoritesi bile olsa, insanlığı mağdur eder. İkinci olarak da gene anarşizmin kuralı olarak politika dışı kalsın. İşçi sınıfı iktidar olmasın, politik hedeflerini tesbit etmesin, yasalarla, parlamentolarla ilgilenmesin devletini kurmaya ve sosyalist üretim biçimini inşa etmeye yönelmesin. Devletlerin kendi aralarındaki savaşlarla da ilgilenmesin. Onu kendi iktidarlarının kurulmasında gerektiğinde, bir basamak olarak kullanmasın.

Anarko sendikacılık işte bu görüşlerden yola çıkar ve tek eylem biçimi olarak genel greve ulaşır. Genel grev savaş sıralarında işçilerin savaşa katılmaması şeklinde be-

liren bir tavrın sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Genel grev belli ekonomik çıkar da getirebilir. Devleti de alt üst edebilir. Ve mesele biter. Artık yeni bir otoriteye, devlete, üretim biçimlenmesine gerek yoktur. İnsanlık kurtulmuştur, özgürlüğe ulaşmıştır. Artık üretim belli federasyonlarla idare edilecektir.

Yani, anarko sendikacılık, işçi sınıfını iktidar yolunda «her türlü devlet ve otoriteden nefret» iddiasıyla alıko-yar ve onu bir çeşit ücret alanında hapseder. Gerekesi işçi sınıfı sosyalizmi olmayan eylemcidir. Eylemlerinde yakıp yıkıcıdır, hırçındır. Bireysel terörizme bel bağlar. Ve fakat yapıcı değildir.

Anarko sendikacılık, sendikayı bir sekreter, bir muhasipten ibaret bir «büro» şeklinde gördüğü için, örgütü örgüt yapan öğelerden haberi yoktur. Hele örgütü demokratik -merkeziyetçi işlerliğe kavuşturan yapıdan hiç haberi yoktur. Bu nedenle, denilebilir ki, anarko sendikacılığın özünde örgüt anlayışı da yoktur.

Anarko sendikacılık, işçi sınıfı bilimini rehber edinmediği, örgüt yapısını temel almadığı ve çalışma tarzını benimsemediği için devrimci sendikacılıkla hiçbir ilgisi yoktur. Zaten anarşizmin sosyalizmle uzaktan yakından bir ilgisi, ilintisi de yoktur. Hatta denilebilir ki, anarşizm hiç bir zaman sosyalizmle köprü kuramamıştır ama, faşizmle kurmuştur. Mesela, faşizmin ilk kuramcılarında George Sorel aynı zamanda anarşist bir düşünürdür. Sonra Benito Musollini de bir anarşisti, vs...

Ancak belirtelim ki, anarşizm lânetli bir terimdir. Kirli bir kürktür. Yerli -yabancı patronlar ve onların hempaları da bunu lânetli anlamda kullanmaktadır. Fakat onlar için anarşizmin sınırları geniştir. Meselâ, işçi sınıfının doğru devrimci mücadelesi, sosyalist bilimi rehber edinen,

kendi kurtuluşuna örgütlü ve bilinçli olarak yürüyen, aktif, insiyatifli eylemler yürüten mücadele de burjuvazi için anarşizmdir. Oysa bu, işçi sınıfı için doğru, gerekli bir mücadeledir. Ve mutlaka yapılmalıdır, yapılacaktır. İşçi sınıfı «anarşizm» suçlamasından korkmaz. Zira eylemini kendi bilimine, kendi örgütlülük ve potansiyel gücüne, dünya devrimci mücadelesinin bütünlüğü içinde ve dünyada gerçekleşen, gerçekleşmekte olan mücadele pratiklerinin geleneği içinde verecektir. O düşmanın iğvasına kapılmayacaktır. Ama gerçek anaşizme de düşmeyecektir.

Anarko sendikacılık, çağımızın başında hızını yitirmişti. Buna hızını yitirten, onu büyük ölçüde geriletten, hatta süreç içinde silen devrimci sosyalist mücadeledir. 1917'de Sovyet Devriminin olması ve 1921'de «uluslararası kızıl sendikalar federasyonunun» kurulması anarko sendikacılığın sonunu getirmiştir.

Eğitim bu notlarla sona ermemektedir.

BİZİM EĞİTİMİMİZ GÜNÜMÜZÜN VE GELECEĞİMİZİN TEMEL SORUNLARINI ÇÖZMEDE IŞIK TUTUCU OLMALIDIR. «NE YAPACAĞIZ, NASIL YAPACAĞIZ» SORULARINA CEVAP VERMELİDİR. BİZ İŞÇİLERİ VE TÜM İNSANLIĞI KURTARICI MÜCADELENİN ARACI OLMALIDIR.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
GİRİŞ	5
NİÇİN EĞİTİM	10
ÖRGÜT NEDİR	14
BİR ÖRNEK	14
ÇEVREMİZE BAKALIM	16
ÖRGÜTLENME SORUNU	18
BİZ İŞÇİLER NEDEN ÖRGÜTLENİYORUZ	20
BİRAZ GERİYE DÖNELİM	20
BİRKAÇ KAVRAM	22
KISA BİR YAKLAŞIM	30
NİÇİN ÖRGÜTLENİYORUZ	30
FİLOZOF DER Kİ	32
BAKIŞ AÇISI	32
BİR BÖLÜM	35
FEODALİZMİN DAĞILMASI KAPİTALİZMİN	
DOĞUŞU	36

	<u>Sayfa</u>
BÜYÜK KAPİTALİST İŞLETMELERİN ORTAYA ÇIKIŞINDA İLKEL BİRİKİM NASIL SAĞLANDI	42
BURJUVA DEVRİMİ İLE GELEN	42
KAPİTALİZMİN TEMEL İKİ ŞARTI NEDİR	44
BİRKAÇ KAVRAM DAHA	46
KONUMUZ KAPİTALİZMİ İNCE TAHLİLE UĞRATMAK DEĞİL	60
ARTAN SÖMÜRÜ VE YÜKSELEN MÜCADELE	61
BUNALIMLAR VE EMPERYALİZM	64
DEVLET NEDİR	70
FAŞİZM NEDİR	81
MADENCİLİK VE MADEN İŞÇİLİĞİ	84
ÖZETLEYELİM	94
İŞÇİ SINIFININ MÜCADELESİ	96
NASIL ÖRGÜTLENMELİYİZ	100
DEVRİMCİ SENDİKACILIK ANLAYIŞI	104
ÖRGÜT YAPISI ÜZERİNE BİR ANALİZ	110
NEDEN YETERLİ DEĞİL	114
YERALTI MADEN - İŞ VE DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK	118
SARI SENDİKACILIK NEDİR	132
ANARKO SENDİKACILIK NEDİR	137

YANLIŞ - DOĞRU CETVELİ

<u>SAHİFE</u>	<u>SATIR</u>	<u>YANLIŞ</u>	<u>DOĞRU</u>
6	8	ve ülkemizde emperyalizme ve bütünleşmiş tekelci egemendir	ve ülkemizde emperyalizmle ve bütünleşmiş tekelci sermaye egemendir.

Blank page with faint, illegible markings.

Blank page with a prominent vertical crease down the center, suggesting a fold or binding edge.